

СПІЛКА ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ
про діяльність Співки економістів України
за 2019 рік

Київ – 2020

**Звіт про діяльність Спілки економістів України
3-34 за 2019 рік.**

За заг. ред. академіка АЕН України,
професора **В.В. Оскольського**. – К., 2020. – с. 164

У звіті висвітлені основні результати роботи Спілки економістів України, її регіональних осередків та наукових секцій за 2019 рік з актуальних питань економічного і соціального розвитку України. Звіт також містить статистичний огляд соціально-економічного становища України за підсумками 2019 р. та завдання Спілки на поточний рік.

Видання буде корисним для працівників органів влади і органів місцевого самоврядування, науковців, фахівців у галузях державного управління, економічних та інших суспільних наук, викладачів, аспірантів, студентів та широкого загалу осіб, які цікавляться сучасними тенденціями розвитку наукової думки, практики господарювання та ринкової економіки.

УДК 33-051(477)"2019"(047.3)

© Спілка економістів України, 2020

© Художнє оформлення:

Тузіченко О.В., 2020

ЗВІТУЮТЬ ЕКОНОМІСТИ УКРАЇНИ

Для громадської організації «Спілка економістів України» (далі по тексту – Спілка, або СЕУ) минулий 2019 р. став черговим етапом реалізації статутних завдань, активної роботи наукових секцій та регіональних осередків Спілки у сфері розвитку економічної науки та практики ринкового господарювання, осмислення результатів та ризиків реформ, що здійснюються в країні, розробки пропозицій з актуальних питань інституційного забезпечення економічного і соціального розвитку та місцевого самоврядування, оцінки наслідків глобалізаційних викликів і структурних трансформацій у світовій торгівлі для національної економіки та розробки заходів щодо інклюзивного розвитку і попередження загроз на внутрішньому ринку, посилення конкурентоспроможності вітчизняних виробників на регіональних ринках, зокрема Європи і Азії.

У 2019 р. відбулися значні зміни у політичному та економічному житті країни, оцінка наслідків яких ще попереду. Але вже сьогодні можна стверджувати, що Україна постала перед безпрецедентними у її новітній історії проблемами, вирішення яких істотно ускладнюється внаслідок чергової, як очікується, більш руйнівної хвилі глобальної фінансової і структурної кризи, що вже стала реальністю сьогодення. На час випуску цього звіту ці очікування, на жаль, справджуються, світова економіка вступила в період рецесії і негативні для усіх сфер суспільного життя наслідки кризи, обтяженої глобальною пандемією, вже даються взнаки у всіх країнах світу.

За таких непересічних обставин огляд досягнень Спілки за 2019 р. в особі багатотисячної спільноти вчених-економістів має стати мобілізуючим чинником та запорукою оптимізму і віри в її потужний науковий потенціал, здатний генерувати потрібні рішення і результативні пропозиції для всіх гілок влади і бізнесу на поточний 2020 р. і найближчу перспективу – вкрай непростий період випробувань на міцність нашої держави та спроможності влади на адекватні і ефективні дії, насамперед соціального спрямування, та рішучі заходи щодо втримання ситуації

під контролем, мінімізації економічних ризиків на основі сильної і виваженої політики економічного патріотизму. Президія та Правління Спілки, керівники її наукових секцій та регіональних осередків докладуть всіх необхідних зусиль для виконання місії Спілки як авангарду економічної думки в цей критичний час життєдіяльності країни.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА УКРАЇНИ ЗА ПІДСУМКАМИ 2019 РОКУ¹

Загальнооекономічні показники. Номінальний ВВП за 2019 р. становив 3 974,6 млрд грн у фактичних цінах, а у розрахунку на одну особу склав 94 570 грн. Реальний ВВП збільшився порівняно з 2018 р. на 3,2% (у постійних цінах 2016 р.) (табл.1).

Таблиця 1

Валовий внутрішній продукт України

Роки	Обсяг ВВП у фактичних цінах, млрд грн	У постійних цінах 2010 р., % до відповідного періоду попереднього року	
		зміна обсягу	зміна дефлятора
2010	1079,3	4,1	13,7
2011	1300,0	5,5	14,2
2012	1404,7	0,2	7,8
2013	1465,2	0,0	4,3
2014	1586,9	- 6,6	15,9
2015	1988,5	- 9,8	38,9
2016	2385,4	2,4	17,1
2017	2983,9	2,5	22,1
2018	3560,6	3,4	15,4
2019	3974,6	3,2*	8,1*

Джерело: Держстат України. Остаточні дані ВВП за 2019 р. будуть оприлюднені 30.12.2020 р.

**У постійних цінах, за які прийняті середні ціни 2016 р.*

За даними Держстату України, у загальному обсязі валової доданої вартості (у фактичних цінах) за 2019 р. найбільшу частку становлять оптова і роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 524,1 млрд грн; переробна промисловість – 430,7 млрд грн; сільське, лісове та рибне господарство – 358,1 млрд грн; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 269,0 млрд гривень. За структурою ВВП складають оплата праці найманих працівників – 1 725,0 млрд грн (43,4%), податки за виключенням субсидій на виробництво

¹ Дані Держстату України. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.ukrstat.gov.ua>. Дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Про використання даних інших органів влади (Мінфіну, НБУ, Мінекономіки тощо) зазначається окремо.

та імпорт – 565,9 млрд грн (14,2%) та валовий прибуток, змішаний дохід – 1 683,7 млрд грн (42,4%).

Промисловість. За підсумками 2019 р., порівняно з 2018 р., індекс промислової продукції становив 98,2% (за 2018 р. – 101,6%).

У добувній промисловості і розробленні кар'єрів за 2019 р. порівняно із попереднім роком індекс промислової продукції становив 100,0% (за 2018 р. – 102,4%), переробний – 98,0% (101,1%), постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 95,9% (102,8%). Водночас, за 2019 р. порівняно з 2018 р. індекс промислової продукції у добуванні кам'яного та бурого вугілля склав 99,5% (104,0% за 2018 р.), сирої нафти та природного газу – 102,0% (103,1%), металевих руд – 100,0% (102,5%), інших корисних копалин та розробленні кар'єрів – 96,3% (96,9%).

У переробній промисловості за підсумками 2019 р. випуск промислової продукції зменшився на 2,0%, у текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – на 9,9%, у виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності випуск продукції зменшився на 5,8%.

На підприємствах із виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення випуск продукції проти 2018 р. скоротився на 5,1%. Водночас, за 2019 р. обсяг виробництва хімічних речовин і хімічної продукції зріс на 3,3%, у т.ч. виробництво основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах – на 11,5%, фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик – на 6,4%, а випуск основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів збільшився на 5,1%.

У металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин і устаткування, у 2019 р. порівняно з попереднім роком випуск промислової продукції скоротився на 3,1% (+0,6% у 2018 р.), у т.ч. у виробництві чавуну, сталі та феросплавів – на 2,6% (-1,3%), труб, порожнистих профілів і фітінгів зі сталі – на 9,6% (+9,3%), іншої продукції первинного оброблення сталі – на 2,8% (-6,9%), дорогоцінних та інших кольорових металів – на 5,8% (-0,6%), готових металевих виробів, крім машин і устаткування – на 1,7% (+1,8% у 2018 р.).

Зменшення випуску промислової продукції спостерігалось у виробництві гумових виробів (на 4,6%), пластмасових виробів (на 0,3%), вогнетривких виробів (на 10,8%), будівельних матеріалів із глини (на 5,9%), цементу, вапна та гіпсових сумішей (на

0,8%). Водночас, одержано приріст продукції у виробництві скла та виробів зі скла (5,7%), бетону, гіпсу та цементу (0,9%).

У машинобудуванні за підсумками 2019 р. індекс промислової продукції становив 94,4% (за 2018 р. – 101,6%), у т.ч. у виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції – 104,3% (99,7%), електричного устаткування – 80,1% (82,5%), машин і устаткування загального призначення – 91,7% (104,0%), для сільського та лісового господарства – 87,9% (84,7%), для металургії – 109,6% (109,0%), у виробництві інших машин і устаткування загального призначення – 106,0% (102,8%), машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва – 121,0% (105,1%), автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів – 73,8% (106,9%), залізничних локомотивів і рухомого складу – 103,1% (132,3%).

У виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів за підсумками 2019 р. випуск продукції зріс на 0,2%, у т.ч. виробництво м'яса та м'ясних продуктів збільшилось на 2,6%, олії та тваринних жирів – на 13,5%, продуктів борошно-мелу-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів – на 8,2%, какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів – на 15,5%, напоїв – на 1,8%. Водночас у переробленні та консервуванні фруктів та овочів спостерігалось скорочення обсягів виробництва продукції на 3,4%, виробництві молочних продуктів – на 2,9%, хліба, хлібобулочних і борошняних виробів – на 5,8%, цукру – на 16,8% та тютюнових виробів – на 14,2%.

На підприємствах з виробництва, передачі та розподілення електроенергії у 2019 р. обсяги виробництва продукції зменшилися на 3,6% (+3,1% у 2018 р.), у т.ч. у виробництві електроенергії – на 0,8% (+3,3%), розподіленні електроенергії – на 8,5% (+2,7% у 2018 р.). За 2019 р. всіма електростанціями вироблено 151,3 млрд кВт-год електроенергії, що становить 95,1% проти 2018 року. Виробництво електроенергії тепловими електростанціями склало 58,0 млрд кВт-год (95,4% проти 2018 р.), гідроелектростанціями – 7,8 млрд кВт-год (65,1%), атомними електростанціями – 83,0 млрд кВт-год (98,3%). Водночас, вітровими і сонячними електростанціями за 2019 р. було вироблено, відповідно, 1,5 і 1,0 млрд кВт-год електроенергії, що становить 123,3% і 135,3% порівняно з попереднім роком.

Сільське господарство. Згідно з попередніми даними, індекс сільськогосподарської продукції у 2019 р. порівняно із 2018 р. становив 101,1% (108,1% у 2018 р.), у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 103,3%, у господарствах населення – 98,0%. Обсяг продукції сільського господарства у фактичних ці-

нах, за розрахунками, становив 840,6 млрд грн.

У 2019 р. індекс продукції рослинництва порівняно із 2018 р. склав 101,3%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 102,9%, у господарствах населення – 98,8%.

У 2019 р. виробництво зернових і зернобобових культур становило 75,1 млн т (у масі після доробки), що на 7,2% більше порівняно із попереднім роком, а середня врожайність зерна становила 49,1 ц з 1 га (на 3,6% більше, ніж у 2018 р.).

Індекс продукції тваринництва у 2019 р. порівняно з 2018 р. становив 100,5%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 104,9%, у господарствах населення – 96,5%.

За розрахунками, на 1 січня 2020 р. у господарствах всіх категорій поголів'я великої рогатої худоби складало 3,14 млн голів (на 5,7% менше, ніж на 1 січня 2019 р.), свиней – 5,73 млн (на 4,9% менше), овець і кіз – 1,21 млн (на 4,7% менше), птиці всіх видів – 219,37 млн голів (на 3,6% більше). Населенням утримувалось 66,5% загальної кількості великої рогатої худоби, у т.ч. корів – 76,0%, свиней – 42,4%, овець і кіз – 86,4%, птиці всіх видів – 42,2%.

Будівництво. У 2019 р. підприємствами України виконано будівельних робіт на суму 177,0 млрд гривень. Індекс будівельної продукції у 2019 р. порівняно із 2018 р. становив 120,0% (108,5% у 2018 р.). Обсяг спорудження будівель зріс на 16,3%, у т.ч. житлових – на 3,0%, нежитлових – на 27,4%. Обсяг будівництва інженерних споруд зріс за 2019 р. на 23,3%.

Нове будівництво, реконструкція та технічне переоснащення становили 74,2% від загального обсягу виконаних будівельних робіт, капітальний і поточний ремонт – 18,1% та 7,7% відповідно.

Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію за 2019 р., склала 11029,3 тис. кв.м, що на 26,9% більше відповідного показника попереднього року (8689,4 тис. кв.м у 2018 р.).

Капітальні інвестиції. За січень – грудень 2019 р. підприємствами та організаціями країни за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 584,4 млрд грн капітальних інвестицій, що на 15,5% більше, ніж за відповідний період 2018 року. За 2019 р. індекс капітальних інвестицій у житлове будівництво порівняно з 2018 р. склав 96,8%.

Найвагомішу частку капітальних інвестицій (96,4% загального обсягу) освоєно в матеріальні активи, з яких у будівлі та споруди – 49,2% усіх інвестицій у матеріальні активи, у машини, обладнання та інвентар і транспортні засоби – 46,5%.

У нематеріальні активи вкладено 3,6% загального обсягу капітальних інвестицій (36,0% – права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії, концесії тощо, 47,4% – витрати на програмне забезпечення та бази даних).

У капітальний ремонт активів спрямовано 62 992,4 млн грн капітальних інвестицій (10,8% загального обсягу).

Головним джерелом капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 68,1% загального обсягу інвестицій. Частка залучених та запозичених коштів, а саме кредитів банків, інших позик і коштів іноземних інвесторів, становила 7,6%. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 14,6% капітальних інвестицій, коштів населення на будівництво житла – 5,6%.

Зовнішня торгівля. Обсяг експорту товарів та послуг² України у 2019 р. становив 63,7 млрд дол. США, імпорту – 67,3 млрд дол. США. Порівняно з 2018 р. експорт збільшився на 11,2%, імпорт – на 6,0%. Негативне сальдо зовнішньоторговельного балансу становило 3,6 млрд дол. США (у 2018 р. також негативне – 6,2 млрд дол. США).

У 2019 р. **експорт товарів** становив 50,1 млрд дол. США, **імпорт** – 60,8 млрд дол. США. Порівняно з 2018 р. експорт товарів збільшився на 5,8%, імпорт – на 6,3%. Негативне сальдо склало 10,7 млрд дол. США (у 2018 р. також негативне – 9,8 млрд дол. США). Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,82 (у 2018 р. – 0,83).

Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами із 227 країн світу. Частка країн ЄС у експорті склала 20,7 млрд дол. США (проти 2018 р. зросла на 3,0%), або 41,5%, у імпорті – 25,0 млрд дол. США (проти 2018 р. зросла на 7,7%), або

² Для уникнення подвійного обліку загальні обсяги товарів та послуг розраховані за формулою: усього (товари і послуги) = товари + послуги – вартість послуг для переробки товарів з метою реалізації за кордоном, які у 2019 р. становили в експорті 1622,2 млн дол. США (у 2018 р. – 1692,0 млн дол.), в імпорті – 2,9 млн дол. (у 2018 р. – 2,7 млн дол. США). – Джерело: Зовнішньоторговельний баланс України у 2019 році // Держстат України. Експрес-випуск від 14.02.2020.

41,1%. За 2019 р. від'ємне сальдо торгівлі товарами з країнами ЄС склало 4,2 млрд дол. США.

За 2019 р. **експорт послуг** становив 15,2 млрд дол. США, імпорт – 6,5 млрд дол. США. Порівняно з 2018 р. експорт послуг збільшився на 30,9%, імпорт – відповідно на 3,5%. Позитивне сальдо становило 8,7 млрд дол. США (за 2018 р. також позитивне – 5,3 млрд дол. США). Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 2,33 (за 2018 р. – 1,84).

Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами із 235 країн світу. За 2019 р. найбільші обсяги експорту припадали на транспортні послуги, які займали 59,3% від загального обсягу експорту, послуги з переробки матеріальних ресурсів – 10,7%, послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні – 16,0% та ділові – 7,9%.

Обсяг експорту послуг країнам Європейського Союзу становив 4,3 млрд дол. США, або 28,1% від загального обсягу експорту послуг (порівняно з 2018 р. більше на 7,7%).

Імпорт послуг від країн Європейського Союзу становив 3,6 млрд дол. США, або 54,6% від загального обсягу імпорту послуг (порівняно з 2018 р. більше на 6,2%). За 2019 р. позитивне сальдо торгівлі послугами з країнами ЄС склало 724,2 млн дол. США.

Внутрішня торгівля. Згідно з попередніми даними Держстату України товарооборот підприємств оптової торгівлі (юридичних осіб) у 2019 р. становив 2336,3 млрд грн, а його фізичний обсяг збільшився порівняно з 2018 р. на 0,1%.

Оборот роздрібної торгівлі, який включає дані щодо роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, у 2019 р. становив 1096,7 млрд грн, що у порівнянних цінах на 10,5% більше від обсягу попереднього року, у т.ч. роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі (юридичних осіб) за 2019 р. склав 795,2 млрд грн, що на 11,6% більше від обсягу 2018 року.

Транспорт. У 2019 р. вантажообіг підприємств транспорту становив 338,9 млрд ткм (102,1% від обсягу 2018 р.), ними перевезено 674,5 млн т вантажів, що становить 108,0% від обсягів 2018 року.

У 2019 р. залізничним транспортом перевезено у внутрішньому сполученні та на експорт 262,6 млн т вантажів, що на 1,9% менше, ніж за попередній рік.

Підприємствами автомобільного транспорту (з урахуванням перевезень фізичними особами-підприємцями) за 2019 р.

виконано вантажообіг в обсязі 48,8 млрд ткм та перевезено 242,7 млн т вантажів, що, відповідно, на 14,7% та на 29,7% більше, ніж у 2018 році.

Водним транспортом у 2019 р. перевезено вантажів у обсязі 6,1 млн т, що на 9,2% більше, ніж у попередньому році.

У 2019 р. вантажообіг авіаційного транспорту становив 294,0 млн ткм, ним перевезено 0,1 млн т вантажів, що, відповідно, на 13,4% та на 7,3% менше, ніж за 2018 рік.

У 2019 р. усіма видами транспорту виконано пасажирообіг в обсязі 107,9 млрд пас.км, послугами пасажирського транспорту скористалися 4262,4 млн пасажирів, що становить, відповідно, 103,3% та 95,0% від обсягу 2018 року.

Індекс споживчих цін (індекс інфляції) за 2019 р. у цілому становив 104,1% (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка індексу цін

(у %, грудень до грудня попереднього року)

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Споживчі ціни	100,5	124,9	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1
Ціни виробників промислової продукції	101,8	131,8	125,4	135,7	116,5	114,2	92,6

За 2019 р. продукти харчування та безалкогольні напої подорожчали на 4,8%. Найбільше (на 22,1% та на 18,8%) зросли ціни на продукти переробки зернових і фрукти. На 9,7–2,2% стали дорожчими хліб, молоко та молочні продукти, масло, риба та продукти з риби, яловичина, макаронні вироби, безалкогольні напої, свинина, цукор. Водночас на 14,6% знизилися ціни на яйця, на 3,8–0,8% – на рис, соняшникову олію, м'ясо птиці, сало, овочі.

Алкогільні напої та тютюнові вироби зросли в ціні на 13,0%, у т.ч. тютюнові вироби – на 21,7%, алкогільні напої – на 5,2%.

Ціни (тарифи) на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива знизилися на 1,9% за рахунок здешевлення природного газу на 28,7%. Разом з тим відбулося підвищення тарифів на гарячу воду, опалення на 14,4%, водопостачання – на 12,7%, каналізацію – на 12,2%, утримання будинків та прибудинкових територій – на 6,9%.

Зростання цін у сфері охорони здоров'я на 3,8% насамперед спричинено подорожчанням послуг лікарень на 11,1% та амбулаторних послуг на 9,6%.

Ціни на транспорт у цілому знизилися на 2,4% передусім через здешевлення автомобілів на 12,0% і палива та мастил на 8,2%. Одночасно на 19,2% подорожчав проїзд у залізничному пасажирському транспорті.

За 2019 р. індекс цін на житло склав 108,6%, при цьому за 2019 р. зафіксовано зростання цін на вторинному ринку житла на 8,9%, первинному ринку – на 7,9%.

Базовий індекс споживчих цін (БІСЦ) у цілому за 2019 р. порівняно з попереднім роком становив 103,9%.

Індекс цін виробників промислової продукції у грудні 2019 р. порівняно з груднем 2018 р. становив 92,6%, а загалом за 2019 р. проти 2018 р. – 104,1% (за 2018 р. проти 2017 р. – 117,4%).

За 2019 р. у добувній промисловості і розробленні кар'єрів ціни знизились на 22,8%, переробній промисловості – на 5,7%, постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – на 5,6%.

За 2019 р. індекс тарифів на вантажні перевезення залізничним транспортом склав 114,2%, а індекс тарифів на послуги пошти і зв'язку для підприємств, установ, організацій – 118,7%.

Індекс цін на будівельно-монтажні роботи у грудні 2019 р. порівняно з груднем 2018 р. становив 100,7%, у будівництві інженерних споруд – 98,6%, будівель – 101,8%.

Прямих інвестицій (акціонерний капітал та боргові інструменти) в економіку України за 2019 р. надійшло у сумі 2 531,1 млн дол. США, або на 8,8% більше, порівняно з 2018 р., їх загальний обсяг на 31 грудня 2019 р. склав 45 221,2 млн дол. США (табл.3).

Таблиця 3

Прямі інвестиції
(акціонерний капітал та боргові інструменти)

(млн дол. США)

Станом на 1 січня відпо- відного року	Прямі інвестиції (акціонерний капітал)		Прямі інвестиції (боргові інструменти)	
	в Україну	з України	в Україну	з України
2010	38 992,9	5 760,5	5 264,6	123,4
2011	45 370,0	6 402,8	6 024,9	123,4
2012	48 197,6	6 435,4	8 205,4	185,8
2013	51 705,3	6 568,1	10 386,8	231,4
2014	53 704,0	6 702,9	10 249,7	214,9
2015	38 356,8	6 456,2	8 297,1	212,0
2016	32 122,5	6 315,2	7 882,8	217,1
2017	31 230,3	6 346,3	7 566,6	229,7
2018	31 606,4	6 322,0	8 414,5	240,0
2019	32 905,1	6 294,4	8 987,0	246,2
31.12.2019	35 809,6	6 272,7	9 411,6	248,0

Джерело: Держстат України (дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, за 2014–2018 рр. – також без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях)

За 2019 р. найбільше інвестицій (акціонерного капіталу) надійшло з Кіпру (965,6 млн дол. США, або 38,1% річного обсягу інвестицій), Нідерландів (308,1 млн дол., або 12,2%), Російської Федерації (200,5 млн дол., або 7,9%), Швейцарії (154,7 млн дол., або 6,1%), Австрії (104,1 млн дол., або 4,1%), Великобританії (101,2 млн дол., або 4,0%).

У 2019 р. чистий притік прямих іноземних інвестицій становив 2,5 млрд дол. США (за методологією платіжного балансу), з них 75% було спрямовано до реального сектору.

Державний бюджет³. Доходи. Надходження до державного бюджету України у 2019 р. становили 998,3 млрд грн, що на 70,2 млрд грн, або на 7,6% більше ніж у 2018 році.

Доходи державного бюджету становили 99,1% річного показника, затвердженого Верховною Радою України, зі змінами. Недовиконання річного затвердженого показника становило 9,0 млрд гривень.

³ Джерело: Інформація Міністерства фінансів України про виконання Державного бюджету України за 2019 рік // Урядовий кур'єр, 27 лютого 2020 року, №38.

Рівень виконання річного розпису з урахуванням змін, внесених розпорядниками коштів державного бюджету, за спеціальним фондом (переважно через збільшення плану власних надходжень бюджетних установ) становив 96,3%.

Доходи **загального** фонду державного бюджету за 2019 р. порівняно із 2018 р. зросли на 5,5%, або на 46,2 млрд грн, і склали 879,8 млрд гривень.

Рівень виконання річного показника, затвердженого Верховною Радою України, зі змінами за загальним фондом державного бюджету становив 96,9%, недовиконання – 28,6 млрд гривень.

У 2019 р. фінансування **видатків** державного бюджету здійснювалося відповідно до затверджених законом про бюджет показників. Було забезпечено фінансування всіх необхідних захищених статей видатків, видатків на національну безпеку і оборону, на обслуговування державного боргу, а також низки інших видатків, які сприяли розвитку економіки та добробуту громадян.

Касові видатки Державного бюджету України за 2019 р. проведені в обсязі 1 075,1 млрд грн, що складає 98,4% річного показника, затвердженого Верховною Радою України, зі змінами. Рівень виконання річного розпису з урахуванням змін, внесених розпорядниками коштів державного бюджету за спеціальним фондом, становив 95,2%.

У 2019 р. видатки державного бюджету зросли на 89,3 млрд грн, або на 9,1%. Недовиконання річного затвердженого показника обумовлено економією видатків на обслуговування боргу через ефективне управління державним боргом та зміцнення гривні, фінансуванням соціальних видатків відповідно до фактично зареєстрованих зобов'язань, а також здійсненням наприкінці року головними розпорядниками аналізу пріоритетності своїх видатків, що дозволило знизити частку неефективних видатків, і водночас яскраво проілюструвало важливість проведення оглядів витрат та визначення чітких показників ефективності і результативності бюджетних програм.

За 2019 р. касові видатки **загального** фонду державного бюджету виконані в обсязі 953,0 млрд грн, що становить 96,9% річного показника, затвердженого Верховною Радою України, зі змінами. Проти 2018 р. видатки загального фонду державного бюджету зросли на 68,8 млрд грн, або на 7,8%.

У 2019 р. на національну безпеку і оборону держави спрямовано загальний ресурс у сумі 218,0 млрд грн, що на 26,3 млрд грн більше порівняно з 2018 роком.

Видатки державного бюджету на обслуговування державного боргу у 2019 р. становили 119,2 млрд грн, що на 3,8 млрд грн, або на 3,3% більше ніж у 2018 році. Економія видатків на обслуговування боргу у сумі 4,3 млрд грн пояснювалась в основному відхиленням фактичного курсу іноземних валют до гривні від прогнозних, що закладались в проєкті державного бюджету на 2019 рік.

Дефіцит бюджету та державний борг. Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік», зі змінами, визначено річний граничний обсяг дефіциту державного бюджету у сумі 91,1 млрд гривень. З урахуванням внесених змін до плану за спеціальним фондом, що включає внесені розпорядниками бюджетних коштів зміни до планових показників, річний плановий показник дефіциту державного бюджету становив 99,6 млрд гривень.

Фактично, державний бюджет у 2019 р. було виконано з дефіцитом у сумі 81 млрд гривень, що становить 81,3% річного планового показника зі змінами.

Загальний фонд державного бюджету виконано з фактичним дефіцитом у сумі 68,8 млрд грн, що перебуває в межах затвердженого річного показника дефіциту у сумі 69,6 млрд гривень.

Державних запозичень у 2019 р. до державного бюджету здійснено на суму 425,7 млрд грн, у т. ч. внутрішніх — на суму 345,9 млрд грн, зовнішніх — на суму 79,8 млрд гривень. На фінансування загального фонду державного бюджету від державних запозичень залучено 409,8 млрд грн, на фінансування спеціального фонду — 15,9 млрд гривень.

Певний поштовх розвитку внутрішньому ринку надало приєднання України в кінці травня 2019 р. до мережі міжнародного депозитарію Clearstream, за рахунок чого облігації внутрішньої державної позики України стали доступними для інвесторів-нерезидентів. Так, спостерігалась стрімка позитивна динаміка зменшення ставок та до кінця року дохідність за усіма борговими інструментами на внутрішньому ринку знизилась нижче рівня облікової ставки Національного банку України. Загалом у 2019 р. середньозважена відсоткова ставка за розміщеними облігаціями внутрішніх державних позик поступово знижувалась з рівня близько 19% на початку року до близько 11% в кінці року.

Находження від державних зовнішніх запозичень за 2019 р. становили 79,8 млрд грн, з яких 15,9 млрд грн надійшло до спеціального фонду на впровадження спільних з міжнарод-

ними фінансовими організаціями проектів розвитку, а 63,8 млрд грн було залучено на фінансування загального фонду державного бюджету.

Для забезпечення стабільності державних фінансів на фоні порівняно високої вартості зовнішніх запозичень на ринках капіталів пріоритетом залишалась співпраця з міжнародними фінансовими організаціями та країнами-партнерами. Так, у лютому 2019 р. була використана друга частина гарантії Міжнародного банку реконструкції та розвитку на підтримку державної політики у сфері економічного зростання та фінансово стійких послуг, під яку був залучений кредит від Дойче банку у розмірі 529 млн євро.

У березні — червні 2019 р. Україна двічі виходила на зовнішні ринки капіталів для розміщення облігацій зовнішніх державних позик (єврооблігацій):

- дорозміщення 10-річних єврооблігацій 2018 р. на номінальну суму 350 млн дол. США;

- новий випуск 7-річних єврооблігацій на номінальну суму 1 млрд євро (це був перший за останні 15 років випуск єврооблігацій, номінованих саме в євро).

У жовтні 2019 р. залучено кредит від Cargill Financial Services International, Inc. на загальну суму 250 млн євро.

Загалом середньозважена відсоткова ставка за державними зовнішніми запозиченнями, що надійшли на фінансування загального фонду державного бюджету у 2019 р. становила 7,23% проти 7,5% у 2018 році.

Протягом року погашення та обслуговування боргу здійснювалося вчасно та в повному обсязі. На погашення основної суми державного боргу було спрямовано 345,2 млрд грн, в тому числі на погашення державного внутрішнього боргу 261,4 млрд грн, державного зовнішнього боргу — 83,8 млрд гривень.

На обслуговування державного боргу спрямовано — 119,2 млрд грн, в тому числі обслуговування державного внутрішнього боргу — 73,0 млрд грн, державного зовнішнього боргу — 46,2 млрд гривень.

Від приватизації державного майна до загального фонду державного бюджету у 2019 р. фактично надійшло 549,5 млн грн внаслідок продажу об'єктів малої приватизації. Початковий план надходжень від приватизації державного майна у сумі 17,1 млрд грн, що включав і надходження від продажу великих об'єктів державної власності, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.11.2019 №1104-р був скоригований у бік зменшення до 700 млн гривень. Одночасно зі зменшенням плано-

вих надходжень від приватизації державного майна було збільшено планові надходження за показником «Запозичення».

У 2019 р. Фондом гарантування вкладів фізичних осіб здійснено дострокове погашення векселів, що видані ним в обмін на облігації внутрішньої державної позики, випуск яких здійснено для надання кредитів у 2014 — 2016 роках на суму 9,1 млрд гривень.

Законом України «Про державний бюджет України на 2019 рік» визначено граничний обсяг державного боргу в сумі 2 060,1 млрд гривень та граничний обсяг гарантованого державою боргу в сумі 388,6 млрд гривень.

Станом на 31 грудня 2019 р. **державний борг** становив 1 761,4 млрд грн (74,4 млрд дол. США) та знаходився в межах визначеного граничного обсягу. Державний зовнішній борг становив 931,9 млрд грн (39,4 млрд дол. США), державний внутрішній борг — 829,5 млрд гривень (35,0 млрд дол. США).

Гарантований державою борг на кінець 2019 р. становив 236,9 млрд грн (10,0 млрд дол. США) та знаходився в межах визначеного граничного обсягу; гарантований державою зовнішній борг — 227,6 млрд грн (9,6 млрд дол. США); гарантований державою внутрішній борг — 9,3 млрд гривень (0,4 млрд дол. США).

Загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу України на кінець 2019 р. становив 1 998,3 млрд грн (84,4 млрд дол. США), в тому числі: державний та гарантований державою зовнішній борг — 1 159,5 млрд грн (49,0 млрд дол. США); державний та гарантований державою внутрішній борг — 838,9 млрд гривень (35,4 млрд дол. США).

Протягом 2019 р. обсяг державного та гарантованого державою боргу України зменшився у гривневому еквіваленті на 170,2 млрд грн, а у доларовому еквіваленті державний та гарантований державою борг збільшився на 6,1 млрд дол. США. Різниця спрямованість зміни обсягу боргу в еквіваленті гривні або в дол. США пояснюється зміцненням гривні.

Платіжний баланс України. Згідно з повідомленням Національного банку України, п'ятий рік поспіль платіжний баланс України зведено з профіцитом. За попередніми даними НБУ у цілому за 2019 р. зведений платіжний баланс сформувався з профіцитом 5 971,0 млн дол. США (у 2018 р. — 2,9 млрд, у 2017 р. — 2,6 млрд дол. США). Чисте погашення заборгованості перед МВФ становило 1,6 млрд дол. США.

Завдяки додатному сальдо платіжного балансу в 2019 р. міжнародні резерви України зросли на 4,5 млрд дол. США і на

01 січня 2020 р. становили 25,3 млрд дол. США (семирічний максимум з грудня 2012 р.), що еквівалентно 3,9 місяця майбутнього імпорту. Згідно з повідомленням прес-служби НБУ 84,2% від обсягу резервів розміщено в цінні папери з найвищим міжнародним рейтингом (передусім державні облігації США з рейтингом AAA), близько 11% зберігається у вигляді готівки, депозитів та коштів на кореспондентських рахунках в інших центральних банках, а також першокласних комерційних банках, а решта (4,8%) – це монетарне золото.

У 2019 р. макроекономічні умови змінились порівняно з попередніми роками. Протягом року обмінний курс гривні до долара США зміцнівся, а інфляція досягнула нижчого рівня цінового орієнтиру, визначеного Національним банком України. Ціни на природний газ та нафту і нафтопродукти знижувались, що позначилось на сповільненні зростання номінальних обсягів імпорту. Такі зміни негативно вплинули на доходи бюджету, але дозволили скоротити видатки на обслуговування державного боргу.

За даними НБУ, дефіцит поточного рахунку платіжного балансу в 2019 р. скоротився до 1,1 млрд дол. США (0,7% від ВВП). Разом з тим, без урахування компенсації, отриманої НАК «Нафтогаз України» від ПАТ «Газпром» на виконання рішення Стокгольмського арбітражу, дефіцит поточного рахунку становив 4,0 млрд дол. США (2,6% від ВВП) порівняно з 4,4 млрд дол. США (3,3% від ВВП) у 2018 р. та 2,4 млрд дол. США (2,2% від ВВП) у 2017 році.

Бюджетна децентралізація, міжбюджетні трансферти. За п'ять років реформування бюджетної системи в контексті децентралізації зміцнена фінансова спроможність місцевих бюджетів, забезпечено надання якісних суспільних послуг споживачам завдяки розширенню видаткових повноважень органів місцевого самоврядування.

За 2019 р. до загального фонду місцевих бюджетів надійшло 275 млрд грн, або 101,9% до річного обсягу надходжень, затвердженого місцевими радами. Порівняно з відповідним періодом 2018 р. надходження збільшилися на 41,1 млрд грн, або на 17,6%.

Позитивним аспектом реформи міжбюджетних відносин є щорічне збільшення інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів. У 2019 р. обсяг капітальних видатків становив 99,8 млрд грн, що на 8,7 млрд грн, або на 9,5% більше порівняно з відповідним періодом 2018 року.

Частка капітальних видатків у загальному обсязі видатків місцевих бюджетів (загальний та спеціальний фонд разом) збільшилась проти 2018 р. на 1,6% та становить 17,6% (для порівняння: у 2016 – 2017 рр. частка капітальних видатків становила 15,0%, у 2015 р. – 11,5%, а у 2013 – 2014 рр. – лише 6,5% та 6,2% відповідно).

За 2019 р. із Державного бюджету України до місцевих бюджетів перераховано трансфертів на загальну суму 261,4 млрд грн, у тому числі трансфертів із загального фонду – 245,4 млрд грн, з яких: субвенції соціального захисту – 79,3 млрд грн; медична субвенція – 56,1 млрд грн; освітня субвенція – 70,4 млрд грн; базова дотація для забезпечення зміцнення податкової спроможності місцевих бюджетів – 10,4 млрд гривень.

Ринок праці. За останніми оприлюдненими даними Держстату України, кількість **зайнятого населення** у віці 15-70 років за 9 місяців 2019 р., у порівнянні відповідним періодом 2018 р., зросла на 219 тис. осіб та становила 16,6 млн осіб. Рівень зайнятості зріс з 57,2% до 58,3% населення відповідного віку. Зростання рівня зайнятості відбулося в усіх регіонах.

Найвищий рівень зайнятості спостерігався у м. Києві (63,2%), Харківській (62,5%), Сумській (60,2%), Дніпропетровській (59,8%) та Київській (59,5%) областях, а найнижчий – у Волинській та Донецькій (відповідно, по 51,0%).

На ринку праці України спостерігаються суттєві гендерні особливості. Якщо серед чоловіків чисельність зайнятого населення віком 15-70 років збільшилася майже на 200 тис. осіб, то серед жінок цей показник зріс лише на 20 тис. осіб.

При цьому, якщо серед чоловіків рівень зайнятості становить 64,1%, то серед жінок – лише 53,2%. Кількість громадян у віці 15-70 років, зайнятих у неформальному секторі економіки, за 9 місяців 2019 р., у порівнянні з відповідним періодом 2018 р., скоротилася на 125 тис. осіб та становила 3,5 млн осіб.

Незважаючи на покращення ситуації, обсяги зайнятості громадян у неформальному секторі залишаються значними. Так, серед зайнятих громадян у кожного п'ятого не були зареєстровані трудові відносини. Серед видів економічної діяльності, найбільш поширеною неформальна зайнятість була у сільському, лісовому та рибному господарствах.

У січні – лютому 2020 р. роботодавці поінформували державну службу зайнятості про заплановане масове вивільнення 67,0 тис. працівників, що у 2,6 р. більше, ніж у січні – лютому 2019 року. Серед регіонів найбільші обсяги масового вивільнення очікуються у Чернігівській (5,2 тис. осіб), Житомирській

(4,9 тис. осіб), Харківській (4,1 тис. осіб), Херсонській (4,0 тис. осіб) областях та у м. Києві (5,0 тис. осіб). Із загальної кількості попереджених про масове вивільнення 52% – працівники охорони здоров'я, 18% становили працівники державного управління й соціального страхування, 9% – працівники переробної промисловості. За професійними групами, 55% попереджених про масове вивільнення - законодавці, керівники, професіонали, фахівці.

Кількість **безробітного населення** (за методологією МОП) віці 15-70 років за 9 місяців 2019 р., у порівнянні з відповідним періодом 2018 р., скоротилася на 88 тис. осіб та становила 1,5 млн осіб. Рівень безробіття (за методологією МОП) скоротився з 8,6% до 8,1% робочої сили. Скорочення рівня безробіття відбулося в усіх регіонах.

Скорочення рівня безробіття відбулося серед громадян віком від 15 до 39 років, в той же час серед осіб віком 40-49 років рівень безробіття зріс з 7,3% до 8,1%, серед осіб 50-59 років – з 7,6% до 7,8%. Найнижчий рівень безробіття спостерігався серед осіб у віці 30-34 роки (7,2%), в той же час серед молоді до 25 років цей показник становив 15,4% робочої сили відповідного віку (майже удвічі вище, ніж серед усього населення). Необхідно відмітити, рівень безробіття в Україні залишається вищим за середній по країнах Європейського союзу, де цей показник знизився з 6,5% до 6,3%, зокрема серед молоді у віці до 25 років – з 15,0% до 14,5% робочої сили.

За статтю, скорочення обсягів та рівня безробіття спостерігається серед чоловіків, в той же час серед жінок відповідні показники зростають. Серед чоловіків кількість безробітних зменшилася на 123 тис. осіб (до 807 тис. осіб), а рівень безробіття скоротився з 9,9% до 8,5%. При цьому, серед жінок кількість безробітних зросла на 35 тис. осіб, а рівень безробіття зріс з 7,2% до 7,6% робочої сили.

Доходи населення у 2019 р. становили 3 699,3 млрд грн (на 13,9% більше, порівняно з 2018 р.), витрати – 3 815,5 млрд грн, заощадження зменшились на 116,2 млрд гривень. Наявний дохід у розрахунку на одну особу становив 67 528 гривень. Реальний наявний дохід⁴ збільшився за 2019 р. на 6,5%⁵.

⁴ Наявний дохід – це номінальні доходи за вирахуванням податків та інших обов'язкових платежів, тобто кошти, що використовуються населенням на споживання й заощадження. Реальний наявний дохід – це номінальний наявний дохід з урахуванням цінового фактору.

У грудні 2019 р. розмір **середньомісячної номінальної** заробітної плати штатного працівника підприємств, установ, організацій (з кількістю працюючих 10 осіб і більше) становив 12 264 грн, що у 2,9 раза вище рівня мінімальної заробітної плати (4173 грн), і проти грудня 2018 р. збільшився на 16,0%.

На підприємствах промисловості номінальна заробітна плата збільшилася на 14,4%. За видами діяльності темпи зростання показника коливалися від 1,3% у текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів до 46,4% у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

Традиційною для економіки є галузева диференціація зарплат. Найбільшою була заробітна плата працівників підприємств професійної, наукової та технічної діяльності, інформації та телекомунікацій, із постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, державного управління й оборони; обов'язкового соціального страхування, із виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів, фінансової та страхової діяльності, а також авіаційного транспорту. Перевищення заробітної плати відносно середнього рівня по економіці в зазначених видах діяльності становило 1,4–2,3 раза.

Водночас заробітна плата працівників підприємств поштової та кур'єрської діяльності, тимчасового розміщування й організації харчування, текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, охорони здоров'я не перевищувала 70,2% від середнього рівня по економіці.

Збільшення заробітної плати спостерігалось в усіх регіонах країни і становило від 6,2% у Чернігівській області до 29,8% у Рівненській.

У чотирьох регіонах заробітна плата перевищила середню по Україні: м. Київ – 18869 грн, Київська – 13259 грн, Донецька область – 13177 грн, Миколаївська – 12833 грн. Найнижчий рівень заробітної плати, який був менше 79,1% від середнього по

⁵ Згідно з даними МВФ у 2019 р. рівень доходу на душу населення з урахуванням реальної купівельної спроможності національних валют складав, зокрема: Іспанія – 41,6 тис. дол. США, Італія – 40,4 тис., Чехія – 38,8 тис., Польща – 34,0 тис., Португалія – 33,7 тис., Греція – 30,2 тис., Росія – 29,6 тис., Мексика – 20,9 тис., Білорусь – 20,6 тис., Україна – 9,7 тис., Марокко – 9,2 тис. дол. США. (Джерело: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/02/25/7106749/>)

економіці, спостерігався в Чернігівській, Кіровоградській, Чернівецькій, Івано-Франківській, Тернопільській та Сумській областях.

Індекс **реальної заробітної плати** (з урахуванням змін споживчих цін) у грудні 2019 р. порівняно з груднем 2018 р. становив 111,3% (у грудні 2018 р. порівняно із груднем 2017 р. – 109,7%).

Загальна **сума заборгованості з виплати заробітної плати** у грудні 2019 р. зменшилась на 5,8%, або на 186,5 млн грн, і на 1 січня 2020 р. становила 3 034,4 млн грн (на 1 січня 2019 р. – 2 645,1 млн грн).

Якщо в цілому по економіці обсяг невикраденої заробітної плати становив 3,3% фонду оплати праці, нарахованого за грудень 2019 р., то за видами економічної діяльності цей показник коливався від 0,01% на виробництві основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів до 63,8% у добуванні кам'яного та бурого вугілля. У регіональному розрізі це співвідношення становило від 0,01% у Чернівецькій області до 46,5% у Луганській.

На 1 січня 2020 р. основна частка загальної суми боргу припадала на промисловість (79,5%). При цьому, майже половина боргу утворена в Донецькій (18,6%), Луганській (15,7%) та Харківській (12,1%) областях.

Зменшення заборгованості з виплати заробітної плати у грудні 2019 р. спостерігалось у 21 регіоні, а найсуттєвіше – у Харківській (на 43,0 млн грн), Одеській (на 30,7 млн грн), Херсонській (на 16,6 млн грн) та Донецькій (на 16,6 млн грн) областях.

Упродовж грудня 2019 р. заборгованість працівникам економічно активних підприємств зменшилась на 9,3%, або на 188,8 млн грн, і на 1 січня 2020 р. становила 1 850,9 млн грн.

Суттєве зменшення суми невикраденої заробітної плати у грудні 2019 р. спостерігалось на підприємствах із водопостачання, каналізації, поводження з відходами (на 66,7 млн грн), постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (на 44,4 млн грн), у закладах освіти (на 38,5 млн грн).

Упродовж грудня 2019 р. кількість працівників, які вчасно не отримали заробітну плату, зменшилася на 14,6% і на 1 січня 2020 р. становила 107,6 тис. осіб, або 1,5% від середньооблікової кількості штатних працівників, зайнятих в економіці. Кожному із зазначених працівників не було виплачено в середньому 17 206 грн, що в 1,4 раза перевищує середню заробітну плату за грудень 2019 року.

Заборгованість із виплати заробітної плати з бюджетів усіх рівнів на 1 січня 2020 р. становила 1,3 млн грн, або 0,1% від обсягу боргу економічно активних підприємств.

Сума заробітної плати, не виплаченої працівникам підприємств-банкрутів, упродовж грудня 2019 р. збільшилась на 0,3% і на 1 січня 2020 р. становила 781,5 млн грн. Серед регіонів найбільша частка суми заборгованості перед працівниками підприємств-банкрутів у загальній сумі заборгованості була у Вінницькій (90,0%) області.

На економічно неактивних підприємствах сума боргу з виплати заробітної плати на 1 січня 2020 р. становила 402,0 млн грн, або 13,2% від загальної суми заборгованості з виплати заробітної плати. Найбільша питома вага суми боргу економічно неактивних підприємств у загальній сумі заборгованості була в Луганській області – 71,8%. Борг перед працівниками підприємств промисловості в цій сумі складав 89,0%.

Соціальний захист. За 2019 р. призначено субсидії на **оплату житлово-комунальних послуг** 5 487,9 тис. домогосподарств (ураховуючи тих, що звернулися за субсидіями у 2018 р., але призначено їм було тільки у 2019 р., та тих, яким продовжено надання субсидії відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 1995 р. №848), із них у міських поселеннях – 3 798,5 тис., у сільській місцевості – 1 689,4 тис. домогосподарств. Порівняно з 2018 р. кількість таких домогосподарств зменшилась на 16,1%.

Сума субсидій становила 2 114,7 млн грн, з неї у міських поселеннях – 1 529,7 млн грн, у сільській місцевості – 585,0 млн грн (у 2018 р. – 2 704,0 млн грн, у т.ч. у міських поселеннях – 1 860,2 млн грн, у сільській місцевості – 843,8 млн грн).

Крім того, у січні – грудні 2019 р. 439,2 тис. домогосподарств (на 33,6% менше відповідного періоду 2018 р.) було призначено субсидії на **придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива**, з них у міських поселеннях – 85,5 тис., у сільській місцевості – 353,7 тис. домогосподарств. Сума таких субсидій склала 1 366,0 млн грн, з неї у міських поселеннях – 281,6 млн грн, у сільській місцевості – 1 084,4 млн грн (за 2018 р. – 2 017,8 млн грн, у т.ч. у міських поселеннях – 413,1 млн грн, у сільській місцевості – 1 604,7 млн грн).

Середній розмір призначеної субсидії на одне домогосподарство у грудні 2019 р. збільшився порівняно з відповідним періодом 2018 р. на 6,4% і становив 2 946,6 грн. У січні – грудні 2019 р. сума субсидій, отриманих домогосподарствами на придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутово-

го палива, становила 1 391,7 млн грн, за відповідний період 2018 р. – 2 249,3 млн грн.

Заборгованість бюджетів із виплати субсидій на придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива на кінець грудня 2019 р. становила 5,6 млн грн (з неї у міських поселеннях – 1,3 млн грн, у сільській місцевості – 4,3 млн грн).

На кінець грудня 2019 р. **заборгованість населення** зі сплати за постачання природного газу становила 27,9 млрд грн, за централізоване опалення та постачання гарячої води – 20,4 млрд грн, за утримання будинків і споруд та прибудинкових територій – 5,1 млрд грн, за централізоване постачання холодної води та водовідведення – 4,1 млрд грн, за вивезення побутових відходів – 0,8 млрд грн, за постачання електричної енергії – 5,4 млрд грн.

Відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 р. №848 та від 27.06.2003 р. №976 у січні – грудні 2019 р. з населенням було укладено 68,6 тис. договорів щодо погашення реструктуризованої заборгованості на загальну суму 532,5 млн грн. За 2019 р. сума внесених платежів, з урахуванням довгострокових договорів, становила 315,5 млн гривень.

Пенсійне забезпечення у 2019 р. здійснювалося відповідно до норм чинного законодавства своєчасно та у повному обсязі. За 2019 р. касові видатки державного бюджету на перерахування трансфертів до Пенсійного фонду становили 182,3 млрд грн, у тому числі 7,1 млрд грн — кошти від пільгового розмитнення автомобілів з іноземною реєстрацією.

Мінімальний розмір пенсії у 2019 р. становив 1 537,0 грн, що на 128 грн більше ніж у 2018 році.

Станом на 1 січня 2020 р. середній розмір пенсійних виплат становив 3 083 грн, що на 437 грн більше, ніж станом на 1 січня 2019 року.

Також у 2019 р. було запроваджено щорічну індексацію пенсій та продовжено поетапний перерахунок пенсій військовослужбовцям, запроваджений у 2018 році.

Для забезпечення належного соціального захисту кожного громадянина України у 2019 р. було здійснено поетапне підвищення розмірів прожиткового мінімуму з 01 липня та з 01 грудня. Порівняно з 2018 р. розмір прожиткового мінімуму на одну особу зріс у грудні 2019 р. до грудня попереднього року на 9,4% і склав 2 027 гривень.

На виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, особам, які не мають права на пенсію, особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, тимчасової державної допомоги ді-

тям, тимчасової державної соціальної допомоги непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату, допомоги по догляду за особами з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, компенсаційної виплати непрацюючій працездатній особі, яка доглядає за особою з інвалідністю I групи, а також за особою, яка досягла 80-річного віку, у 2019 р. спрямовано 55 млрд грн, що на 3,2 млрд грн більше ніж у 2018 році.

У цілому, у 2019 р. видатки на здійснення державних програм соціального захисту з надання пільг, субсидій та допомоги населенню, які фінансуються за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам, становили 79,2 млрд гривень.

Населення. Чисельність наявного населення в Україні, за оцінкою Держстату України, на 1 січня 2020 р. становила 41 902,4 тис. осіб. Упродовж 2019 р. чисельність населення зменшилася на 250,8 тис. осіб.

Міграційний приріст населення за 2019 р. становив 21 512 осіб. За 2019 р. обсяг природного скорочення населення склав 272 297 осіб і збільшився на 20 506 осіб порівняно з попереднім роком. Загальний обсяг скорочення населення за 2019 р. склав 250 785 осіб.

Природний рух населення у 2019 р. характеризувався суттєвим перевищенням числа померлих над живонародженими: на 100 померлих – 53 живонароджених. В цілому за рік кількість живонароджених становила 308,8 тис. осіб, померлих – 581,1 тис. осіб.

Цілі сталого розвитку. Україна. У вересні 2015 р. в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН зі сталого розвитку та прийняття Порядку денного розвитку після 2015 р., на якому було затверджено нові орієнтири розвитку. Підсумковим документом Саміту «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань. Україна, як і інші країни-члени ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку.

Протягом 2016–2017 років тривав широкомасштабний та всеосяжний процес адаптації ЦСР з урахуванням українського контексту. Створення національних стратегічних рамок для України на період до 2030 р. відбувалось на основі принципу «нікого не залишити осторонь». Кожна глобальна ціль була переглянута, беручи до уваги специфіку національного розвитку. Результатом цієї роботи стала національна система ЦСР, яка складається із 86 завдань національного розвитку. Ці завдання,

індикатори для моніторингу їх виконання та цільові орієнтири до 2030 р. відображені в Національній доповіді «Цілі Сталого Розвитку: Україна» (2017 рік).

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України виступило з ініціативою щодо створення національної моніторингової системи ЦСР та відповідної інформаційної платформи. Система моніторингу ЦСР передбачає формування таких щорічних документів: 1) моніторинг показників досягнення ЦСР в Україні; 2) моніторингові звіти з оцінки прогресу досягнення конкретних однієї-двох ЦСР; 3) тематичні національні доповіді, які розкривають досягнення ЦСР крізь призму окремої суспільної групи або окремої проблематики, спільної для всіх ЦСР. Також раз в п'ять років буде формуватися моніторинговий звіт з оцінки прогресу досягнення всіх 17-ти цілей сталого розвитку з аналізом стану досягнення цілей, висвітленням проблем та рекомендаціями щодо їх розв'язання.

Започатковано створення відкритої ЦСР-платформи для забезпечення можливості кожного громадянина взяти участь у процесах планування, реалізації та моніторингу досягнення цілей та розпочато роботу зі створення відкритої ЦСР-платформи для висвітлення питань ЦСР-орієнтованого планування, реалізації завдань та моніторингу досягнення цілей.

Мінекономрозвитку та Держстат України розпочали процес моніторингу за результатами якого у 2019 р. розроблено перший Моніторинговий звіт за національними показниками ЦСР.

Для забезпечення імплементації та моніторингу досягнення ЦСР і на виконання доручення Кабінету Міністрів України була створена Міжвідомча робоча група (МРГ) з питань координації процесів імплементації та забезпечення моніторингу ЦСР, в роботі якої беруть участь представники міністерств, центральних органів виконавчої влади. Відбулося чотири засідання Міжвідомчої робочої групи з питань координації процесів імплементації та забезпечення моніторингу ЦСР (у вересні, грудні 2018 р. та березні, червні 2019 р.). На виконання її рішення Мінекономрозвитку разом з іншими центральними органами виконавчої влади у 2018–2019 рр. провели роботу з оцінки ступеня інкорпорації ЦСР (завдань ЦСР), результати якої свідчать про те, що всі 17 цілей та 86 національних завдань ЦСР інкорпоровані у 145 нормативно-правових актах Уряду, на реалізацію цілей і завдань спрямовано 1052 завдання та 3465 заходів, закріплених у цих актах. У 2019 р. розроблено перший тематичний звіт з ЦСР «ЦСР для дітей України» та перший звіт за конкретною ціллю «ЦСР в Україні. ЦСР8».

ДІЯЛЬНІСТЬ ОБЛАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ (ОСЕРЕДКІВ) СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

Згідно зі Статутом Співки економістів України до її складу, як всеукраїнської громадської організації, входять регіональні (обласні) осередки (організації), що утворюються і діють в областях та місті Києві. Їхня діяльність спрямовується на виконання статутних завдань Співки та забезпечує якнайширше представництво інтересів економічної громадськості країни у проведенні наукових і прикладних досліджень, їх практичному застосуванні, розробці пропозицій органам влади і органам місцевого самоврядування з актуальних питань соціально-економічного розвитку України та її регіонів.

Обласними та Київською міською організаціями СЕУ протягом 2019 р. проведена велика робота у сфері фундаментальних і прикладних наукових досліджень, педагогічної діяльності та підготовки кадрів в умовах реформування системи освіти, розробки прогнозів і програм соціально-економічного розвитку регіонів та сприяння реалізації проектів розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади, пропагування сучасних економічних знань та методів ведення господарської діяльності, надання населенню та представникам ділових кіл науково-методичної і консультативної допомоги щодо розвитку підприємництва, зокрема зовнішньоекономічної діяльності і виходу вітчизняних підприємців на зовнішні ринки в умовах змін щодо багатополарності світової торгівлі та вимог міжнародних торговельних угод України, поширення знань щодо сучасної цифрової економіки, роботи фондового ринку та торговельної й інвестиційної діяльності в умовах функціонування мережових систем ведення бізнесу і застосування новітньої технології блокчейн, вирішення різних питань розвитку сільських територій та сільських поселень як основи відродження села, зокрема в частині науково-методичної підтримки заходів реформи місцевого самоврядування, розробки науково обґрунтованих заходів та пропозицій для органів влади щодо вирішення проблем вимушених переселенців з тимчасово окупованих територій Донецької і Луганської областей та Криму, а також у багатьох інших напрямках фахового забезпечення політики економічного і соціального розвитку країни.

Члени обласних організацій СЕУ постійно брали активну участь у роботі різних наукових форумів, всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, промислових виставок і презентацій інвестиційних

ініціатив для регіонів, підготовці та експертизі проектів концепцій і програм регіонального розвитку, обміні досвідом роботи з рядом зарубіжних наукових установ, організацій, господарських структур, насамперед в частині виконання проектів транскордонного співробітництва і застосування кращої практики роботи органів місцевого самоврядування тощо

Про проведену роботу обласних організацій Співпраці економістів України у 2019 р. свідчать результати, що подані нижче (згідно з надісланими обласними організаціями звітними матеріалами).

Вінницька обласна організація СЕУ

(Голова правління – д.е.н., професор Погрізук Б.В.)

Діяльність Вінницької обласної організації СЕУ у 2019 р. проводилась за основними статутними напрямками – виробнича, наукова, педагогічна робота, – що знайшло своє відображення в активному обговоренні результатів наукових досліджень на конференціях різного рівня, у плідній просвітницькій діяльності з формування сучасного суспільно-економічного світогляду майбутніх і теперішніх представників різних ланок національного господарського комплексу, а також у проведенні актуальних наукових досліджень різних складових економічного буття.

Членами Вінницької обласної організації СЕУ у 2019 р. було організовано та проведено низку наукових заходів на базі Вінницького навчально-наукового інституту економіки Тернопільського національного економічного університету (ВННІЕ ТНЕУ).

17 квітня 2019 р. на базі Вінницького навчально-наукового інституту економіки була проведена Всеукраїнська науково-практична конференція «Напрями модернізації фінансово-економічної системи держави, регіонів, підприємств, організацій» та Міжвузівська науково-практична конференція «Науково-дослідна робота студентів: формування особистості майбутнього вченого, фахівця високої кваліфікації». Безпосередньо в роботі конференції взяли участь 454 особи, з них: 30 докторів наук, професорів; 71 кандидатів наук, доцентів; 39 викладачів, аспірантів, здобувачів; 314 студентів.

За результатами роботи конференції було видано Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Напрями модернізації фінансово-економічної системи держа-

ви, регіонів, підприємств, організацій» (у 2-х томах. Тернопіль: Крок, 2019).

Протягом звітного року було проведено 5 наукових семінарів за наступною проблематикою:

- «Концептуальні засади реформування оподаткування прибутку підприємств в Україні»;

- «Особливості здійснення фіскальної децентралізації в Україні»;

- «Професія юриста: алгоритм успіху»;

- «Актуальні питання удосконалення сімейного законодавства України»;

- «Угода про асоціацію як інструмент правових реформ в Україні»;

- «Особливості провадження судово-економічних експертиз при розслідуванні злочинів».

Також було проведено 4 круглих столи на теми: «Особливості розвитку фінансової системи в Україні»; «Просторові аспекти інновацій та інвестицій»; «Сучасні тези про оподаткування в Україні»; «Правовий супровід поведінкової економіки».

За звітний період членами Вінницької обласної організації СЕУ (особисто та у співавторстві) було опубліковано 212 наукових праць загальним обсягом – 122,69 друкованих аркушів. У тому числі у фахових виданнях вийшло з друку 79 наукових статей загальним обсягом 46,10 др. арк. Серед них, зокрема, наукові публікації в:

- міжнародних наукометричних базах даних Scopus або Web of Science Core Collection – 6 статей загальним обсягом 3,8 др. арк.;

- міжнародних наукометричних базах даних Index Copernicus, Google Scholar, ResearchBib, PІNЦ та ін. – 38 статей загальним обсягом 24,28 др. арк.;

- українських виданнях – 46 статей загальним обсягом 27,8 др. арк.

Опубліковано 80 тез та текстів доповідей на різних наукових конференціях, загальним обсягом 18,61 др. арк.

Видано 9 наукових праць у зарубіжних виданнях обсягом 2,1 др. арк., в т.ч. 1 виступ доцента кафедри економіки, обліку та оподаткування на закордонній конференції.

Протягом року 26 викладачів та співробітників інституту брали участь у наукових конференціях (окрім конференції, яка була проведена у ВННІЕ), у тому числі: 17 викладачів – у міжнародних, 8 – у всеукраїнських і 1 – у регіональній конференціях. На цих конференціях ними було зроблено 54 доповіді.

Науковці обласної організації СЕУ брали участь у написанні шести монографій (одноосібно та у співавторстві) загальним обсягом 87,29 др. арк., доробок викладачів ВННІЕ ТНЕУ – 41,85 др. арк., а саме:

- Problem space of modern society: philosophical-communicative and pedagogical interpretations. Колективна монографія / Мовчан Л.Г., Рум'янцева К.Є. та ін. Warsawa: BMT Erida Sp. z o.o, Poland.p.23-37;

- Адаптаційно-інтеграційні механізми управління інноваційними процесами в економіці. Колективна монографія за ред. Прохорової В.В. Харків: Вид-во Іванченка І.С., 2019. 302 с. (від ВННІЕ – авт. д.е.н., проф. Сірко А.В. авт. стор. 75-85);

- Determinants of Innovation and Development of Multi-Branch Entrepreneurship, Tourism and Hospitality Industry. Collective monograph. / V. Yatsenko, S. Pasioka, O. Yatsenko and others : [Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. Yatsenko V.M.]. Nuremberg : Verlag SWG imex GmbH, Germany. 2019. 431 p.;

- Інституціоналізація організаційно-поведінкових змін у діяльності підприємств аграрної сфери: концепт неспостережуваних економічних процесів. Монографія. Семцов В.М. Вінниця : ФОП Рогальська І. О. 328 с.;

- Обліково-аналітичне забезпечення суб'єктів господарювання в умовах євроінтеграції. Кол. монографія /Н.М. Позняковська, С.Я. Зубілевич, О.Л. Міклуха. Рівне: НУВГП, 2019;

- Управління економічним розвитком країни на засадах модернізації фінансової системи. Колективна монографія за ред. Погрішук Г.Б., Мельник В.І. Тернопіль: Крок. 2019. 280 с.

У 2019 р. членами Вінницької обласної організації СЕУ було захищено 2 дисертації:

- кандидатська дисертація – Коваленко Вікторія Вікторівна «Інвестиційне забезпечення інноваційно-інвестиційно-го розвитку садівництва України». 2019. Хмельницький національний університет, за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством;

- докторська дисертація – Семцов Володимир Михайлович «Теоретико-методологічні засади інституційної модернізації підприємств аграрної сфери на основі ідентифікації не спостережуваних економічних процесів». 2019. ПВНЗ «Львівський університет бізнесу і права», за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Активну участь беруть члени Вінницької обласної організації СЕУ в дослідженнях за такими науковими темами:

1) «Фінансова політика України в сучасних умовах» (термін виконання січень 2019 р. – грудень 2023 р., науковий керівник – д.е.н., професор Погріщук Г.Б.);

2) «Теоретико-методичні аспекти розвитку підприємств на інноваційно-інвестиційній основі» (термін виконання травень 2015 р.– грудень 2019 р., науковий керівник – к.е.н., доцент Ціхановська О.М.);

3) «Соціально-економічні, інформаційні та гуманітарні виміри інноваційного розвитку України» (термін виконання 2016–2021 рр., науковий керівник – д.е.н., професор Сірко А.В.);

4) «Правове забезпечення розвитку національної економіки в умовах імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» (термін виконання 09. 2015 р.–12. 2020 р., науковий керівник – канд. юрид. наук, доцент Світлак І.І.).

У звітному 2019 р. представники Вінницької обласної організації СЕУ здійснили організацію та проведення 12 наукових конференцій, семінарів, «крутих столів»; до участі у науковій роботі залучили 230 студентів. На базі ВННІЕ ТНЕУ активно функціонує 4 студентських наукових гуртки та 3 проблемних групи, де займається 208 студентів. За всебічної підтримки та сприяння членів Вінницької обласної організації СЕУ студенти опублікували 269 наукових праць, загальним обсягом 46,93 др. арк. Результатом такої науково-просвітницької роботи стало одержання двох нагород за результатами конкурсів та олімпіад.

Перспективними напрямками подальшої роботи Вінницької обласної організації СЕУ визначено активізацію громадської роботи, яка буде спрямована на виховання майбутнього покоління економістів (науковців та практиків); участь у створенні програм соціально-економічного розвитку Вінниччини; поглиблення досліджень інноваційно-орієнтованого розвитку сільськогосподарського виробництва на засадах екологізації, туристичного та рекреаційного потенціалу Поділля, як перспективного напрямку формування інвестиційної привабливості регіону; удосконалення системи економічної освіти, дослідження інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств області, участь у спільних проектах з Вінницькою обласною державною адміністрацією та муніципальними органами, тощо.

Підґрунтям для подальшого успішного функціонування та розвитку Вінницької обласної організації СЕУ постає науковий потенціал ВННІЕ ТНЕУ, що примножується результатами виконання науково-дослідних тем та підготовкою і захистом докторських і кандидатських дисертацій, формуванням наукових уявлень про економічний розвиток в умовах глобалізації, пос-

тійною співпрацею з провідними підприємствами міста та області, а також істотним підвищенням інтересу до питань та проблем розвитку соціально-економічних формацій Світу та України з боку нашої студентської молоді.

Дніпропетровська обласна організація СЕУ

*(Голова Правління – д.е.н., професор, академік АЕН України,
Заслужений економіст України Швець В.Я.)*

Протягом 2019 р. за участю членів обласної організації СЕУ систематично проводилися семінари, тренінги на некомерційній основі з різних питань розвитку економіки України.

У звітному році за участю членів обласної організації СЕУ спільно з НТУ «Дніпровська політехніка» проведено такі наукові та навчальні заходи:

- відбулася зустріч гуртка «Менеджмент сучасності»;
- вдруге відбувся успішний захист науково-дослідних робіт учнів-членів Малої академії наук за секцією «Менеджмент»;
- взято участь у тренінгу з підготовки експертів із забезпечення якості вищої освіти;
- проведено регіональний круглий стіл «Макроекономічні чинники формування національної моделі менеджменту».

У 2019 р. члени Дніпропетровської обласної організації СЕУ за матеріалами наукових досліджень опублікували більше 25 наукових і навчальних праць.

Житомирська обласна організація СЕУ

(Голова правління - д.е.н., професор Цаль-Цалко Ю.С.)

Житомирська обласна організація СЕУ у 2019 р. працювала над виконанням плану наукових і практичних завдань економічного розвитку держави та територіальної громади Житомирської області, зокрема за напрямками:

- формування доданої вартості як показника оцінки результатів підприємницької діяльності суб'єктів господарювання;
- організація підготовки фахівців з обліку і оподаткування за дуальною формою навчання в закладах вищої освіти;
- прибуток як об'єкт оцінювання ефективності підприємницької діяльності та оподаткування бізнесу;
- обґрунтування обліково-аналітичних інструментів подолання тіньової економіки і корупції в Україні;

- використання інструментів обліково-статистичного та бюджетного забезпечення при оцінюванні і контролюванні розвитку економічної системи в умовах функціонування об'єднаних територіальних громад;

- розвиток бухгалтерського обліку, статистики, контролю і оподаткування в умовах залучення інвестицій та інноваційного виробництва продуктів з високим ступенем доданої вартості;

- реформування економічного механізму господарської діяльності підприємств лісового господарства в умовах формування територіальних громад;

- розвиток соціальних медіа для формування ефективного бізнесу;

- становлення громадянського суспільства та участь громадських організацій в управлінні територіальними громадами.

Результати роботи, проведеної членами Житомирської обласної організації СЕУ, публікувалися в журналі «Економіка, облік, податки в суспільстві», який зареєстрований і видається при кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Житомирського національного агроекологічного університету (свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія ЖТ, №312/689Р від 06.06.2018 р.).

Члени Житомирської обласної організації СЕУ брали участь у громадських органах управління при Житомирській обласній державній адміністрації та територіальних органах державної податкової служби в Житомирській області.

Голова правління обласної організації СЕУ д.е.н., професор Цаль-Цалко Ю.С. очолює комісію з питань бюджету, державної і комунальної власності та інвестиційної діяльності Громадської ради при Житомирській ОДА, є членом Колегії Департаменту фінансів Житомирської облдержадміністрації та Ради з питань залучення інвестицій при Житомирській облдержадміністрації.

У звітному році на засіданнях правління Житомирської обласної організації СЕУ обговорювалися та надавалися пропозиції щодо проектів Стратегії розвитку Житомирської області на період до 2027 р., Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Стратегії розвитку Житомирської області на період до 2027 р. та Програми економічного і соціального розвитку Житомирської області на 2020 рік. Особлива увага зверталася на ефективне використання майна комунальної власності Житомирської обласної територіальної громади та можливості формування додаткових грошових надходжень до бюджету області за рахунок власних коштів.

Вже шостий рік поспіль члени обласної організації СЕУ беруть активну участь спільно з кафедрою бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Житомирського національного агроекологічного університету (ЖНАЕУ) у відзначенні Міжнародного дня бухгалтера. Святковий захід з цієї нагоди було влаштовано 12 листопада 2019 року. Окрім традиційного концерту, цього річ серед 6 учасниць обирали «Бухгалтера III тисячоліття». Конкурс складався із трьох етапів, а переможницю обирало авторитетне журі.

Зокрема, присутнім представили інформацію про історію запровадження свята та загалом походження професії, театралізовані вистави, тематичні ролики, танці та пісенні композиції, а дівчата-конкурсантки поділилися власним баченням того, яким має бути бухгалтер майбутнього.

У звітному році члени обласної організації СЕУ були керівниками студентських наукових робіт, представлених на Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт за спеціальністю «Облік і оподаткування».

Доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту ЖНАЕУ Мороз Юлія Юзефівна була керівником наукового дослідження магістра Нестерук Олени Юрївни на тему «Обліково-аналітичне забезпечення формування фінансової інформації Звіту про управління для оцінки стану розвитку підприємства», а під керівництвом д.е.н., професора Цаль-Цалко Юзефа Сигізмундовича – голови правління Житомирської обласної організації СЕУ – студенти Войченко Вікторія Володимирівна та Зімчук Надія Ігорівна підготували наукову роботу за темою «Організація обліку у сфері органічного виробництва на підприємстві», яка зайняла II місце у Всеукраїнському конкурсі, що проходив на базі Національної академії статистики, обліку і аудиту в м. Києві.

Студенти Зімчук Н.І., Войченко В.В. та Нестерук О.Ю. представляли Житомирський національний агроекологічний університет на міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених та студентів «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектору економіки в умовах інтеграційних процесів» у Вінницькому національному аграрному університеті. Доповіді студентів викликали жваве обговорення, особливо серед присутніх на конференції керівників сільськогосподарських підприємств, і були відзначені сертифікатами.

За участю членів обласної організації СЕУ (Цаль-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю., Гайдучок Т.С., Цегельник Н.І., Дмит-

ренко О.М., Суліменко Л.А., Вітер С.А., Савченко Н.М. та інші) були підготовлені команди із студентів ЖНАЕУ спеціальності «Облік і оподаткування» для участі I Всеукраїнському студентському економічному турнірі, в якому прийняли участь 30 команд закладів вищої освіти всієї України.

Всеукраїнський студентський економічний турнір є командним творчим змаганням дискусійного характеру з економіки серед студентів закладів вищої освіти, що сприяє формуванню у них знань і умінь дослідницької діяльності, набуттю умінь вирішувати складні економічні проблеми. Житомирську область на економічному турнірі представляли три команди, дві з них виступали під керівництвом викладачів – членів обласної організації СЕУ, а саме:

- команда «SIMPLETEAM» в складі студентів 2 курсу Борисенко Дар'ї Юріївни (капітан команди), Кудри Любові Василівни, Плисак Марини Вікторівни, Торовіної Наталії Валеріївни, Тимошук Владислави Олександрівни, Горопашиної Інни Андріївни;

- команда «ЖНАТІКИ економіки» в складі студентів 1 курсу Абрашитової Ангеліни Юріївни (капітан команди), Музики Дарини Андріївни, Градовчука Дмитра Вікторовича, Мартинюк Катерини Романівни, Бойко Лілії Миколаївни, Самсонюка Володимира Володимировича.

На змаганнях кожна з команд брала участь у двох півфінальних боях, де їх суперниками були команди: «Хмельницькі ерудити» Хмельницького національного університету, «Дослідники» Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», «Львівадміни» Національного університету «Львівська політехніка», «МЕГА-МЕТУ» ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука» м. Рівне, «Шостий елемент» Житомирського державного університету імені Івана Франка, «ДВА ПЛЮС ДВА» Київського національного університету технологій та дизайну, «SMART KIDS» Миколаївського національного аграрного університету.

Творчі завдання на змаганнях для наших команд передбачали вирішення наступних проблем:

- чи потрібно продовжувати мораторій на продаж землі сільськогосподарського призначення в Україні;

- чи може аграрний сектор стати драйвером української економіки;

- розвинуті та щасливі країни: чому так відрізняються рейтинги;

- поведінкова економіка: плюси і мінуси;

- хто в Україні має бути ключовим інвестором;

- визначте оптимальний «соціальний пакет» для українського працівника;

- оцінка ефективності вищої освіти: умови окупності інвестицій;

- визначте найдорожчий український офіційний (zareestrovaniy) бренд;

- «розумні міста» – міста майбутнього чи високотехнологічні утопії.

Команди, виступаючи в ролях доповідачів, опонентів та рецензентів, у двох півфінальних боях зайняли другі місця, а в цілому, ввійшли до десятки найсильніших студентських команд України, за що були відзначені дипломами та цінними подарунками від організаторів і спонсорів турніру.

За участі членів обласної організації СЕУ у Житомирському національному агроекологічному університеті на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту було проведено II обласний конкурс «Юний податківець».

Учасниками конкурсу були учні шкіл, гімназій, ліцеїв та професійно-технічних закладів, а також вчителі з Житомира та області.

До участі в конкурсі були надіслані роботи у 8 номінаціях:

1. Якби керівником Державної фіскальної служби був(ла) я – на тему «Три кроки покращення роботи Державної фіскальної служби і три кроки ДФС назустріч бізнесу».

2. Творча науково-практична робота на тему «Податки – це гроші, які повертаються кожному громадянину України».

3. Віршовані твори про податки.

4. В прозі про податки (оповідання, новела, стаття, нарис, інтерв'ю, байка, казка, біографія, гумореска, есе, фейлетон тощо).

5. Про податки у фарбах (малюнки, плакати).

6. Роботи про податки (рекламні, анімаційні, мультимедійні, художні), створені за допомогою комп'ютерної графіки (растрової, векторної, фрактальної, тривимірної).

7. Уроки про податки (конкурс для вчителів).

8. Вільна тема: «Виконання податкового обов'язку і використання податків для формування добробуту громадян очима випускника (вчителя) школи».

На конкурс було представлено 127 робіт, з яких найбільше – в номінації «Про податки у фарбах».

Учасники проявили неабияку зацікавленість проблематикою конкурсу, креативність та творчий підхід. Роботи були надзвичайно яскравими і демонстрували незвичайне дитяче бачення та оригінальність розкриття запропонованих тем, зокрема, сюжети казок, фантастичні пейзажі на податкову тематику, розповіді про героїв з мультфільмів. Але, разом з тим, роботи були наповнені зовсім недитячим змістом та піднімали питання податкової культури, усвідомлення важливості сплати податків.

Співзасновниками та співорганізаторами конкурсу виступили управління освіти і науки Житомирської ОДА, Головне управління ДФС в Житомирській області і Житомирський національний агроекологічний університет.

У рамках заходу відбулося вручення дипломів, подяк і подарунків учасникам та їх наставникам від ПАТ «Фаворит компанії», ПАТ «Житомирський маслозавод», ГУ ДФС у Житомирській області, Управління освіти і науки Житомирської ОДА, КЗПО «Обласний Центр дитячої та юнацької творчості» Житомирської облради, видання «Баланс-агро» та кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Житомирського національного агроекологічного університету.

Після завершення урочистостей відбулося частування «Юних податківців» солодощами за святковим столом.

У 2019 р. члени Житомирської обласної організації СЕУ – старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Цегельник Ніна Іванівна та професійний бухгалтер Щирська Антоніна Юліївна – успішно захистили дисертації та одержали науковий ступінь кандидата економічних наук (доктора філософії) з проблем формування теоретичної моделі здійснення розрахунків в умовах дропшипінгу та забезпечення якості інформаційних ресурсів в управлінні бізнесом.

Асоціація економістів Закарпаття
(Голова Асоціації – член-кор. НАН України,
д.е.н., професор Мікловда В.П.)

Асоціація економістів Закарпаття продовжувала дослідження підвищення результативності функціонування трикутника знань в регіоні.

У рамках даної проблеми членами Асоціації проведено дослідження фінансового забезпечення реалізації концепцій (стратегій) інноваційного розвитку країни, виявлено та обґрунтовано, що майже 20-літній період з року схвалення першої концепції інноваційного розвитку України (1999 р.) не приніс значних зрушень у системі інновацій та трикутника знань. При номінальному зростанні обсягів фінансування дослідницької та інноваційної діяльності за рахунок коштів бюджету її якісні параметри не покращувались, а ще більше занепадали, що засвідчує неефективне використання державних коштів, їх розпорошення для багатьох проектів і програм, які не сприяли реалізації мультиплікативних ефектів і структурним змінам в економіці, особливо на перших етапах. Розробка нових концептуальних і стратегічних документів відбувалась досить часто, проте, це не сформувало нового та активного інноваційного середовища і системи його фінансового забезпечення, незважаючи на проведені досить глибокі аналітичні дослідження і пропонування сучасних фінансових інструментів для їх забезпечення.

Виявлені результати свідчать про те, що структура джерел фінансування НДР та ІД за період 2010–2017 рр. була нестабільною та відображала домінування власних коштів суб'єктів інноваційних процесів, постійну нестачу кредитної підтримки, практичну відсутність коштів венчурного фінансування, інших зовнішніх джерел. Весь період дослідження характеризувався тим, що у внутрішніх витратах НДР домінували витрати на заробітну плату, частка витрат на устаткування знижувалась до рівня менше 2–3%. Галузева структура витрат на інноваційну діяльність проявлялась в значному переважанні низько-технологічної металургійної промисловості, що також не могло сприяти повномасштабному розгортанню ефектів від розширення інновацій.

В Закарпатській області за 2015–2017 рр. частка бюджетного фінансування внутрішніх витрат на виконання НДР була майже вдвічі більшою за рівень країни в цілому (60–73%), частка власних коштів також суттєво більша, проте всі інші джерела є незначущими (0% до 6,51 %) Приріст внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок по області складав 42,2%, що майже в три рази більше за загальнодержавний показник. Загальна динаміка обсягів витрат на проведення інноваційної діяльності в області є нестабільною. За структурою витрат за напрямками інноваційної діяльності в регіоні основні обсяги коштів спрямовувались на придбання машин, обладнання

та програмного забезпечення, внутрішні та зовнішні НДР практично не фінансувались.

Опитування наукових установ та ВНЗ дозволило виділити найбільш перспективні для регіональних досліджень напрями: глибока переробка сировини і вторинних матеріалів; транспортні та логістичні системи, інформаційні технології; модернізація ЖКГ; екологічні інновації; освоєння випуску нових товарів і технологій; альтернативна енергетика. Виявлено, що всі опитані установи області виконують дослідження на замовлення держави у форматі державних НДР. Головні вигоди від трансферу знань для організацій, що розповсюджують знання, респонденти вбачають у отриманні коштів від впровадження, покращенні матеріально-технічної бази, розширенні джерел фінансування дослідницького фонду, фінансових інвестицій; в основному ці вигоди пов'язані з додатковими фінансовими надходженнями.

Результати проведеного аналізу стану та основних проблем фінансування інноваційної діяльності і «трикутника знань» в Закарпатській області показали, що жоден з розглянутих інструментів не забезпечує повноцінного та безперервного потоку фінансових ресурсів, здатного на високому рівні підтримувати процеси розробки та комерціалізації інновацій. Традиційні і достатньо давно відомі інструменти фінансового супроводу, якими є кошти місцевих бюджетів, що використовуються через програмно-цільові механізми, кошти ДФРР та механізми їх реалізації потребують подальшого вдосконалення.

Як і в попередні роки, члени Асоціації брали участь у підготовці Програми економічного і соціального розвитку Закарпатської області на 2020 рік.

17–18 квітня 2019 р. разом з Ужгородським національним університетом проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та управління персоналом».

Запорізька обласна організація СЕУ

*(Голова правління – президент Запорізької ТПП, к.е.н., академік
УАН, Заслужений економіст України Шамілов В.І.)*

Протягом 2019 р. Запорізька обласна організація СЕУ проводила системну роботу з підтримки та розвитку підприємництва, розширення міжнародних зв'язків, впровадження інновацій і залучення інвестицій в економіку Запорізької області шляхом активної участі в стратегічному плануванні та виконанні ключових програм регіонального розвитку, таких як: Комплек-

сна Програма розвитку малого підприємництва в Запорізькій області, Програма сприяння розвитку малого та середнього підприємництва у місті Запоріжжі, Стратегія залучення інвестицій в економіку Запорізької області.

Пропозиції експертів СЕУ були включені до Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року.

Одними з важливих напрямів роботи були: участь членів обласної організації СЕУ в розробці економічних, соціальних програм розвитку та науково-технічних проектів міського і обласного рівнів, активізація підприємницької діяльності та підвищення конкурентоспроможності регіону та України в цілому, зокрема за рахунок розвитку міждержавних зв'язків бізнес-кл.

З метою підтримки зацікавленості потенційних інвесторів в українському ринку, презентації та втілення новітніх технологій та наукових досягнень, розширення коопераційних зв'язків за підтримки Запорізької обласної державної адміністрації, Запорізької обласної ради, Запорізької міської ради, Асоціації підприємств промислової автоматизації України, Асоціації сприяння бізнес-співпраці України та ЄС, Центру сертифікації продукції ОВАС (Польща), Національного технічного університету, Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України, Національної металургійної академії України, Асоціації ливарників України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Північно-західного політехнічного університету (Сіань, Китай), Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету, Біоенергетичної асоціації України та інших було проведено:

- з 29 по 31 травня 2019 р. у ВЦ «Козак-Палац» – Третій спеціалізований міжнародний Запорізький екологічний форум «Еко Форум». Активну участь у заході взяли делегації з Німеччини, Канади, Ізраїлю, Польщі, Чехії; учасники з Вінниці, Дніпра, Житомира, Запоріжжя, Києва, Одеси, Полтави, Харкова. Протягом трьох днів у спеціалізованих секціях взяли участь близько 4,5 тис. відвідувачів, виступили більше 140 спікерів. У рамках форуму була представлена тематична виставка, що сприяла кооперації великого бізнесу та МСБ, реалізовано ряд освітніх та творчих проектів;

- 17 жовтня 2019 р. у ВЦ «Козак-Палац» – IV Міжнародний форум інновацій та кооперації «InCo Forum-2019». Основною темою цього року обрано «ІННОВАЦІЇ – як фактор конкурентоспроможності бізнесу, ефективного розвитку територій і державного управління». У форумі взяли участь представники

влади, дипломатичного корпусу, українські та міжнародні компанії;

- 9 листопада у ВЦ «Козак-Палац» – фестиваль бізнес-ідей «StartUp Fest-2019». Захід організований Запорізькою міською радою, Запорізькою торгово-промисловою палатою за підтримки Запорізької облдержадміністрації, Торгово-промислової палати України, проекту ПРОМІС, у рамках програми підтримки МСП в м. Запоріжжі.

Заявки на конкурс інноваційних проектів надійшли цього року від 77 учасників. Експертним журі відібрані 33 проекти-фіналісти. Переможці отримали грошову винагороду у кожній з категорій, загальний призовий фонд – 220 тис. грн. Запорізька торгово-промислова палата вручила спеціальний приз: три перспективні стартапи-учасники отримали ефективний маркетинговий інструмент – право участі у міжнародних виставках у ВЦ «Козак-Палац» протягом 2020 року.

Ведеться подальша робота з розширення напрямів діяльності підтримки бізнесу. За результатами конкурсу серед організацій з підтримки бізнесу Запорізька обласна організація СЕУ у партнерстві з Агенцією регіонального розвитку Запорізької області була обрана для реалізації проекту «Створення постійно діючого Центру Підтримки Експорту» в м. Запоріжжя за сприяння Проекту ПРОМІС. Метою проекту є посилення конкурентоспроможності представників малого та середнього бізнесу м. Запоріжжя на зовнішніх ринках через ефективну інформаційно-сервісну підтримку їх експортно-торгової діяльності.

Для запорізьких підприємств у рамках роботи Центру був проведений практичний тренінг на тему швидкого продажу товарів за допомогою відомих електронних торгових майданчиків. Також в рамках роботи Центру був виданий та презентований запорізьким компаніям практичний посібник «Абетка експортера», в якій у доступній формі висвітлюються всі основні етапи експорту: від готовності підприємства до експорту – до підписання контрактів, та найважливіші питання, пов'язані з виходом на зовнішні ринки. З-поміж них основна увага приділена оцінці готовності підприємства до експорту, маркетинговим стратегіям та дослідженню ринків, контрактам та умовам поставки товарів, фінансуванню експортних операцій. Автор видання, експерт у галузі міжнародної торгівлі – Микола Ларін.

У 2019 р. експерти – члени обласної організації СЕУ – брали участь у міжнародних проектах GIZ (уряд ФРН), ЄБРР, ПРОМІС (уряд Канади), Проекті Міжнародного Торгового Центру (ІТС), Проекті щодо сприяння збільшенню можливос-

тей для експорту українських підприємств до Європейського Союзу (уряд Великої Британії).

У рамках цих міжнародних програм були проведені 4 тематичні форуми і конференції, понад 30 тренінгів, у заходах взяли участь більше 1400 учасників.

Забезпечення ефективної співпраці із підприємницьким середовищем здійснювалось через діяльність клубів, кластерів, громадських рад, проведення семінарів, конкурсів і консультаційних зустрічей.

За звітний період відбулося ряд засідань, зокрема: Клубу підприємців АПК, Клубу професійних бухгалтерів, Кластеру енергоефективності, Клубу якості. Їх проведення сприяло підтримці постійного діалогу з бізнесом та органами державної влади, обговоренню проблемних питань підприємництва.

У 2019 р. за участю експертів проводилась робота зі сприяння розвитку підприємств Запорізької області шляхом надання освітніх послуг з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців. Проведено понад 30 навчальних заходів, в яких взяли участь більше 400 слухачів.

Основні напрями цих заходів:

- підтримка стартап-руху та популяризація підприємницької діяльності: проведено масштабний фестиваль «Startup fest», проведено Startup Club для бажаючих відкрити власну справу, налагодити співпрацю та опанувати методики особистого зростання. Також проведено практичний майстер-клас «Вектор на успіх», ціль якого, допомогти створити чіткий план побудови власного бізнесу з «нуля»;

- освітня та інформаційно-консультаційна діяльність з питань здійснення публічних закупівель: проводилися семінари, курси навчання спеціалістів державних та комунальних підприємств і організацій, а також представників учасників з питань публічних закупівель; налагоджена співпраця з Державною аудиторською службою, Державною казначейською службою;

- проведення освітніх заходів з актуальних питань зовнішньоекономічної діяльності, процедури оцінки впливу на довкілля, бухгалтерської звітності та маркетингової стратегії;

- проведено курси «Школа продажів» та «Школа ріелторів».

У рамках реалізації міської програми розвитку малого та середнього підприємництва проведено інформаційний захід на тему: «Публічні закупівлі для учасників. Участь та перемога в них».

Протягом звітнього періоду по окремих напрямках і програмах координувалась робота з іншими науковими, промисловими та громадськими організаціями. Розроблено комплект інформаційно-методичних матеріалів з питань оптимізації бізнес-діяльності в умовах інтеграції України до ЄС.

В підготовці згаданих вище програм брали участь провідні фахівці Запорізької обласної організації СЕУ, Міжнародної академії фінансів та інвестицій, ряд відомих вчених та працівників центральних органів виконавчої влади, Міністерства фінансів України та інші науковці.

Івано-Франківська обласна організація СЕУ

(Голова правління – к.н.держ.упр. Попович В.В.)

Протягом 2019 р. на засіданнях правління Івано-Франківської обласної організації СЕУ розглянуто наступні основні питання:

1) обговорення законопроектів, що стосуються регулювання податкової, митної, бюджетної політики;

2) розгляд основних прогнозних макроекономічних показників розвитку області до проекту Програми соціально-економічного та культурного розвитку на 2020 рік;

3) напрацювання пропозицій до проекту Стратегії розвитку Івано-Франківської області на 2021–2027 роки;

4) обговорення напрямів реалізації у 2020 р. заходів Програми розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності області;

5) напрацювання пропозицій щодо проектів та програм до плану заходів з реалізації Стратегії Івано-Франківської області на 2021–2027 роки;

6) обговорення основних завдань і заходів проекту Регіональної цільової програми розвитку малого та середнього підприємництва в Івано-Франківській області на 2019-2020 роки;

7) питання стосовно перспектив підприємницького потенціалу міста Івано-Франківська та області, обміну досвідом щодо поточного стану справ в економіці, пошуку шляхів врегулювання кризових явищ в економіці держави;

8) теоретичні і практичні аспекти фінансового регулювання економіки в умовах децентралізації в Україні;

9) енергозбереження та альтернативні джерела енергетики – важливі складові економічного регулювання енергоефективності регіону;

10) фінансова основа місцевого самоврядування – запорука стабільного розвитку економіки регіону.

Члени правління Івано-Франківської обласної організації СЕУ протягом звітного року брали участь в заходах з обговорення питань розвитку регіональних економічних систем та інституційного забезпечення функціонування механізмів місцевих громад, зокрема:

- у засіданнях робочої групи та координаційної ради з питань розробки Стратегії розвитку Івано-Франківської області на 2021–2027 роки (вересень – грудень 2019 р.);

- у підготовці пропозицій до Програми соціально-економічного та культурного розвитку Івано-Франківської області на 2020 р. (грудень 2019 р.);

- у засіданнях робочих груп з напрацювання плану заходів з реалізації Стратегії Івано-Франківської області на 2021–2027 роки (грудень 2019 р.).

Крім цього, протягом звітного року голова правління Івано-Франківської обласної організації СЕУ Володимир Попович та вчений секретар організації Назар Косаревич брали участь у:

- засіданні регіональної платформи на тему «Законодавче забезпечення реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади», яке відбулося 24 вересня 2019 р. у м.Івано-Франківську (Володимир Попович);

- Форумі «Від Стратегії до Дії» в рамках компоненту Місцевого Економічного Розвитку Програми DOBRE, який відбувся 2 жовтня 2019 р. у м. Івано-Франківськ (Володимир Попович);

- щорічній конференції «Стратегічний розвиток та інвестиції», яка відбулася в м. Києві 20–21 листопада 2019 р. (Володимир Попович);

- навчальному тренінгу «Інструменти співпраці Україна-ЄС задля місцевого та регіонального розвитку», який відбувся в м. Києві 16–18 жовтня 2019 р. (Назар Косаревич);

- Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Економіко-управлінські аспекти трансформації та інноваційного розвитку галузевих і регіональних суспільних систем в сучасних умовах», 11–12 квітня 2019 р. (Назар Косаревич);

- робочих зустрічах щодо надання практичної-консультаційної допомоги у питаннях фінансово-бюджетного планування та ефективного використання коштів бюджетів об'єднаних територіальних громад – протягом року (Назар Косаревич).

За станом на 1 січня 2020 р. Івано-Франківська обласна організація СЕУ налічувала 291 члена Співки, з них 34 – входять до складу керівних органів організації.

У звітному році за участі членів обласної організації СЕУ загалом було прочитано 363 лекції, організовано і проведено 62 семінари, видано, у т.ч. в електронному форматі, 10 публікацій.

Київська обласна організація СЕУ

(Голова правління – В.І.Панюта)

Протягом 2019 р. проведено два засідання правління Київської обласної організації СЕУ, на яких розглядалися напрями вдосконалення статутної діяльності організації та актуальні питання соціально-економічного розвитку області. Члени обласної організації СЕУ брали участь у підготовці проектів перспективних регіональних програм і планів, що вносилися на розгляд обласної державної адміністрації та облради. У звітному році підготовлено ряд рекомендацій державним, господарським організаціям та підприємствам області щодо підвищення ефективності управління та господарювання.

За станом на 1 січня 2020 р. Київська обласна організація СЕУ налічувала 194 особи – членів Співки, до складу правління організації входять представники 7 колективних членів.

Кіровоградська обласна організація СЕУ

*(Голова Правління – д.е.н., професор,
академік АЕН України Левченко О.М.)*

У 2019 р. члени Кіровоградської обласної організації СЕУ проводили науково-дослідну, навчальну, видавничу та іншу роботу за статутними напрямками діяльності організації.

Пріоритетний тематичний напрям наукових досліджень і науково-технічних розробок – фундаментальні дослідження з актуальних проблем суспільних та гуманітарних наук, проблем розвитку особистості, суспільства, демографії та соціально-економічної політики на тему: «Підвищення ефективності управління в системі матеріального виробництва; удосконалення організації використання трудових ресурсів, нормування і оплати праці, становлення та розвиток ринкових форм і методів господарювання».

Під керівництвом та за безпосередньої участі членів обласної організації СЕУ на базі Центральноукраїнського національного технічного університету функціонують дві наукові школи:

1. Наукова школа з демографії, економіки праці, соціальної економіки та політики ЦНТУ, що сформувалась у 1986 р. на базі кафедри економіки праці та менеджменту. Керівником школи є Левченко О.М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності, академік Академії економічних наук України, керівник Центральноукраїнського відділення АЕН України, голова Кіровоградської обласної організації СЕУ. Науковий напрямок досліджень: наукова організація праці, управління, організація використання трудових ресурсів, нормування і оплати праці. Дослідженню підлягають проблеми, пов'язані з ефективністю використання трудових ресурсів, удосконалення форм і систем організації і оплати праці, нормування праці, підвищення продуктивності праці, розвитком і впровадженням у виробництво ринкових форм і методів господарювання, соціально-економічні питання формування малого та середнього бізнесу.

Крім підготовки посібників, проведення науково-дослідницької роботи з проблем економіки, підготовки та публікація статей для участі у конференціях, члени обласної організації СЕУ є науковими керівниками пошукачів вчених ступенів кандидат економічних наук (доктор філософії), доктор наук.

2. Кафедрою економіки, менеджменту та комерційної діяльності (ЕМтаКД) ЦНТУ у межах функціонування наукової школи з проблем економіки та управління національною економікою здійснюється підготовка науковців за спеціальністю 08.00.03. З 2012 р. відкрито спеціалізовану раду з захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Протягом 2019 р. захищено 5 кандидатських дисертацій.

Найвагоміші результати фундаментальних та прикладних наукових досліджень і науково-технічних розробок у сфері «Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань» на період до 2020 р. (згідно із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України №556 від 23.08.2016) з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави отримані за пріоритетним тематичним напрямом «Цільові прикладні дослідження з питань гармонізації системи «людина – світ» та створення новітніх технологій покращення якості життя» в межах виконання НДР 0117U0011101 «Розвиток інноваційно-інтегрованих структур як чинник національної безпеки

держави в умовах соціально-економічної нестабільності» (науковий керівник – д.е.н., професор Левченко О.М.).

За результатами виконання НДР захищено дисертаційні дослідження:

- Горпинченко О.В. «Удосконалення організаційно-економічного механізму професійного розвитку працівників в Україні в умовах інноваційних змін» (Україна);

- Левандовської Н.І. «Компенсаційний механізм підвищення ефективності праці персоналу підприємств з виробництва будівельних матеріалів» (Україна);

- Маклакова С.М. «Соціально-економічна мотивація персоналу підприємства в умовах інноваційних змін в економіці» (Ліван);

- Кабай В.О. «Мотивація трудової міграції населення та механізми її регулювання в Україні» (Україна);

- Дудко С.В. «Мотивація професійного розвитку персоналу підприємств на етапі євроінтеграції України» (Україна).

Тематичний напрям досліджень сформульовано у відповідності до переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2015 р., що наводиться у постанові Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. №942 з урахуванням змін, що випливають із затвердженої Стратегії розвитку України до 2020 року.

Членами обласної організації СЕУ у 2019 р. опубліковано 6 статей в журналах, які входять до наукометричної бази даних Scopus (3 – Україна (Problems and Perspectives in Management, Investment Management and Financial Innovations; Banks and Bank Systems), 3 – Велика Британія (Journal of Entrepreneurship Education; Academy of Accounting and Financial Studies Journal; Academy of Strategic Management Journal), а також тези конференції у виданні, що цитується в базі даних Web of Science (Україна) (Conference Proceedings Citation Index SHS Web of Conferences (Web of Science)). Члени обласної організації СЕУ взяли участь у публікації 4 монографій (Грузія, Чехія, Польща, Австрія) загальним накладом 1400 примірників. Видання іншої друкованої продукції: фахові журнали – 8 публікацій (у т.ч. – 3 публікації у фахових журнальних виданнях категорії «Б»; 5 публікацій у фахових журнальних виданнях категорії «В»; матеріали та тези конференцій – 39 публікацій (12 конференцій, з них – 10 міжнародних, 2 – регіональних); 5 авторефератів захищених кандидатських дисертацій. У зарубіжних виданнях опубліковано 2 статті (Грузія, Литва).

10 членів обласної організації СЕУ виїздили за кордон для участі у науковому стажуванні до Університету «Люблінська політехніка» (Польща) (31 березня – 30 квітня 2019 р.).

Членами обласної організації СЕУ захищено 1 докторську і 2 кандидатські дисертації зі спеціальності 08.00.03 – Економіка і управління національним господарством.

У Центральнотехнічному національному технічному університеті, за участі у редагуванні фахівців кафедри ЕМтаКД, видається збірник наукових праць, що включений до переліку спеціалізованих фахових видань з економіки – «Наукові праці Центральнотехнічного національного технічного університету. Економічні науки». Члени обласної організації СЕУ брали участь у підготовці матеріалів для збірника «Наукові праці КНТУ. Економічні науки», №35, №36. Разом 100 статей.

Члени обласної організації СЕУ також постійно опікуються підготовкою молодих вчених. У квітні 2019 р. в День науки була проведена II Міжнародна, а також регіональна університетська науково-практична конференція молодих вчених, аспірантів та студентів. За підсумками Дня науки видано збірник тез доповідей наукової конференції викладачів, студентів і магістрантів «День науки-2019».

У листопаді 2019 р. проведено VI обласну науково-практичну конференцію учнівської та студентської молоді «Сучасний стан економіки України: проблеми та перспективи розвитку». Всього підготовлено до виступу 90 студентів.

Члени обласної організації СЕУ підготували 30 відзивів на дисертації та автореферати аспірантів, вони є науковими керівниками 15 аспірантів-громадян України та громадян зарубіжних країн (у т. ч. КНР, Лівану), за поточний рік продовжено їх підготовку до захисту, шестеро членів СЕУ є членами Спеціалізованих вчених рад по захисту кандидатських дисертацій.

Члени Кіровоградської обласної організації СЕУ беруть участь у формуванні контенту міжнародних наукометричних баз даних Scopus, ORCID, Google Scholar, Index Copernicus, Mendeley, Бібліометрика української науки. Протягом звітного року вони також брали участь в укладенні договорів з підприємствами і організаціями закордонних держав, Кіровоградської області на виконання науково-дослідних робіт та підготовку кадрів, виконували окремі доручення місцевих органів влади.

Члени обласної організації СЕУ Левченко О.М. і Зайченко В.В. як член виконкому і депутат Кропивницької міської ради беруть активну участь у роботі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, формуванні місцевих бюджетів на 2020 рік.

Кіровоградська обласна організація СЕУ налічує 60 членів, до її складу входять і зарубіжні вчені – 3 особи (всі – Американський університет культури та освіти, м. Бейрут, Ліван).

Членом Європейської академії наук (Coventry, United Kingdom) визнано (admitted) члена обласної організації СЕУ Малаховського Ю.В.

Два члени обласної організації СЕУ здійснюють керівництво секціями Кіровоградського обласного відділення Малої академії наук учнівської молоді України (з макроекономіки та мікроекономіки; економічної теорії та історії економічної думки).

Луганська обласна організація СЕУ

*(Голова правління – Директор Інституту економіки та управління
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля, д.е.н., доцент Галгаш Р.А.)*

Протягом 2019 р. Луганська обласна організація СЕУ продовжувала роботу, спрямовану на організацію наукових досліджень, координацію ефективної взаємодії та стратегічне партнерство наукових та освітніх установ, бізнесу, органів державної влади, громадських та міжнародних організацій в Луганській області. Головним завданням діяльності організації був пошук шляхів розвитку інтелектуального та кадрового потенціалу Луганської області.

У 2019 р. члени Луганської обласної організації СЕУ брали участь у наукових дослідженнях за держбюджетною темою «Теоретико-методологічні основи управління для забезпечення сталого розвитку на регіональному рівні в умовах гібридних загроз та постконфліктної трансформації» та у виконанні спільного науково-дослідницького проекту з Інститутом економіко-правових досліджень Національної академії наук України «Економіко-правове забезпечення розвитку новоутворених територіальних громад». У 2019 р. члени Луганської обласної організації СЕУ були співорганізаторами та учасниками таких наукових конференцій і круглих столів:

- міжнародна науково-практична конференція «Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку місцевих громад» (м. Северодонецьк, 2019);

- міжнародна науково-практична конференція «Пріоритети розвитку фінансової системи: традиції, моделі, перспективи» (м. Северодонецьк, 2019);

- всеукраїнська науково-практична конференція студентів та молодих вчених «Цілі сталого розвитку: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі» (м. Северодонецьк, 2019);

- круглий стіл «Інформаційно – дискусійні платформи та побудова ефективного місцевого самоврядування як елемент суспільного діалогу» (м. Северодонецьк, 2019);

- круглий стіл «Актуальні питання та проблематика інтеграції ВПО» (м. Северодонецьк, 2019);

- круглий стіл «Основні тенденції розвитку комунікативної сфери, ЗМІ та співпраця з міжнародними організаціями в контексті соціальної згуртованості в Луганській та Донецькій областях» (м. Северодонецьк, 2019);

- круглий стіл «Паспорт безпеки України: Луганський регіональний вимір» за участю голови Представництва НАТО в Україні Александра Віннікова (м. Северодонецьк, 2019);

Значні зусилля членів Луганської обласної організації СЕУ спрямовані на наукову та експертну підтримку регіональних проектів розвитку, зокрема протягом 2019 року:

- здійснювалась постійна участь у роботі Комітету та робочих груп з розробки Стратегії розвитку Луганської області на 2021–2027 рр.;

- проводилась робота у складі конкурсної комісії з підготовки та проведення конкурсного відбору суб'єктів малого і середнього підприємництва, яким буде надано з обласного бюджету часткову компенсацію відсоткових ставок за кредитами для реалізації їх проектів;

- сумісно з Центром розвитку місцевого самоврядування, Агенцією регіонального розвитку, Департаментом зовнішніх зносин Луганської ОДА працювала проектна група з реалізації проектного підходу при навчанні активних мешканців громад Луганської області.

Значну увагу Луганська обласна організація СЕУ приділяє організації взаємодії з міжнародними організаціями та громадськими організаціями щодо впровадженню міжнародних проектів. Зокрема протягом 2019 р. члени Луганської обласної організації СЕУ:

- здійснювали організаційну та експертну підтримку проектів створення діалогових платформ Мультихабів «GreenLab» та «BlueLab»;

- ініціювали та реалізували проект «Академія діалогу та порозуміння»;

- брали участь у роботі мережі посередників та медіації в Луганській і Донецькій областях;

- брали участь у регіональному заході «Діалог щодо Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека»;

- працювали в обласній координаційній раді з питань реалізації в Луганській області проектів, програм та ініціатив Європейського Союзу, Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй, інших міжнародних організацій;

- брали участь у Форумі громадянського суспільства Донецької та Луганської областей в рамках проекту USAID «Демократичне врядування у Східній Україні»;

- брали участь у засіданнях робочої групи з громадської безпеки та соціальної згуртованості ПРООН;

- ініціювали та брали участь в проведенні Фокус-групи в межах програми «Ініціатива з розвитку екологічної політики та адвокації в Україні», яку впроваджує Міжнародний фонд «Відродження» за підтримки Швеції;

- брали участь у «Школі регіональних посередників» (медіаторів, фасилітаторів діалогу, посередників у вирішенні конфліктів), що готує фахівців з вирішення конфліктів для Луганської та Донецької областей;

- брали участь від Луганської області в річній конференції ЕРАІУ «Сильні і сталі екологічні громадські організації: підтримка інституцій і практик»;

- ініціювали та координували проведення стратегічної сесії для екологічних активістів Луганщини за підтримки МФ «Відродження»;

- брали участь у панельних дискусіях Національного форуму партнерів UNRPP «Громадська безпека та соціальна згуртованість»;

- брали участь у регіональному форумі громадянського суспільства з презентацією успішних практик реалізації малих ініціатив та грантових проектів у громадах Донецької та Луганської областей;

- виступали співорганізаторами та брали участь у регіональному форумі «Дуал-О: Схід можливостей» за підтримки проекту USAID «Економічна підтримка Східної України».

Протягом 2019 р. члени Луганської обласної організації СЕУ постійно підвищували свій професійний рівень. Зокрема, у звітному році вони проходили міжнародне стажування та здійснювали навчальні візити:

- ознайомчий візит з налагодження міжнародних зв'язків у Чехії (Чехія, 2019 р.);

- навчальний візит до Грузії «Досвід Грузії в підтримці різних платформ та механізмів відкритого діалогу між громадянським суспільством і місцевою владою щодо їх прав та потреб» (Грузія, 2019 р.);

- стажування в Балтійській Міжнародній Академії (Латвія, 2019 р.);

- стажування за програмою «Змінимо країну разом» (Італія, 2019 р.).

Члени Луганської обласної організації СЕУ налагодили плідну співпрацю з міжнародними організаціями (UNDP, UNHCR Ukraine, USAID та ін.), Луганською обласною державною адміністрацією, Головним управлінням Пенсійного фонду України в Луганській області, Северодонецькою міською радою, створеними в Луганській області об'єднаними територіальними громадами, Агенцією регіонального розвитку Луганської області, Агенцією регіонального розвитку східного Донбасу, Інститутом економіко-правових досліджень НАН України, підприємствами Луганської області, зокрема: ТОВ «Науково-дослідний і проектний інститут «Водоочисні технології»; ТОВ «НВП «Зоря»; ТОВ НВП НЕБОЛАЙТ; Філія ЛОУ АТ «Ощадбанк»; Східне регіональне управління АТ «Приватбанк»; ТОВ «Науково-проектний інститут хімічних технологій «Хімтехнологія»; ТОВ «ХТМ»; ТОВ «Аква-Терм Сервіс» та ін.

Луганська обласна організація СЕУ спільно з Ресурсним центром зі сталого розвитку СНУ ім. В. Даля та ГО «Фундація «Простір» проводить постійну роботу щодо сприяння розвитку молодіжного середовища в Луганській області та роботу з представниками бізнесу і державними установами щодо забезпечення їхніх потреб у фахівцях в галузі економіки та управління.

Одеська обласна організація СЕУ

*(Голова Правління – академік НАН України,
д.е.н., професор Буркинський Б.В.)*

Фундаментальні та прикладні дослідження економічної спільноти наукових та учбових закладів Одеського регіону (у складі Одеської обласної організації (осередку) СЕУ) у 2019 р. були спрямовані на прирощення нових знань у сфері вдосконалення механізмів реалізації ринкових реформ національного, регіонального рівнів та рівня об'єднаних територіальних громад, розвинення інструментарію впровадження соціо-економіко-екологічної політики, розбудови інвестиційного та інноваційного потенціалу територій, в умовах децентралізації сис-

тем управління, підготовки наукових і науково-практичних рекомендацій для досягнення соціальних, економічних та екологічних показників європейського рівня.

Представники Одеської обласної організації СЕУ протягом 2019 р. підготували низку наукових доповідей, доповідних та аналітичних записок, рекомендацій, експертних висновків та направили їх до Комітетів Верховної Ради України, профільних (зацікавлених) міністерств, Департаментів Одеської обласної державної адміністрації, Одеської міської ради, а також надавали консультаційно-експертні послуги сільським та районним радам Одеської області для створення сприятливого інституційного середовища та впровадження важливих результатів досліджень бюджетної та госпрозрахункової тематики.

Науковці СЕУ входили до складу: комітетів Асоціації портів України «Укрпорт», Науково-технічної ради з питань охорони навколишнього природного середовища, моніторингу довкілля, реалізації регіональних програм Одеської області та сталого розвитку в регіоні, комісії з питання перезонування території Дунайського біосферного заповідника НАН України та врегулювання ситуації щодо збереження традиційного рибальства в заповідній зоні, робочої групи НАН України щодо співпраці з ЮНЕСКО, Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції ЄСПО при Мінприроди, Міжвідомчої координаційної ради з питань морських досліджень МОН та НАН України, Наукової ради НАН України з проблем навколишнього середовища і сталого розвитку, Наглядової ради Одеської національної академії харчових технологій, обласної ради експортерів Одеського регіону, Обласної ради вітчизняних та іноземних інвесторів, робочої групи при Одеській обласній науково-технічній раді.

На запит Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування вченими – членами обласної організації СЕУ – було підготовлено аналітичні матеріали для участі у парламентських слуханнях на тему «Пріоритети екологічної політики Верховної Ради України на наступні п'ять років», 27 листопада 2019 р.

Академік НАН України, д.е.н., професор Буркинський Б.В. увійшов до складу Урядової комісії з розслідування причин пожежі в Одеському коледжі економіки, права та готельно-ресторанного бізнесу, що сталася 4 грудня 2019 р. (Розпорядження КМУ від 6.12.2019 р. №1223-р), як представник НАН України.

Фахівці СЕУ (Лайко О.І., Єрмакова О.А.) входять до Експертної ради Міністерства освіти і науки України з експертизи проєктів наукових робіт, науково-технічних (експериментальних) розробок молодих учених, секція «Економічні перетворення; демографічні зміни та благополуччя суспільства» (експертиза 15 проєктів на державне фінансування в 2019 р. - <https://mon.rit.org.ua/taxonomy/term/3836>). А також продовжують наукову діяльність у робочих групах з питань вивчення питання запланованого будівництва каскаду Верхньодністровських ГЕС та з питань охорони навколишнього природного середовища, моніторингу довкілля, реалізації регіональних програм області та сталого розвитку в регіоні Одеської обласної державної адміністрації.

На запит Департаменту екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації були підготовлені пропозиції щодо:

- формування природоохоронних заходів збереження і відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману на 2019–2023 роки;

- Проєкту регіональної програми з охорони навколишнього природного середовища (напрямок «Природно-заповідний фонд, екологічна мережа та біоресурси»);

- Проєкту Концепції державної цільової програми розвитку курорту державного значення «Куяльник».

Спільно з ДУ «Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології МОЗ України» та Одеською обласною державною адміністрацією підготовлено монографічне дослідження щодо стану Куяльницького лиману в частині обґрунтування перспективних напрямів розвитку рекреаційно-туристичної діяльності у басейні Куяльницького лиману, яке було представлено під час виставки-форуму «Українська книга на Одещині» (7 червня 2019 р., Одеська національна наукова бібліотека, м. Одеса) та презентації в Одеській національній науковій бібліотеці за темою «Куяльницький лиман: реалії та перспективи рекреаційного використання» (31 липня 2019 р., ОННБ, м. Одеса).

Фахівці СЕУ є членами Комітетів Асоціації портів України «Укрпорт», де на постійній основі брали активну участь у поточній роботі за окремими напрямами діяльності, розробці програмних документів, круглих столах із представниками усіх рівнів влади з наданням експертних висновків, рекомендацій, зауважень щодо розглянутих питань.

Протягом 2019 р. з метою впровадження наукових розробок проводилось консультування громад базового рівня Лиманського (колишнього Комінтернівського) району Одеської області щодо впровадження стратегій соціально-економічного розвитку з врахуванням сучасних вимог до процесу децентралізації управління економічним розвитком та забезпечення конкурентних і ефективних умов для добровільного об'єднання громад. Взято участь у засіданні Одеської обласної ради та Одеського міськвиконкому щодо обговорення проекту ефективного поводження з ТПВ. А також щодо будівництва в Одеській області оптового ринку сільськогосподарської продукції у вигляді аграрного маркетингового Центру.

Значна увага приділяється підготовці науково-педагогічних кадрів, яка здійснюється через аспірантуру та стажування в установах, науковці яких є членами Одеського обласного осередку СЕУ: більш ніж 60 аспірантів проходять навчання у таких установах. У 2019 р. в спеціалізованих вчених радах цих установ захищено 15 дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук та 22 дисертації – на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Набувають подальшого розвитку наукові школи регіону. Загалом опубліковано 55 монографій, 27 навчальних посібників та більше 750 статей (в тому числі у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних – 321, у міжнародних виданнях, що входять до SCOPUS/WoS - 53) та тез наукових доповідей – більше 900.

З метою актуалізації наукової роботи вищої школи та академічної науки під егідою ІПРЕЕД НАНУ в Південному регіоні працює 5 науково-навчальних комплексів: «Економічна освіта і наука» спільно з Одеським національним економічним університетом (ОНЕУ, 2004 р.); «Економічна наука і освіта» спільно з Одеською національною академією харчових технологій (ОНАХТ, 2007 р.); «Інноватика у сучасній економічній освіті та науці» спільно з Одеським національним політехнічним університетом (ОНПУ, 2007 р.); «Екологічна економіка: освіта і наука» спільно з Одеським державним екологічним університетом (ОДЕКУ, 2008 р.); «Прогресивні технології та інструменти економічної науки і освіти» спільно з Національним університетом кораблебудування імені адмірала Макарова (НУК ім. Макарова, м. Миколаїв, 2008 р.), а також 9 філій кафедр з економічних дисциплін.

Активна робота учених-фахівців СЕУ у 2019 р. проведена з організації наукових конференцій, круглих столів та інших нау-

кових дискусійних майданчиків, зокрема, найбільш авторитетними та продуктивними серед них визначено такі:

- VII всеукраїнська науково-практична конференція «Транспортний комплекс України: умови ефективного розвитку», 2–3 травня 2019 р., м. Одеса;

- II Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління», 6 листопада 2019 р., м. Одеса;

- XII Міжнародна науково-практична конференція «Академічна та університетська наука – результати та перспективи», 6 грудня 2019 р., м. Полтава;

- Круглий стіл «Від «start-up» до реального проекту: бачення наукової молоді», 5 квітня 2019 р., м. Одеса;

- VII Міжнародна науково-практична конференція «Діяльність суб'єктів господарювання в умовах економічних змін», 27 червня 2019 р., м. Ярослав, Польща.

За підтримки Херсонського національного технічного університету, Куявсько-Поморської вищої школи у місті Бидгощі (Польща) та Державної вищої техніко-економічної школи ім. Броніслава Маркевича в Ярославі (Польща) 12–13 вересня 2019 р. в смт. Залізний Порт було проведено XI міжнародну науково-практичну конференцію «Світові тенденції розвитку зеленої економіки: регіональні аспекти і межі зростання». Конференція була присвячена теоретико-концептуальним засадам «зеленого» розвитку в глобальному економічному просторі; науковим засадам «зеленого» розвитку промисловості, агропромислового комплексу, інфраструктури та інновацій; векторам та інструментарію соціалізації та екологізації економічних систем; механізмам реалізації соціо-економіко-екологічних пріоритетів «зеленої» економіки в сучасних умовах; «зелений» трансформації агропродуктових ринків та розв'язання проблеми відповідального споживання та виробництва; регіональним пріоритетам розвитку «зеленої» економіки в умовах децентралізації; реформуванню системи адміністративного управління в контексті розвитку «зеленої» економіки.

Спільно з Інститутом економіки промисловості НАН України 27 лютого 2019 р. проведений круглий стіл «Розвиток ринку інноваційних товарів як один із засобів подолання деіндустріалізації економіки України». В ході круглого столу було запропоновано проведення заходів з різних напрямів наукових досліджень, які сприяли б реалізації інноваційного розвитку національної економіки, як основи її реіндустріалізації, у тому числі

шляхом адаптації світового досвіду з цього питання. Підготовлені рекомендації завідувачам профільних кафедр закладів вищої освіти щодо проведення аналізу і корегування навчальних планів студентів, з метою покращення освіти та максимального наближення її до сучасних потреб ринку праці, впровадження у навчальні програми окремих курсів стосовно сучасної підприємницької та інноваційної діяльності, ознайомлення з прикладами економічно ефективного впровадження результатів досліджень. А також запропоновано з метою підтримки комунікаційних механізмів використати наявний потенціал співпраці з науково-аналітичного супроводження проєктів в рамках Антикризової ради громадських організацій («Платформа економічного патріотизму: невідкладні заходи», «Нова індустріалізація – реальний шанс для України») та інших ініціатив бізнес-об'єднань та організацій промисловців і підприємців України. У заході прийняли участь більше 30 учасників, серед них: директори підприємств, представники малого та середнього бізнесу, вчені академічних установ та вищих навчальних закладів, представники Торгово-промислової палати Одеської області.

Науковці ІПРЕЕД НАН України входили до складу робочих груп: з Проєкту ПРООН/ГЕФ «Інтеграція положень Конвенцій Ріо у національну політику України», Басейнової Ради Дністра; Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції ЄСПО при Мінприроди. Приймали участь у роботі координаційного центру по імплементації Європейської Стратегії щодо розвитку Дунайського регіону (Мінекономіки України).

Вчені приймають активну участь у реалізації міжнародних стратегій та програм: 7 Рамкова програма, Спільна операційна програма транскордонного співробітництва «Басейн Чорного моря 2014–2020 рр.», Територіальне співробітництво країн Східного партнерства (ЕaPТС), «Горизонт 2020», «Еразмус+», в рамках реалізації грантових проєктів науковці СЕУ приймали участь та організували понад 50 робочих зустрічей, семінарів, воркшопів тощо. Ведеться активна робота по залученню наукового потенціалу членів обласної організації СЕУ до укладання договорів про науково-технічне співробітництво з іноземними фаховими установами (Австрія, Болгарія, Греція, Литва, Молдова, Польща, Румунія та ін.).

У 2019 р. опубліковано 6 випусків журналу «Економіка: реалії часу» (ОНПУ), 4 випуски щоквартального наукового журналу «Економіка харчової промисловості» (спільно з ОНАХТ), 4 збірники наукових праць «Економічні інновації», 4 «Вісник со-

ціально-економічних досліджень» (ОНЕУ), 8 випусків Наукового вісника Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент», а також 4 випуски електронного міжнародного науково-практичного журналу «Економіка. Екологія. Соціум» (спільно з Одеським торговельно-економічним інститутом, КНТЕУ та Державною вищою техніко-економічною Школою імені Б. Маркевича у м. Ярослав, Польща).

У 2019 р. ряд вчених – членів Одеської обласної організації СЕУ – були відзначені престижними нагородами, зокрема:

- академік НАН України, д.е.н., професор Буркинський Б.В. нагороджений орденом «За заслуги» І ступеня за значний особистий внесок у державне будівництво, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток України, вагомі трудові здобутки та високий професіоналізм (Указ Президента України від 22 серпня 2019 р. №616);

- Почесною відзнакою Голови Одеської обласної державної адміністрації нагороджена д.е.н., професор Андрєєва Н.М.;

- почесними грамотами Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації нагороджено 6 учених-економістів.

Полтавська обласна організація СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік АЕН України Перебийніс В.І.)*

Упродовж 2019 р. Полтавська обласна організація (осередок) СЕУ здійснювала свою діяльність, спрямовану на реалізацію статутних вимог, рішень п'ятого з'їзду та наступних пленумів Правління СЕУ.

У звітному періоді робота членів обласного осередку СЕУ була зосереджена на наукових дослідженнях макро-, мезо- та мікроекономічних процесів, забезпеченні підготовки та підвищенні рівня кваліфікації кадрів для національної економіки, на співпраці з регіональними органами державного управління, органами місцевого самоврядування, територіальними громадами, суб'єктами господарювання та соціальної сфери, громадськими організаціями.

Структурно Полтавська обласна організація СЕУ представлена низкою первинних осередків. Серед них – осередок СЕУ у Полтавському університеті економіки і торгівлі (ПУЕТ), ректором якого є лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, доктор історичних наук, професор О.О. Нестуля. Осередок СЕУ в ПУЕТ включає переважно науково-педагогічних

працівників Інституту економіки, управління та інформаційних технологій (директор – член СЕУ, к.е.н., доцент К.Ю. Верга).

Високою результативністю виділяються члени СЕУ, що працюють на кафедрі економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних технологій ПУЕТ (завідувач кафедри – член президії Полтавської обласної організації СЕУ, академік Академії економічних наук України, д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України М.Є. Рогоза).

Осередок СЕУ у Полтавській державній аграрній академії (ПДАА) очолюють член президії обласної організації СЕУ, завідувач кафедри підприємництва і права, академік Академії економічних наук України, д.е.н., професор Х.З. Махмудов і вчений секретар обласної організації СЕУ, заступник декана факультету економіки та менеджменту, доцент кафедри підприємництва і права, к.е.н., доцент А.В. Світлична.

Пріоритетним напрямом діяльності членів СЕУ – науковців Полтавщини є здійснення наукових досліджень економічних процесів на макро-, мезо- та мікрорівнях. Результати наукових досліджень членів обласної організації опубліковані у низці монографій, численних статтях у провідних економічних журналах і збірниках наукових праць.

До таких видань можна віднести «Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки», що з 2016 р. індексується у наукометричній базі INDEX COPERNICUS, членами редколегії якого є представники СЕУ – член президії обласної організації СЕУ, академік Академії економічних наук України, д.е.н., професор М.Є. Рогоза, член Правління СЕУ, академік Академії економічних наук України, д.е.н., професор В.І. Ляшенко, голова правління обласної організації СЕУ, член Правління СЕУ, академік Академії економічних наук України, д.е.н., професор В.І. Перебийніс.

Вчені – члени обласної організації СЕУ беруть активну участь в підготовці наукових кадрів через докторантуру і аспірантуру, в атестації наукових кадрів. Так, головою спеціалізованої вченої ради Д 44.877.01 по захисту докторських та кандидатських дисертацій, що діє в ПУЕТ, є професор М.Є. Рогоза, заступником голови ради – професор В.І. Перебийніс, членом ради – професор В.І. Ляшенко. Члени правління обласної організації СЕУ професор Х.З.Махмудов та професор М.І. Сокур є заступниками голів спеціалізованих вчених рад, відповідно, в ПДАА й Кременчуцькому національному університеті імені Михайла Остроградського.

Важливою сферою наукової діяльності науковців – членів СЕУ є апробація результатів досліджень, зокрема, на конференціях, симпозіумах, наукових семінарах і круглих столах. До проведених у звітному періоді варто віднести, зокрема, й такі наукові зібрання:

- IX Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління» (21–22 листопада 2019 р., м. Полтава, ПУЕТ), на якій розглядалися питання моделювання, управління та прогнозування економічних систем і процесів, теоретичні основи економічної кібернетики, методи і системи прийняття управлінських рішень, формування механізмів та систем стратегічного розвитку підприємств, економічні та соціальні проблеми розвитку громад, територій та суб'єктів господарювання, соціально-економічні проблеми модернізації і розвитку кооперації, підготовки фахівців з економіки, економічної кібернетики, аналітики та комп'ютерних інформаційних технологій, удосконалення освітніх програм підготовки фахівців;

- II Міжнародна науково-практична конференція «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору» (27 березня 2019 р., м. Полтава, ПДАА), за підсумками якої видано колективну монографію «Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва» (за редакцією професора Х.З. Махмудова);

- Всеукраїнська науково-практична конференція «Новітня історія України: аналіз етапів становлення» (17 травня 2019 р., м. Дніпро, Університет імені Альфреда Нобеля), що є завершальним II етапом Всеукраїнського конкурсу науково-дослідних робіт школярів та студентів, присвяченого 28-й річниці незалежності України (члени наукового комітету конференції – професор М.Є. Рогоза та професор В.І. Перебийніс);

- круглий стіл на тему «Управління підприємством на засадах ощадливого виробництва» (24 травня 2019 р., м. Полтава, ПДАА) та ін.

Обласною організацією СЕУ приділяється значна увага співпраці з науковими установами, громадськими та професійними науковими організаціями. Зокрема, продовжується програма співробітництва з Міжнародним центром досліджень соціально-економічних проблем модернізації та розвитку кооперації (науковий директор – професор М.Є. Рогоза), у рамках діяльності якого виокремлені такі напрями дослідження, як методологія модернізації (іноземний досвід та перспективи впро-

вадження в Україні), методологія розвитку кооперації в сільській місцевості України (ретроспектива та перспективи), оцінка моделювання процесів модернізації регіонів України.

Набула подальшого розвитку плідна співпраця з науковцями Інституту економіки промисловості НАН України (директор – член Правління СЕУ, академік НАН України, д.е.н., професор О.І. Амоша), зокрема, з питань стратегування та модернізації національної економіки, розвитку обслуговуючої, кредитної та споживчої кооперації.

З Академією економічних наук України (президент - академік НАН України О.І. Амоша, перший віце-президент – головний вчений секретар, професор В.І. Ляшенко) пов'язана тісна співпраця членів обласної організації СЕУ, які обрані до складу цієї громадської організації, що об'єднує відомих вчених-економістів.

Налагоджені творчі контакти зі Всеукраїнським конгресом вчених економістів-аграрників (голова президії – академік НААН України, д.е.н., професор Ю.О. Лупенко) та його відокремленим підрозділом у Східному регіоні (м. Харків), який очолює член-кореспондент НААН України, д.е.н., професор О.В. Ульянченко.

Продовжується корисна співпраця з Фондом «Інститут міжнародного співробітництва» (Польща), президентом якої є зарубіжний академік Академії економічних наук України, д.е.н. Олексій Квілінський.

Велика увага надається освітній діяльності, зокрема, перепідготовці та підвищенню кваліфікації кадрів різних професій. Так, у рамках медичної реформи в Україні кафедрою економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних технологій ПУЕТ влітку 2019 р. проведено навчання середніх медичних працівників Миргородського району за програмою «Інформаційні технології медсестринства», що було присвячене питанням забезпечення процесів обробки, аналізу, зберігання інформації в системі управління медичними закладами.

Для реалізації проекту з проведення перепідготовки офіцерів запасу за програмою «НАТО – Збройні Сили України» відповідно до грантової програми НАТО «Партнерство заради миру» кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних технологій ПУЕТ спільно з навчально-науковим інформаційним центром університету, за фінансової підтримки Трастового фонду зазначеної програми НАТО та Національного технічного університету «Харківський політехнічний інсти-

тут», уже декілька років проводить тримісячні курси підвищення кваліфікації колишніх військовослужбовців «Сучасні технології інформаційних систем». Шостий випуск слухачів курсу професійного навчання відбувся 8 серпня 2019 р. за участю представників Міністерства оборони України, зокрема, інформаційного агентства «Армія inform», Полтавського обласного військового комісаріату, спілки ветеранів військовослужбовців запасу Полтавського військового інституту зв'язку, спілки ветеранів антитерористичної операції Військового коледжу сержантського складу (м. Полтава) та ін.

Члени СЕУ – викладачі кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних технологій ПУЕТ опікуються також і підростаючим поколінням, його інформаційною грамотністю. Так, у рамках україно-польського проекту «Лабіринт кроків», що стартував у шести областях України, кандидати економічних наук, доценти К.Ю. Вергал та О.К. Кузьменко проводили тренінги для учнів початкових класів, де знайомили з роботом Scottie, навчали азів програмування. У межах проекту «Мала академія ПУЕТ» для найменших за віком слухачів діє ІТ-школа «Академія ІТ-START», де у вихідні дні та в канікулярний період проводять заняття доцент О.К. Кузьменко та старший викладач Г.В. Карнаухова.

За участю осередку СЕУ на кафедрі підприємництва і права ПДАА активно працює комунікаційна платформа «Бізнес-інкубатор», на базі якої проводяться зустрічі із підприємцями області. Зокрема, обговорювалися теми «Туристичний бізнес: сучасні тренди та напрями розвитку», «Особливості підприємництва в сфері психології», «Територія краси та успіху», «Ford. Go further», «Особливості відкриття та ведення бізнесу фізичними та юридичними особами-підприємцями», «Ласкаво просимо у світ нових можливостей» та ін.

Викладачі кафедри підприємництва і права ПДАА – члени СЕУ долучились до проведення Всеукраїнського тижня правових знань (9–14 грудня 2019 р.), провівши за участю ГУ ДПС у Полтавській області науково-практичний семінар для здобувачів вищої освіти «Сучасне нормативно-правове регулювання податкових відносин», науково-методичний семінар «Безоплатна правова допомога – твій надійний порадник», а також лекторій на правову тематику з учнями шкіл.

Взаємокорисною є співпраця обласної організації СЕУ з регіональними органами державного управління, органами місцевого самоврядування, територіальними громадами, суб'єктами господарювання та соціальної сфери. Члени СЕУ, надаючи консалтингові та навчальні послуги підприємцям, державним службовцям, іншим категоріям працівників, мають можливість удосконалювати свої знання, професійні вміння та навички.

Отже, підсумки роботи у 2019 р. свідчать, що члени Полтавської обласної організації СЕУ вносять вагомий вклад у підготовку висококваліфікованих кадрів економічного та управлінського профілю, проведення наукових досліджень економічних процесів, у співпрацю з регіональними органами влади, суб'єктами господарювання та соціальної сфери, громадськими організаціями, забезпечуючи подальший соціально-економічний розвиток регіону.

Рівненська обласна організація СЕУ

(Голова правління – к.е.н., професор Кушнір Н.Б.)

Рівненська обласна організація СЕУ у 2019 р. спрямовувала свою діяльність на виконання традиційних статутних напрямів: проведення науково-практичних конференцій різних рівнів, семінарів економічного спрямування, видання монографій і навчальних посібників, навчально-педагогічна та просвітницька робота.

Велика увага приділялась проведенню роз'яснювальної роботи щодо проблем економіки, менеджменту, фінансів, обліку, аудиту, оподаткування, маркетингу, міжнародних економічних відносин, підприємництва, торгівлі, біржової діяльності, управління трудовими ресурсами, економічної безпеки, банківської справи, страхування, бізнес-аналітики, управління проектами, управління національним господарством, економіки природокористування та охорони навколишнього середовища тощо.

За активної участі членів Спілки продовжувались дослідження і робота в міжнародних грантових проектах, зокрема «Visegrad Urban Creativity Cluster Network Funded by International Visegrad Fund and Ministerie van Buitenlandse Zaken», USAID, «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні», Еразмус+, Horizon 2020 та інших.

З метою залучення студентської молоді до активної науково-дослідної діяльності, участі у вирішенні наукових і творчих завдань, розширення контактів студентства був організований

цикл науково-практичних семінарів для викладачів і студентів закладів передвищої освіти на тему: «Роль інформатизації у розвитку підприємництва і торгівлі».

Членами правління обласної організації СЕУ проведена значна робота з підготовки VIII Міжнародної науково-практичної конференції вчених, молодих науковців, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції» (травень 2019 р.), зокрема в організації роботи секцій, пов'язаних з проблемами і механізмами відтворення ресурсного потенціалу в контексті євроінтеграції, економіки природокористування та охорони навколишнього середовища, підвищення конкурентоспроможності підприємств, а також секції з питань торгівлі та товарознавства. В роботі конференції взяли участь понад 100 учасників: представники зарубіжних країн, іноземних наукових, навчальних закладів; науковці, викладачі, аспіранти і студенти провідних вузів з регіонів України; керівники та співробітники міністерств, установ обласного та міського рівня; представники бізнесових структур, підприємств і організацій міста, області та України. Рекомендації конференції були схвалені її учасниками і висвітлені в засобах масової інформації.

За сприяння членів обласної організації СЕУ (безпосереднє керівництво, консультування, опанування, рецензування, експертиза тощо) відбулися захисти 14 кандидатських та 2 докторських дисертацій.

За участі членів обласної організації СЕУ видано монографії, навчальні посібники, підручники (в кількості 10) та опубліковані статті (21), присвячені питанням організації, планування, управління, регулювання економічних, екологічних, соціальних, науково-технічних та інноваційних напрямків розвитку регіону, а також здійснені наукові дослідження «Економічні фактори раціонального природокористування та ресурсозбереження» та «Розроблення механізму комерціалізації інноваційної продукції» на виконання держбюджетного наукового плану Національного університету водного господарства та природокористування.

Традиційно у 2019 р. достатньо велика увага приділялась організації довузівської підготовки учнів з економіки в рамках Малої академії наук, завдяки якій учнями Рівненських шкіл та ліцеїв були здобуті перемоги у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з економіки та у Республіканському конкурсі-захисті наукових робіт Малої академії наук України.

В рамках науково-дослідної роботи студентів, роботи з обдарованою молоддю за участю членів обласної організації СЕУ були організовані і проведені наступні заходи:

- Дні науки (квітень 2019 р.);
- конкурси випускних робіт студентів – дипломних робіт бакалаврів та магістрів (червень, грудень 2019 р.);
- конкурси студентських наукових робіт (січень – лютий 2019 р.);
- Всеукраїнська олімпіада з економіки (березень – квітень 2019 р.).

Крім того, більшість членів Рівненської обласної організації СЕУ здійснюють наукове консультування установ, підприємств та організацій міста, району чи області на основі досвіду практичної роботи за фахом.

В наступному періоді діяльність РОО СЕУ спрямовуватиметься на залучення до складу Співки нових членів, розширення сфери статутної діяльності та подальшого розгалуження співпраці.

Сумська обласна організація СЕУ

(Голова правління – д.е.н., професор Басанцов І.В.)

Сумська обласна організація СЕУ протягом 2019 р. сконцентрувала свою роботу на напрямках діяльності, пов'язаних з вирішенням актуальних проблем соціально-економічного розвитку Сумщини, виконанні рішень Пленумів СЕУ, а також на проведенні конференцій, організаційних, навчальних та інших заходів згідно до положень Статуту організації. За звітний період підготовлено низку звітів та аналітичних матеріалів щодо економічних показників, глобальних рейтингів та перспектив розвитку Сумського регіону.

У 2019 р. представники СЕУ приймали активну участь в підготовці та проведенні міжнародних та Всеукраїнських економічних конференцій і семінарів. Було проведено 4 міжнародні науково-практичні конференції та 6 Всеукраїнських конференцій. Підготовлено матеріали для публікації двох підручників, трьох монографій та 40 наукових статей (у тому числі у виданнях, що індексуються БД Scopus та Web of Science), а також розроблено методичні матеріали для здійснення навчального процесу з економічних дисциплін. Так у звітному періоді для нових дисциплін «Аудит та інформаційні системи» і «Фінансове регулювання та нагляд» були розроблені робочі програми, повні комплекти методичної літератури для практичних і самостійних занять, а також комплекти завдань для розрахункових ро-

біт. З урахуванням правових змін доопрацьовано та впроваджено у навчальний процес методичні рекомендації щодо вивчення зазначених предметів.

Вченими–економістами СЕУ були отримані авторські свідоцтва, серед яких:

- Басанцов І.В. – авторське свідоцтво №91595 на науково-практичний твір «Концепція створення незалежної системи державного фінансового контролю України», від 15.08.2019 р., метою якої є створення незалежної (від гілок влади та розпорядників бюджетних коштів) єдиної системи державного фінансового контролю (ДФК), яка відповідає усім міжнародним нормам та стандартам INTOSAI та OLAF;

- Захаркіна Л.С., Захаркін О.О., Щербаченко В.О. – авторське свідоцтво №91772 на науковий твір «Механізм трансформації державних ресурсів в інноваційний капітал суб'єктів господарювання з позиції забезпечення економічної безпеки держави». від 21.08.2019 р.;

- Захаркіна Л.С., Захаркін О.О. – авторське свідоцтво №91773 на науковий твір «Методичний підхід адаптивного стратегічного планування інноваційного розвитку підприємства» від 21.08.2019 р.;

- Кобушко І.М., Тютюник І.В., Кобушко Я.В., Гуменна Ю.Г. – свідоцтво №92670 про реєстрацію авторського права на твір «Методика оцінювання ефективності інструментарію державного регулювання детінізації економічних процесів в Україні» від 08.10.2019 р.;

- Кобушко І.М., Тютюник І.В., Кобушко Я.В., Гуменна Ю.Г. – свідоцтво №92672 про реєстрацію авторського права на твір «Методологія оцінки величини податкового розриву в економіці країни» від 08.10.2019 р.;

- Кобушко І.М., Тютюник І.В., Кобушко Я.В., Гуменна Ю.Г. – свідоцтво №92674 про реєстрацію авторського права на твір «Методичний підхід до ідентифікації інвестиційних каналів тіньового виведення капіталу» від 08.10.2019 р.;

- Кобушко І.М., Тютюник І.В., Кобушко Я.В., Гуменна Ю.Г. – свідоцтво №92676 про реєстрацію авторського права на твір «Методика оцінювання ефектів від використання фіскальних механізмів легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом» від 08.10.2019 р.;

- Захаркіна Л.С., Васильєва Т.А., Касьяненко В.О. – авторське свідоцтво №92666 на науковий твір «Методика оцінювання рівня інноваційної автономії регіону» від 08.10.2019 р.

Також Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти прийняло у жовтні 2019 р. рішення про включення у реєстр експертів з акредитації освітніх програм члена Сумської обласної організації СЕУ доктора економічних наук Захаркіна О.О. Він успішно пройшов всі етапи навчання та зарекомендував себе як потенційно професійний експерт Національного агентства.

Голова правління Сумської обласної організації СЕУ д.е.н., професор Басанцов І.В. та його заступник Зубарева О.О. були акредитовані у Верховній Раді України IX скликання як спецкореспонденти з журналістських розслідувань для висвітлення питань, пов'язаних зі зловживаннями у фінансово-економічній сфері. 15 жовтня 2019 р. Басанцов І.В. мав зустріч у Верховній Раді України із Головою депутатської фракції політичної партії «Слуга народу» Д. Арахамією і народним депутатом від Сумщини Ананченко М.О. У ході зустрічі було наголошено, що на думку експертів-економістів одним з першочергових завдань нової влади є подолання тотальної корупції, наведення ладу у фінансовій сфері та вихід на сталий розвиток економіки України. Без вдосконаленої законодавчої бази цього зробити практично неможливо. Професор Басанцов І.В. констатував, що у законодавчій базі України багато економічних законів, які вже втратили актуальність та потребують негайного вдосконалення, а інші вкрай важливі взагалі не існують (такі як закон «Про фінансовий контроль в Україні», «Про громадський контроль» тощо). Підсумовуючи спілкування з Д. Арахамією, професор Басанцов І.В. офіційно вручив йому лист, у якому запропонував створити робочу групу з представників Співки економістів України та розглянути і обговорити на відповідному комітеті Верховної Ради України вищезазначені проекти законів.

Протягом звітного періоду члени Сумської обласної організації СЕУ брали участь у наступних науково-дослідних роботах (НДР):

1) Економетричне моделювання механізму запобігання тіньовим схемам виведення капіталу через податкові та інвестиційні канали в Україні, №0117U003930 (термін виконання 01.10.2017 р. – 30.09.2020 р.), керівник НДР – Кобушко І.М.;

2) Інноваційні драйвери національної економічної безпеки: структурне моделювання та прогнозування, №0117U003922 (термін виконання 01.10.2017 р. – 30.09.2020 р.), керівник НДР – Захаркіна Л.С.;

3) Агрегативний інструментарій грошово-фінансового впливу на економічні системи, №0117U004924 (термін виконання 01.03.17 – 31.12.19), керівник НДР – Зайцев О.В.

Здійснені у звітному році науково-організаційні заходи та набутий досвід дозволили визначити напрями подальшої роботи на 2020 р., а саме :

- удосконалення та розвиток громадської роботи, яка буде спрямована на виховання майбутніх фахівців-економістів;
- здійснення наукового консультування установ, підприємств та організацій міста та області з економічних питань;
- продовження співпраці з Сумською ОДА та участь у роботі комітету та робочих групах із розробки Стратегії розвитку Сумської області, та розробки регіональних програм соціально-економічному розвитку регіону.

Харківська обласна організація СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
Заслужений економіст України Внукова Н.М.)*

Харківська обласна організація СЕУ протягом 2019 р. всебічно брала участь у різних напрямках організаційної, наукової, академічної і громадської діяльності, що знайшло своє втілення у значній просвітницькій роботі з формування компетентного підходу у всіх сферах, розширення економічних знань у різних галузях виробництва, розгляді результатів наукових досліджень на конференціях різного рівня, у впровадженні інноваційних рішень у діяльність фінансових установ, підприємств, громадських організацій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

До конкурентоспроможних прикладних розробок належить науково-дослідницька робота «Нормативно-інституційне забезпечення сприяння господарській діяльності в інноваційному суспільстві», де розглянуто забезпечення інституційного розвитку сфери підприємництва, спрощення доступу до фінансування через спеціальні види кредитування, перехід на компетентнісний підхід при підготовці кадрів. Одержав подальший розвиток підхід до сприяння підприємству в інноваційному суспільстві через застосування програм на національному та місцевому рівні, в яких подані різні способи розширення засобів фінансування, зокрема, через сполучення їх видів, в т.ч. через венчурні фонди та інші форми запуску стартапів.

Науковці СЕУ активно беруть участь у підготовці монографій, виданих в Україні та за кордоном, статей до наукових пері-

одичних видань України, які включені до наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science Core Collection.

Науково-практичні результати впроваджено у діяльність суб'єктів господарювання.

Розробки з розвитку євро регіонів шляхом відновлення їх взаємодії через всеукраїнську Асамблею ініціювалися і обговорювалися за участі Інформаційного центру АЕПР в ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Члени СЕУ брали участь у Міжнародному форумі з інформаційних систем і технологій «INFOS-2019».

Поглиблено співпрацю з Вищою державною техніко-економічною школою імені Б. Маркевича у місті Ярославі (Республіка Польща) по різних напрямках транскордонного співробітництва. У звітному році разом з науковцями НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку взято участь у VII Міжнародній конференції «Активізація суб'єктів господарювання в умовах змін економічних відносин» (27 червня 2019 р.).

Продовжено співпрацю за Угодою про співробітництво у сфері освіти, науки з Закарпатським Угорським інститутом імені Ференца Ракоці II, взято участь у Міжнародній конференції «Вплив обліку і фінансів на розвиток економічних процесів» (м. Берегово), присвяченій 50-й річниці вручення першої Нобелівської премії у сфері економіки.

До ювілейних свят на економічному факультеті Київського національного університету імені Т. Шевченка 05–6 грудня 2019 р. взято участь у XIII Міжнародній науково-практичній конференції «Грудневі читання» «Ринок фінансових послуг в епоху діджиталізації».

Розширено співпрацю з вищими навчальними закладами ЄС у межах Міжнародного проекту «Еразмус+» щодо академічної мобільності та подання грантів на фінансування.

Члени СЕУ брали участь у семінарах проекту «Абетка експортера» спільно з Департаментом з підвищення конкурентоспроможності ХОДА, зокрема, щодо розвитку медіації у сфері зовнішньоекономічних відносин.

Голова правління Харківської обласної організації СЕУ д.е.н., професор Внукова Н.М. успішно закінчила роботу у Навчально-методичній комісії МОН України за напрямом 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» розробкою та затвердженням стандартів за рівнем бакалавра і магістра.

Представники СЕУ активно співпрацюють з питань діяльності суб'єктів малого підприємництва зі Спілкою підприємців

Харківської області, з Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України з питань нормативного регулювання розвитку ринків фінансових послуг за міжнародними стандартами та інших питань правової підтримки розвитку малого підприємництва.

Одержано свідоцтва на Науковий твір «Спосіб посилення забезпеченості ринкової торгівлі свіжою овочевою продукцією з мінімальними витратами» (Свідоцтво авторського права та твір 25.01.2019 №84889), на Науковий твір «Методичне обґрунтування оцінки вірогідності зв'язності страхових компаній з удосконалення процесу управління ризиками у сфері фінансового моніторингу» (Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №90584 від 11.07.2019), на Науковий твір «Послідовність визначення рівня зв'язності банків для удосконалення процесу управління ризиками відмивання коштів» (Свідоцтво №89416 від 05.06.2019).

Регіональне відділення співпрацює з Академією технологічних наук України (м. Київ) з питань інноваційного розвитку промисловості, з Харківським союзом страховиків з обговорення проблем розвитку страхового ринку, проходження практики студентів, формування страхової культури.

Члени СЕУ продовжують співпрацю з Академією фінансового моніторингу Держфінмоніторингу України, брали участь у Міжнародному семінарі з розвитку системи фінансового моніторингу і боротьби з фінансуванням тероризму (м. Харків).

7 травня 2019 р. члени СЕУ брали участь у Публічній дискусії «Пріоритети реформ в Україні: що думає Харків?» у рамках програми з інституційної розбудови Центру демократії та верховенства права, що здійснюється за фінансової підтримки Швеції та посольства Канади в Україні.

Плідно працювали аспіранти, захищено кандидатські дисертації, готувалися відгуки на автореферати.

Значна увага приділялась становленню та розвитку молодіжного освітнього руху під егідою СЕУ, учасники якого об'єднані у науково-дослідні гуртки, фінансові загони, тренінгові групи. Вони брали участь у Міжнародних та Всеукраїнських олімпіадах та конкурсах студентських наукових робіт за багатьма напрямками економічної науки.

Творчий колектив студентів брав участь у Всеукраїнському етапі Світового конкурсу з інвестиційних досліджень «CFA Institute Research Challenge» («CFA Ukraine») та Першому в NBU University Challenge.

До Всеукраїнського Дня винахідника взяли участь у науко-

во-практичній конференції «Проблеми винахідницької та раціоналізаторської діяльності в Харківській області» 26 вересня 2019 р. з доповіддю «Інноваційна складова підвищення рівня якості освіти для складання ЗНО учнями Харківської області».

На перспективу передбачено продовження міжнародної співпраці, зокрема, у єврорегіоні «Слобожанщина», впровадження сучасних технологій навчання на основі компетентнісного підходу за Національною рамкою кваліфікацій, розширення співпраці з суб'єктами господарювання через міжмуніципальну співпрацю та кластеризацію.

Херсонська обласна організація СЕУ

(Голова правління – директор будівельної компанії

«Молодіжний житловий комплекс м. Херсон»,

голова ГО «Національний конгрес батьків України» Яценко А.А.)

Діяльність Херсонського обласного осередку СЕУ у звітному періоді відповідно до Стратегії розвитку Херсонської області до 2020 р., плану роботи обласної організації СЕУ була спрямована на залучення нових членів організації, розширення співпраці з іноземними колегами-економістами, підприємствами та громадськими організаціями регіону щодо зростання інноваційності економіки області, підвищення її інвестиційної привабливості через впровадження наукових досліджень в економічній сфері та екології.

Члени Спільки економістів брали активну участь у засіданнях Президії Громадської ради при Херсонській обласній державній адміністрації, де обговорювали найактуальніші питання розвитку Херсонського регіону.

Протягом 2019 р. Херсонський обласний осередок СЕУ сконцентрував свою роботу на:

- підготовці та проведенні міжнародних економічних форумів;
- проведенні науково-практичних конференцій;
- виконанні громадських економічних та фінансових експертиз;
- проведенні лекцій та семінарів;
- залученні нових членів організації;
- розробці та публікації наукових статей, монографій, навчальних посібників тощо.

Насамперед, Херсонський обласний осередок СЕУ брав участь у підготовці та проведенні VI Міжнародного Балтійсько-Чорноморського економічного форуму, XII Міжнародного інве-

стиційного форуму «Таврійські горизонти». В цих форумах взяли участь представники дипломатичного корпусу 12 країн, народні депутати України та парламентарі інших країн, представників науки, бізнесу, державних органів влади та органів місцевого самоврядування, громадських організацій та журналістів.

Протягом 2019 р. члени Херсонської обласної організації СЕУ брали активну участь в системній роботі щодо реформування одного з вищих навчальних закладів м. Херсона. Результатом цієї роботи стало створення нового вишу – Херсонського державного аграрно-економічного університету (колишній – Державний аграрний університет) – згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 14.02.2020 р. № 210.

Протягом 2019 р. у Херсоні відбулися Міжнародні конференції за участю членів обласної організації Співки економістів України, які викликали найбільш жваву зацікавленість у іноземних економістів та науковців, а саме:

- Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток підприємницької діяльності в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів» (18-19 квітня 2019 р., ХДАУ);

- Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні інформаційні та інноваційні технології на транспорті (MINTT-2019)» (28–30 травня 2019 р., ХДМА);

- II Міжнародна науково-практична конференція «Вплив кліматичних змін на просторовий розвиток територій Землі: наслідки та шляхи вирішення» (13–14 червня 2019 р., ХДАУ);

- Міжнародна науково-практична конференція «Безпека життєдіяльності на транспорті та виробництві – освіта, наука, практика (11–14 вересня 2019 р., ХДМА);

- Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тренди та перспективи логістики, маркетингу, збутової діяльності плодоовочівництва в епоху цифрових технологій (20–21 вересня 2019 р., ХДАУ);

- IV Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми і тенденції розвитку сучасної економіки в умовах інтеграційних процесів: теоретичні та практичні аспекти» (17–18 жовтня 2019 р., ХДУ);

- Міжнародна науково-практична конференція «Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку» (24–25 жовтня 2019 р., ХДАУ).

Протягом звітнього року на базі Херсонського державного університету, Херсонського національного технічного університету, Херсонського аграрного університету, Херсонської держа-

вної морської академії, Херсонського економіко-правового інституту, Херсонського міжнародного університету бізнесу та права було проведено ряд наступних науково-практичних конференцій:

- Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (05–06 березня 2019 р.);

- Всеукраїнська науково-практична конференція «Інноваційні технології та актуальні питання післязбиральної доробки плодовоовочевої продукції як важіль підвищення економічної ефективності» (14–15 березня 2019 р.);

- IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання економічного розвитку в сучасних умовах» (28–29 березня 2019 рік);

- III Всеукраїнська науково-практична конференція «Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ» (18–19 квітня 2019 р.);

- III Щорічна студентська науково-практична конференція «Сучасна економіка: проблеми та перспективи розвитку» (16 травня 2019 рік);

- IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасний менеджмент: проблеми та перспективи розвитку» (21 травня 2019 р.);

- Всеукраїнська науково-практична конференція «Перспективні напрями та інноваційні досягнення аграрної науки» (24 травня 2019 р.);

- III Всеукраїнська науково-практична конференція «Стан і перспективи розвитку хімічної, харчової та парфумерно-косметичної галузей промисловості» (05–06 червня 2019 р.).

Особливою подією в економічній галузі Херсонської області стало створення Наукового парку Херсонської державної морської академії «Інновації морської індустрії» (наказ Міністерства освіти і науки України від 21 лютого 2019 р. №237). Його співзасновниками стали Херсонська державна морська академія та компанія «Марлоу Навігейшн» – стратегічні партнери, які за 12 років співпраці втілили низку проєктів, спрямованих на розбудову навчально-тренажерної бази академії та розвиток кадетської спонсорської програми на загальну суму близько 31 млн дол. США. Завдяки цьому ХДМА стала зразком успішного входу українського закладу вищої освіти в європейський освітній і науковий простір, а зараз отримує нові можливості для ефективного та раціонального використання наявного науково-

го потенціалу, матеріально-технічної бази для комерціалізації результатів наукових досліджень і їх впровадження на вітчизняному та закордонному ринках.

Науковий парк – це організація, що керує потоком знань і технологій між університетами, науково-дослідними установами, компаніями та ринками. Відповідно до Закону України «Про наукові парки», її основними функціями є:

- створення нових видів інноваційного продукту, здійснення заходів щодо їх комерціалізації, організація та забезпечення виробництва наукоємної, конкурентоспроможної на внутрішніх і зовнішніх ринках інноваційної продукції;

- залучення студентів, випускників, аспірантів, науковців та працівників вищого навчального закладу та/або наукової установи до розроблення і виконання проектів наукового парку;

- організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів, необхідних для розроблення і реалізації проектів наукового парку;

- залучення і використання у своїй діяльності ризикового (венчурного) капіталу, підтримка наукоємного виробництва;

- розвиток міжнародного і вітчизняного співробітництва у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, сприяння залученню іноземних інвестицій;

- виконання інших функцій, не заборонених законодавством України.

Науковий парк – це своєрідний місток між наукою і практикою, який приносить користь як освітянам і науковцям, так і підприємницьким структурам.

Міністерство освіти і науки України затвердило перелік пріоритетних напрямів діяльності наукового парку Херсонської державної морської академії «Інновації морської індустрії». До нього увійшли:

1. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного та людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України в світі та її сталого розвитку як морської держави.

2. Проведення наукових досліджень та створення конкурентоспроможних на вітчизняному і світовому рівні розробок у сфері судноплавства та морських перевезень.

3. Запровадження інноваційних технологій навчання та тренажерної підготовки плавскладу морських суден, орієнтованих на застосування компетентнісного підходу у підготовці фа-

хівців та дотримання вимог міжнародних нормативних документів, що регламентують таку підготовку.

4. Створення систем підтримки прийняття рішень та тренажерних комплексів з метою підвищення безпеки судноплавства в державі.

5. Дослідження автоматизованих систем управління в судноводінні та судновій енергетиці, розробка відповідного програмного забезпечення та керуючих пристроїв.

6. Проведення наукових досліджень у галузі нових композитних матеріалів для забезпечення потреб суднобудівної галузі.

7. Проведення наукових досліджень у галузі підвищення економічних та екологічних показників функціонування суднових енергетичних установок та електромеханічних систем.

8. Дослідження проблем захисту навколишнього середовища при експлуатації засобів водного транспорту.

9. Оприлюднення наукових досягнень, сприяння поліпшенню обміну науково-технічною інформацією та науковими кадрами, виведення вітчизняної науки на міжнародний рівень.

10. Науково-технічна експертиза інноваційних проектів та експертне оцінювання аварійних ситуацій на водному транспорті.

Херсонська державна морська академія має не лише почесний статус найстарішої в Україні морської освітньої установи, але й успішно виборює авторитет найпотужнішого в Європі центру морської освіти і науки. Створення наукового парку «Інновації морської індустрії» – важливий крок на шляху до цієї мети.

З метою розвитку міжнародної співпраці протягом року були підписані угоди про співробітництво з такими установами: Бременський університет прикладних наук (Німеччина), Академія шведського клубу (Швеція), Міжнародний морський тренажерний трест – ІМТТ (International Maritime Training Trust), державна морська академія ім. адмірала С.О. Макарова, Harren & Partner ShipManagement GmbH & Co.KG., навчальний центр компанії Марлоу Навігейшн у Манілі (Філіппіни).

У 2019 р. Херсонська державна морська академія підписала також договори про співпрацю між Балтійсько-Чорноморським економічним форумом, ХДМА та Науковим парком ХДМА «Інновації морської індустрії» (29 травня 2019 р.); між Товариством з обмеженою відповідальністю «Прайд Марін Еженсі», Товариством з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Херсонської державної морської академії «Інновації

морської індустрії» та Херсонською державною морською академією (20 червня 2019 р.); між Херсонською державною морською академією та Цзянсунським морським коледжем (11 липня 2019 р.); між ХДМА та Батумською державною морською академією (20 вересня 2019 р.); між ХДМА, Чорноморсько-Балтійським економічним форумом та Білоруським науково-дослідним інститутом транспорту «Транстехніка», з Клайпедським університетом (15 листопада 2019 р.).

Протягом 2019 р. академія продовжила залучення до співробітництва провідних світових компаній. Так, у звітному році академію відвідали представники судноплавних, кріюінгових та навчально-тренажерних компаній, а саме: «Vroon Offshore SRL», «J Star Maritime», «Seamar s.c.», «World Marine CO. LTD», концерну «BLRT Grupp AS» (Естонія), компанії «Marketex Offshore Constructions OU», «Cosmos Marine Management», «Target Marine S. A.», «Марин Про Сервис». Також із робочими візитами до ХДМА завітали представники Міжнародної федерації транспортників (ITF), групи бізнес-планування «World Marine Co Ltd» та членських організацій Міжнародної федерації транспортників із Японії, Сінгапуру, Німеччини, Норвегії, Філіппін та Індії, представники судновласників та їх асоціацій із Норвегії, Голландії та Японії. На сьогодні ХДМА має угоди про співробітництво з понад 30 іноземними судноплавними та кріюінговими компаніями, серед яких «Marlow Navigation», «Марлоу Навігейшн Україна», «Коламбія Шипменеджмент Україна», «Єврокрюінг», «Унівіс», «Tsakos Columbia Shipmanagement», «А-СТРІМ», «Marine Agency Kherson», «Vroon Offshore Services S.r.l.», «В.Шипс», «Унітрейн», «Onyx Ship Management&Maritime Services Trade Ltd.», «Стелла Марін», «Hansa Heavy lift GmbH», «W. Bockstiegel Maritime Service GmbH &Co. KG», «Harren & Partner Ship Management GmbH & Co. KG», «ЛІБРА», «Northwest Crewing GmbH», «Брізе Крюінг Україна».

Члени Херсонського обласного осередку СЕУ протягом звітного року брали активну участь у підготовці монографій, підручників, виконанні науково-дослідних проектів, що проводилися вищими навчальними закладами регіону у співпраці з керівництвом обласної державної адміністрації, обласної ради, фахівцями підприємств та установ регіону.

Хмельницька обласна організація СЕУ

*(Голова правління – член-кор. НАН України, д.е.н., професор,
Заслужений діяч науки і техніки України Войнаренко М.П)*

Відповідно до статуту СЕУ, впродовж 2019 р. Хмельницька обласна організація СЕУ продовжувала роботу, спрямовану на забезпечення наукового та інформаційного підґрунтя для пошуку резервів зростання конкурентоспроможності економіки області, підвищення її інвестиційної привабливості та зростання соціальної складової.

У 2019 р. було проведено 6 засідань обласного Правління СЕУ з питань соціально-економічного розвитку Хмельницької області, а також визначення напрямів діяльності та завдань організації щодо покращання економічної ситуації в регіоні. Проводилась робота і щодо залучення нових членів до Співки економістів України, зокрема, серед представників місцевих органів влади, освітніх установ та інших інституційних утворень, які формують інфраструктуру розвитку підприємницького середовища на Хмельниччині. Як наслідок, їх кількість сьогодні вже перевищила 350 осіб.

В межах своїх статутних завдань та компетенції члени обласної організації СЕУ спільно з фахівцями Хмельницької обласної державної адміністрації, Хмельницьких обласної та міської рад, Хмельницької торгово-промислової палати брали участь у підготовці та реалізації регіональних цільових стратегій, планів і програм, зокрема:

- Стратегії регіонального розвитку Хмельницької області на 2011–2020 рр.;
- Плану заходів з реалізації Стратегії регіонального розвитку Хмельницької області на 2018–2020 роки;
- Програми соціально-економічного розвитку Хмельницької області на 2019 рік;
- Програми розвитку малого і середнього підприємництва Хмельницької області на 2019–2020 роки;
- Програми залучення інвестицій в економіку Хмельницької області на 2011–2020 роки;
- Цільової регіональної програми підтримки індивідуального житлового будівництва на селі та поліпшення житлово-побутових умов сільського населення «Власний дім» на 2012–2020 роки.

Впродовж 2019 р. члени обласної організації СЕУ були співорганізаторами й учасниками наступних науково-практичних конференцій та круглих столів:

1) Круглий стіл «Інноваційний промисловий розвиток за умов глобалізації» (20 лютого 2019 р., м. Хмельницький);

2) Економічний форум «Інвестиційні можливості Хмельниччини» (14 березня 2019 р., м. Хмельницький);

3) 5th International Conference on Communication, Management and Information Technology (ICCMIT 19) held during March 26–28, 2019 in Vienna, Austria;

4) VII Всеукраїнська наукова конференція «Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців» (11–12 квітня 2019 р., м. Хмельницький);

5) Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання життєвого та професійного самовизначення підлітків» (25 квітня 2019 р., м. Хмельницький);

6) Науковий семінар «Інноваційні технології як основа професійного становлення особистості» (07 травня 2019 р., м. Хмельницький);

7) 47-ма науково-практична конференція професорсько-викладацького складу Хмельницького національного університету за підсумками науково-дослідної роботи за 2018 р. (17 травня 2019 р., м. Хмельницький);

8) 8th International Conference on Monitoring, Modeling & Management of Emergent Economy (M3E2 2019) Odessa, Ukraine, May 22–24, 2019;

9) Міжнародна науково-практична конференція «Статистичні методи та інформаційні технології аналізу соціально-економічного розвитку» (23 травня 2019 р., м. Хмельницький);

10) XIII Międzynarodowa Konferencja Naukowa: Edukacja i Ekonomia. - Polska. Warszawa. – 24–25 Maja 2019;

11) Круглий стіл «Сучасні проблеми та перспективи розвитку теорії і практики механізму оподаткування» (12 червня 2019 р., м. Хмельницький);

12) XVIII Міжнародна наукова конференція «Проблеми планування в ринкових умовах» (20–22 вересня 2019 р., м. Одеса);

13) VI Міжнародна наукова конференція «Механізми, стратегії, моделі та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів: теорія, методологія, практика» (4–6 жовтня 2019 р., м. Хмельницький);

14) Круглий стіл «Активний туризм в рекреаційній діяльності людини» (26 вересня 2019 р., м. Хмельницький);

15) Міжнародна наукова конференція «VIII Українсько-Польські наукові діалоги» (16–19 жовтня 2019 р., м. Хмельницький);

16) Міжнародна науково-практична конференція «Інструменти регулювання національної економіки та національної безпеки в умовах сучасних і глобальних викликів» (17–19 жовтня 2019 р.; м. Хмельницький);

17) XIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Історія, культура та освіта: християнський вимір» (18 жовтня 2019 р., м. Хмельницький);

18) Круглий стіл «Українська мова і нація: перспективи розвитку в період глобалізаційних процесів» (06 листопада 2019 р., м. Хмельницький);

19) X Міжнародна наукова конференція «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи» (7–8 листопада 2019 р., м. Хмельницький);

20) IV МНПК «Національні особливості та світові тенденції управління та адміністрування на макро-, мезо- і мікрорівнях економіки» (9 листопада 2019 р., м. Дніпро);

21) Міжнародна науково-практична конференція «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, фінансів, обліку та права» (14 листопада 2019 р., м. Полтава);

22) XIV Міжнародна науково-практична конференція «Маркетингові технології в умовах глобалізації економіки України» (28–30 листопада 2019 р., м. Хмельницький – м. Сатанів);

23) Інформаційні системи управління мобільними ресурсами / Всеукраїнська конференція студентів та молодих науковців «Інтелектуальний потенціал 2019» (20–22 листопада 2019 р., м. Хмельницький);

24) Круглий стіл «Інструменти мотивації персоналу в контексті збереження працюючих на ринку праці» (21 листопада 2019 р., м. Хмельницький);

25) V МНПК «Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку» (27 листопада 2019 р., м. Чернівці);

26) II Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання державотворення та захисту прав людини в Україні» (10 грудня 2019 р., м. Хмельницький).

Традиційним для Хмельницької обласної організації СЕУ стало проведення спільно з Департаментом економічного розвитку, промисловості та інфраструктури Хмельницької облдержадміністрації, Хмельницькою торгово-промисловою палатою та бізнес-структурами регіону циклу обговорень щодо підвищення ефективності існуючих та перспектив формування нових кластерів на Хмельниччині.

У Хмельницькому національному університеті членами обласної організації СЕУ у 2019 р. завершено виконання держбюджетної науково-дослідної роботи №2Б-2018 «Формування соціально-трудового потенціалу у підвищенні економічної безпеки та прискоренні процесів євроінтеграції», замовник – МОН України (термін виконання – 1.01.18-31.12.19, науковий керівник теми – д.е.н., проф. Нижник В.М., науковий керівник підрозділу теми: д.е.н., проф. Войнаренко М.П.).

Крім цього, протягом 2019 р. виконувалися такі госпдоговірні теми:

- «Розробка системи управління інноваційно-технологічним розвитком підприємства за умов реалізації політики зміцнення національної безпеки держави» з ДП «Новатор» (ДК«Укроборонпром»), м. Хмельницький. Науковий керівник – д.е.н., проф. Войнаренко М.П. (термін виконання: 16.09.2019 – 31.12.2020 рр.);

- «Розробка механізму створення та функціонування кластерів відновлюваних джерел енергії на базі державних закладів освіти» (ТОВ «Сучасні енергосистеми», м. Київ). Науковий керівник – д.е.н., проф. Войнаренко М.П. (термін виконання: 1.07.2019 – 31.12.2019 рр.);

- «Розробка систем моніторингу енергоаудиту та методики оцінки економічної ефективності дахових сонячних електростанцій в умовах забезпечення енергетичної безпеки» (ТОВ «Сучасні енергосистеми», м. Київ). Науковий керівник – д.е.н., проф. Войнаренко М.П. (термін виконання: 1.07.2019 – 30.06.2020 рр.);

- «Обліково-аналітичні та економіко-математичні методи і моделі в інформаційному забезпеченні управління ресурсами підприємств за умов використання комп'ютерних технологій» з ТОВ «Український будівельний капітал», м. Хмельницький. Науковий керівник – д.е.н., проф. Войнаренко М.П. (термін виконання: 1.07.2018 – 30.09.2019 рр.);

- «Удосконалення механізму управління якістю продукції підприємств харчової промисловості). Науковий керівник – д.е.н., проф. Войнаренко М.П. (термін виконання: 01.03.2018–31.03.2019 рр.);

- «Розробка методики формування та механізму функціонування кластерів у легкій промисловості» з ПП «Хелен-А», м. Хмельницький. Науковий керівник – д.е.н., проф. Войнаренко М.П. (термін виконання: 01.03.2018–31.03.2019 рр.).

Науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти Хмельницької області, які є членами обласної організації

СЕУ, протягом року здійснювалась просвітницька робота у загальноосвітніх навчальних закладах, спрямована на розширення економічної освіченості, роз'яснення актуальних питань соціально-економічного розвитку країни та Хмельниччини зокрема.

За звітний рік професорсько-викладацьким складом Хмельницького національного університету опубліковано десятки монографій, підручників, наукових і публіцистичних статей, тез доповідей на актуальну економічну, політичну і соціально-культурну тематику.

Основні результати науково-дослідної роботи членів Хмельницької обласної організації СЕУ:

1. Монографії та розділи монографій:

1.1. Теорія і практика кластеризації економіки : монографія / за наук. та заг. ред. ред. М.П. Войнаренка, В.І. Дубницького. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2019. – 335 с.

1.2. Voynarenko M., Skorobogata L. Strategic instruments and procedures for energy management of roof solar power plants on the basis of energy security // Actual problems of modern science. Monograph : edited by Skyba M., Topolinski T., Musial J., Polishchul O., 2019. – 342 p. (p. 3-12).

1.3. Voynarenko M. Formation prospects of the automotive clusters in Ukraine under the conditions of economic space globalization / M. Voynarenko, O. Menchynska // The actual problems of the world today. Volume 1 : kollektive monographie . – Sciemcee. Publishing London, London, 2019. – 302 p. (pp. 231-243).

1.4. Voynarenko M.P. Clusters in the institutional economics : monograph / M.P. Voynarenko. – Schweinfurt, Germany. Time Realities Scientific Group UG (haftungsbeschränkt), 2018. – 276 p. (Надійшла з Німеччини у 2019 р.).

1.5. Войнаренко М.П. Економічні аспекти якості продукції у формування позитивного іміджу підприємства / М.П. Войнаренко, Г.С. Цимбалюк // Problems of economics and management : Collective monograph. – Vergal SWG imex GmbH, Nuremberg, Germany, 2018. – С. 125-134). (Надійшла з Німеччини у 2019 р., у звіт минулого року не включалась).

1.6. Войнаренко М.П. Інформаційні системи та цифровізація економічних процесів в розвитку системи управління підприємством за умови глобалізації економіки / М.П. Войнаренко, О.С. Свістунов // Інноваційні підходи в системі забезпечення економічної безпеки: проблеми та шляхи вирішення / за ред. А.В. Череп. - Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2018. - 316 с. – С. 246-257. (Опублікована на початку 2019 р.).

1.7. Юдіна М.І. Корпоративна соціальна відповідальність як пріоритетна складова у прискоренні євроінтеграції / М.І. Юдіна // Соціально-трудова та економічні пріоритети розвитку виробничих систем у прискоренні євроінтеграції : монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Нижника. – Хмельницький : ХНУ, 2019. – 670 с. – С. 585-656.

1.8. Bobrovnyk V. Scientific-methodological bases of choice the strategy of ensuring energy safety of machine building enterprises / O. Mykoliuk, V. Bobrovnyk // Management mechanisms and development strategies of economic entities in conditions of institutional transformations of the global environment : collective monograph / edited by M. Bezpartochnyi, in 2 Vol. / ISMA University. – Riga: «Landmark» SIA, 2019. – Vol. 2. – 352 p. – P. 224–234.

1.9. Bobrovnyk V. Strategic priorities for the development of the use of renewable energy sources / O. Mykoliuk, V. Bobrovnyk // Actual problems of modern science : monograph / edited by Skyba M., Topolinski T., Musial J., Polishchuk O., – Bydgoszcz, 2019. – 342 p. – P. 95-103..

1.10. Zamazii O. Social determinants in implementing the competitiveness potential for providing sustainable development of economic systems/ O. Zamazii. V. Stadnyk. G/ Sokoliuk//Sustainable development under the conditions of European integration : collective monograph / [editorial board Darko Bele, Lidija Weis, Nevenka Maher]. – Ljubljana: VSPV, Visoka sola za poslovne vede = Ljubljana School of Business. Part I. –2019.– 450 pg. (Pg. 341-356).

1.11. Ponomaryova N. A. The importance of consolidation processes for international companies in conditions of the world economic globalization / K. S. Dumanska, N. A. Ponomaryova // Social and legal aspects of the development of civil society institutions : Collective monograph. Part 1. - Warsaw: BMT Erida Sp.z.o.o, 2019. - 536 p. - P. 204-218.

2. Авторські свідоцтва:

2.1. Авторське свідоцтво № 85990 (про реєстрацію авторського права на твір) Україна, Державна служба інтелектуальної власності України. Літературний письмовий твір наукового характеру «Методика вибору стратегії для забезпечення енергетичної безпеки машинобудівного підприємства» / М.П. Войнаренко, О.А. Миколук (Україна). – Дата реєстрації 16.02.2019.

3. Наукові статті у виданнях, включених до наукометричних баз даних (Scopus та Web of Science):

3.1. Voynarenko M.P., Dzhuliy V.M., Dzhuliy L.V., Yemchuk L.V. (2019). Modeling of intangible assets development and improvement processes in the enterprise management. Periodicals of Engineering and Natural Sciences. Vol. 7, No. 2, August 2019, pp.618-628. (Scopus).

3.2. Voynarenko M., Kholodenko A., (2019). Profit intensity criterion for transportation problems. Global Journal of Environmental Science and Management (GJESM), 5(SI): P. 131-140. DOI: 10.22034/gjesm.2019.SI.15 (Scopus).

3.3. Zlotenko O., Rudnichenko Y., Illiashenko O., Voynarenko M., Havlovska N. (2019) Optimization of the sources structure of financing the implementation of strategic guidelines for ensuring the economic security of investment activities of an industrial enterprise // TEM JOURNAL –Technology, Education, Management, Informatics – Vol.8, No.2, February 2019. – P. 498-506. (DOI: 10.18421/TEM82-25. [Електронний ресурс]. (Web of Science, SCOPUS).

3.4. Kobets V., Yatsenko V., Voynarenko M.(2019) Cluster Analysis of Countries Inequality due to IT Development // ICTERI 2019. Part II: 7th International Workshop on Information Technologies in Economic Research (ITER 2019). Kherson, Ukraine, June 12-15, 2019. P.405-420. [Електронний ресурс]. (Web of Science, SCOPUS).

3.5. Voynarenko M., Dumanska K. and Ponomaryova N. Formation of the Context of the Company's Economic Activity in the Strategic Positioning Process at Emergent Environment. M3E2-EEMLPED 2019. (Odessa,Ukraine, May22-24,2019). Vol-2422. urn:nbn:de:0074-2422-0(2019). PP. 121-133. (Scopus).

3.6. Heyets V., Voynarenko M., Kholodenko A., Stepanok N. Modeling state regulation of the labour market. M3E2-EEMLPED 2019. (Odessa,Ukraine, May22-24,2019). Vol-2422. urn:nbn:de:0074-2422-0(2019). PP. 121-133. (Scopus).

3.7. Voynarenko M. The latest information systems in the enterprise management and trends in their development / A. Asaul, M. Voynarenko, L. Dzhulii, L.Yemchuk, L. Skorobohata O. Mykoliuk // Advanced computer information technologies (ACIT`2019) : 9th International Conference (Ceske Budejovice, Czech Republic, June 5-7, 2019). - Ceske Budejovice, 2019. - P. 409-412. [Електронний ресурс]. (Scopus).

3.8. Voynarenko M. Forecasting Strategies For Economic Mechanism Innovative Activities Of Enterprises / M. Voynarenko,

A. Cherep, O. Gonchar, A. Cherep, D. Krylov and L. Oleynikova // Advanced computer information technologies (ACIT`2019) : 9th International Conference (Ceske Budejovice, Czech Republic, June 5-7, 2019). - Ceske Budejovice, 2019. - P. 362-365. [Електронний ре-супс]. (Scopus).

3.9. Bobrovnyk V. Strategic guidelines on development of renewable energy sources / O. Mykoliuk, V. Bobrovnyk // Global Journal of Environmental Science and Management (GJESM). – 2019. – 5(SI). – P. 61–71.

3.10. Zamazii O. Formation of risk mitigating strategies for the implementation of projects of energy saving technologies / O.Zamazii,T.Hilorme, O.Judina , R.Korolenko, Y.Melnikova // Academy of Strategic Management Journal. – 2019. - Vol: 18. - Issue: 3 // <https://www.abacademies.org/abstract/formation-of-risk-mitigating-strategies-for-the-implementation-of-projects-of-energy-saving-technologies-8125.html>. [Електронний ресупс].

3.11. Lopatovskyi V.H. Optimization of the Interaction of Industrial Enterprises and Foreign Counterparties using Pure Player Strategies in a Non-cooperative Game / Rudnichenko, Y.M., Havlovska, N.I., Matiukh, S.A., Lopatovskyi, V.H., Yadukha, S.Y. / TEM Journal. Volume 8, Issue 1, Pages 182-188, ISSN 2217-8309, DOI: 10.18421/TEM81-25, February 2019.

3.12. Kobets D.L. Modeling the choice of strategies of marketing management of enterprise personnel / S. V. Kovalchuk, D. L. Kobets, Ye. M. Zaburmekha // Naukovyi Visnyk NHU, 2019, № 2, P. 163-173.

4. Наукові статті, опубліковані у збірниках матеріалів конференцій, включених до наукометричних баз даних (Scopus та Web of Science):

4.1. Voynarenko M., Hurochkina V., Kovalenko O., Menchynska O. Modeling the impact of innovation policy on the level of development and economic security of the country. Proceedings of the 2019 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System (MDSMES 2019). (Web of Science).

4.2. Voynarenko M. Necessity of labour market state's regulation / V. Heyets, M. Voynarenko, A. Kholodenko, N. Stepanok // The 8th International Conference on Monitoring, Modeling & Management of Emergent Economy (M3E2 2019). (Odessa, Ukraine, May 22–24, 2019). Volume 65 (2019). // The 8th International Conference on Monitoring, Modeling & Management of Emergent Economy (M3E2 2019) (Odessa,

Ukraine, May 22–24, 2019). Volume 65 (2019). DOI: <https://doi.org/10.1051/shsconf/20196504014>. (Web of Science).

4.3. Voynarenko M. Formation of company's economic activity context in the strategic positioning process in emergent environment conditions / M. Voynarenko, K. Dumanska and N. Ponomaryova // The 8th International Conference on Monitoring, Modeling & Management of Emergent Economy (M3E2 2019) (Odessa, Ukraine, May 22–24, 2019). Volume 65 (2019) // The 8th International Conference on Monitoring, Modeling & Management of Emergent Economy (M3E2 2019). (Odessa, Ukraine, May 22–24, 2019). Volume 65 (2019). DOI: <https://doi.org/10.1051/shsconf/20196504005>. (Web of Science).

4.4. Voynarenko, M., Varnalii Z., Hurochkina V., Menchynska O. Estimation of Innovative Business Processes of the Enterprises in Conditions of Emergence Economics // Proceedings of the 6th International Conference on Strategies, Models and Technologies of Economic Systems Management (SMTESM 2019). (Khmelnitskyi, Ukraine, September, 2019). Atlantis Press. Volume 95. Homepage: <https://www.atlantis-press.com/article/125917640>. – (Google Scholar). (Web of Science).

4.5. Voynarenko, M., Dzhezdzhula, V., Yepifanova, I. Modeling The Efficiency Of Implementation Of Energy Saving Policy At Enterprises Under Uncertainty Conditions // Proceedings of the 6th International Conference on Strategies, Models and Technologies of Economic Systems Management (SMTESM 2019). (Khmelnitskyi, Ukraine, September, 2019). Atlantis Press. Volume 95. (Google Scholar). (Web of Science).

4.6. Ponomaryova N. Formation of company's economic activity context in the strategic positioning process in emergent environment conditions / M. Voynarenko, K. Dumanska, N. Ponomaryova // SHS Web of Conferences Volume 65 (2019) The 8th International Conference on Monitoring, Modeling & Management of Emergent Economy (M3E2 2019) Odessa, Ukraine, May 22–24, 2019 Web of Science [Electronic resource].

4.7. Fesun I. Recognition of equity instruments: practical problems // Sciences of Europe (Praha, Czech Republic). – 2019. – Vol. 5, No 46 (2019). – 4 p.

5. Ряд статей, опублікованих у фахових виданнях (у т.ч. закордонних), збірках наукових праць та збірках тез доповідей на конференціях, зокрема такі:

5.1. Voynarenko M., Skorobogata L. Diagnostics of the strategic potential for the creation of roof solar power plants in the format of energy efficiency and economic stability // VIII Ukrainian-Polish

scientific dialogues: conference Proceedings. International scientific conference. 16–19 October, 2019, Khmelnytskyi (Ukraine). - Khmelnytskyi National University, 2019. – 179 p. (p. 128-129).

5.2. Voynarenko M., Ponomaryova N., Belyakova N. Inovation clusters as a form development of infrastructural support of innovation activity // GULUSTAN BLACK SEA SCIENTIFIC JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH. JUNE 2019. VOLUME 47. ISSUE 04. – P. 13-19. [Електронний ресурс]. (Index Copernicus).

5.3. Войнаренко М., Скоробогата Л. Формалізація та оподаткування цифрових активів в контексті стратегічних пріоритетів та концептуальних параметрів цифрової економіки // GULUSTAN BLACK SEA SCIENTIFIC JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH. JUNE 2019. VOLUME 47. ISSUE 04. – P. 19-26. [Електронний ресурс]. (Index Copernicus).

5.4. Хмельницька обласна організація СЕУ (голова правління – д.е.н., проф., чл.-кор. НАН України Войнаренко М.П.) // Звіт про діяльність Співки економістів України за 2018 рік. За заг. ред. академіка АЕН України, проф. В.В. Оскольського. – К.: СЕУ, 2019. – 204 с. (С.100-112).

5.5. Секція розвитку конкурентоспроможності економіки на основі кластерної моделі (наук. керівник – д.е.н., проф., чл.-кор. НАН України Войнаренко М.П.) // Звіт про діяльність Співки економістів України за 2018 рік. За заг. ред. академіка АЕН України, проф. В.В. Оскольського. – К.: СЕУ, 2019. – 211 с. (С.184-194).

5.6. Войнаренко М.П. Роль інтелектуального капіталу у формуванні конкурентних переваг кластерних об'єднань // Нова стратегія регіонального розвитку України: шлях до майбутнього : матеріали XII Пленуму Правління Співки економістів України; за заг. ред. академіка АЕН України, проф. В.В. Оскольського. – К.: СЕУ, 2019. – 384 с. (С.99-111).

5.7. Войнаренко М.П., Свістунов О.С. Передумови інноваційного розвитку країни за умов активізації глобалізаційних процесів // Дослідження підприємництва: ключові механізми організації, основні драйвери та перспективи: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні перспективи підприємництва в Україні», (10–11 жовтня 2019 р., м. Ірпінь) : у 2 ч. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. – Ч. 1. – 330 с. – (С. 19-21).

5.8. Войнаренко М.П., Мельник С.І., Свістунов О.С. Інформаційні системи в комплексі технологічного оновлення промислових підприємств // Вісник Хмельницького національного

університету. Економічні науки. – 2018. – № 3. – Т.3. – С. 226-230. (Минулого року у звіт не включалась).

5.9. Білорусець Л.М. Потенціал фінансово-кредитного обслуговування у банківських установах / Л.М. Білорусець // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2018. – С. 315-318.

5.10. Бобровник В.М. Аналіз тенденцій розвитку машинобудівного комплексу України у контексті забезпечення енергетичної безпеки / О.А. Миколіук, В.М. Бобровник // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2019. – №2. – С. 179–185.

5.11. Бобровник В.М. Передумови формування політики енергозбереження у розвитку підприємств машинобудівного комплексу / О.А. Миколіук, В.М. Бобровник // Економічний аналіз. – 2019. – № 2. – С.63-72.

5.12. Бобровник В.М. Окремі аспекти інноваційного розвитку відновлюваної енергетики / О.А. Миколіук, В.М. Бобровник // України науковий економічний журнал «Інтелект XXI» – 2019. – № 3. – 2019. – С.126-132.

5.13. Валькова Н.В., Овод Л.В. Критерії Визнання основних засобів як об'єктів амортизаційної політики на машинобудівних підприємствах України / Л.В. Овод, Н.В. Валькова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2019. – №5. – С.170-174.

5.14. Кобець Д.Л. Інструментарій управління маркетинговою діяльністю підприємств в умовах промислової революції 4.0/ Кобець Д.Л. // Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова № 1 (474) /2019.

5.15. Огнева А.М. Методи створення мультиагентних систем управління інформаційними ресурсами у реальному часі / О.В. Огневий, студ. М.В. Заворотний, А.М. Огнева// Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки. – 2019. – №4(275). – С.106-111.

5.16. Пономарьова Н. А. Оцінка факторів впливу процесів функціонування інтелектуального капіталу на результати діяльності кластерних структур / Н.А. Пономарьова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2018. – № 5. – Т. 1. – С. 108-111 (Видано у 2019 р.).

5.17. Петрицька О.С. Організація внутрішнього аудиту на підприємствах / О.С. Петрицька // «Прийзовський економічний вісник».: електрон. наук. журнал. / Класичний приватний університет (м. Запоріжжя). – Випуск № 5 (16). – 2019.

5.18. Рзаєв Г.І. Обліково-аналітичні процедури підтримки безпеки формування доходів, витрат і фінансових результатів / Г.І. Рзаєв, Д. О. Драгочинська // Вісник ХНУ. Економічні науки. – №1. – 2019. – С.62-65.

5.19. Рзаєв Г.І. Конкурентоспроможність підприємства та аналітичне спрямування її оцінки / Г.І. Рзаєв., О.М. Петрик // Вісник ХНУ. Економічні науки. – №4. – 2019. – С.60-63.

5.20. Рзаєв Г.І. Сучасні аналітичні спрямування оцінки негативних наслідків прояву загроз на рівні підприємства / Г.І. Рзаєв, О.О.Верб'янська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2018. – №5. – Т.1. – С.156-160.

5.21. Рзаєва Т.Г. Причини банкрутства підприємства та джерела зниження рівня фінансової безпеки / Т.Г.Рзаєва., О.В. Бондар // Вісник ХНУ. Економічні науки.- №1. – 2019. – С.66-69.

5.22. Рзаєва Т.Г. Маркетингові дослідження та аналітичні етапи їх здійснення / Т.Г. Рзаєва, А.А. Слива // Вісник ХНУ, Економічні науки, №5. – 2019. – С.199-202.

5.23. Рзаєва Т.Г. Напрями оцінки інвестиційної привабливості регіону та їх недоліки / Т.Г. Рзаєва, Р.О. Гавриш // Вісник ХНУ, Економічні науки, №4. – 2019. – С.151-155.

5.24. Фесун І.Ю. Перспективи розвитку електронного документообігу в державному секторі / І.Ю. Фесун, О.О. Тарасюк // Приазовський економічний вісник. – 2019. – № 6(17). – 6 с.

5.25. Цебень Р.Л. Сучасний стан трансфертного ціноутворення як інструменту оподаткування підприємств в Україні / Р.Л. Цебень // Сталий розвиток економіки. – 2019. – №1. – С.195-200.

5.26. Юдіна М.І. Сучасні проблемні домінанти в організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві / М.І. Юдіна // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2019. – Т. 24. Вип. 5 (78). – 4 с.

5.27. Юдіна М.І. Значення обліку в підвищенні ефективності фінансово-господарської діяльності вітчизняних підприємств / М.І. Юдіна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2019. – Вип. 28. – 4 с.

5.28. Юдіна М.І. Організаційні основи облікової політики вітчизняних підприємств / М.І. Юдіна // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2018. – № 6. – Т. 1. – С. 103-106.

Черкаська обласна організація СЕУ
(Голова правління – д.е.н., професор Петкова Л.О.)

Діяльність Черкаського обласного осередку Спільки економістів України у 2019 р. була спрямована на посилення рівня наукового обґрунтування сучасної регіональної політики, інноваційного конкурентоспроможного розвитку економіки регіону та країни.

Учасники Черкаського обласного осередку СЕУ здійснювали дослідження з проблематики глобального партнерства для місцевого сталого розвитку. Такий підхід до управління економічною діяльністю передбачає загальну цілеспрямовану взаємоузгоджену діяльність чотирьох основних секторів – рушіїв місцевого розвитку, а саме:

- 1) органів державного та регіонального управління і місцевого самоврядування;
- 2) бізнес-структур;
- 3) територіальних громад та громадських організацій;
- 4) наукових та освітніх інституцій із активним залученням міжнародних ресурсів задля вирішення соціальних, економічних, екологічних та інших проблем територіальних спільнот і забезпечення сталого розвитку.

Особливу роль відіграють наукові та освітні інституції як регіональні центри глобального партнерства для забезпечення сталого місцевого розвитку та спільної роботи секторів з ініціювання, розробки та впровадження змін на місцях з метою досягнення Цілей сталого розвитку.

В своїй діяльності науковці Черкаської обласної організації СЕУ тісно взаємодіють із органами державного управління та органами місцевого самоврядування Черкаської області (зокрема Департаментом регіонального розвитку Черкаської обласної державної адміністрації, Департаментом архітектури та містобудування Черкаської міської ради); Черкаським обласним ресурсним центром розвитку громад; Черкаською торгово-промисловою палатою; РНГО «Центр соціального партнерства; Національної освітньої мережі ЗВО-партнерів Програми ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».

В межах своїх статутних завдань та компетенцій члени обласної організації СЕУ разом із партнерами брали участь та організовували наступні заходи: діяльність Платформи регіонального розвитку і партнерства (спільно з Черкаською ОДА); між-регіональний форум інститутів громадянського суспільства «ГРАНТуємо зміни 5.0». Також науковці активно залучені до

роботи над Стратегією розвитку Черкаської області на період до 2027 р. та Плану її реалізації на 2021–2023 роки.

Протягом 2019 р. організовано та проведено всеукраїнські, міжнародні науково-практичні конференції та форуми, круглі столи, присвячені проблемам глобального партнерства для забезпечення сталого економічного розвитку територіальних громад через механізми міжрегіональної кооперації, транскордонного співробітництва, ефективних соціальних комунікацій, зокрема, XVI міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми фінансової системи України»; VI міжнародну науково-практичну конференцію «Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри»; форум соціального партнерства освіти, ОТГ та професійних спілок Черкащини; круглий стіл «Смарт спеціалізація: співпраця науки, бізнесу, влади та громадськості», панельну дискусію «Найкращі професії сьогодення: чому варто інвестувати час зараз».

Чернігівська обласна організація СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., доцент, академік АЕН України,
Заслужений економіст України Москаленко А.М.)*

Впродовж 2019 р. робота Чернігівської обласної організації СЕУ базувалась на статутних завданнях і проводилась на виконання рішень V з'їзду та послідовних Пленумів СЕУ, згідно з планом, затвердженим її Правлінням. Робота обласного Правління у звітному періоді була зосереджена на наступних напрямках:

- проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень;
- впровадження завершених наукових розробок у виробництво;
- співпраця з регіональними органами виконавчої влади та місцевого самоврядування;
- підготовка кадрів вищої кваліфікації у закладах вищої освіти.

За звітний період проведено п'ять засідань обласного Правління СЕУ, на яких розглядалися наступні питання:

- активізація використання наукових розробок учених Інституту сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН (ІСМАВ НААН), ВП НУБіП «Ніжинський агротехнічний інститут», Носівської селекційно-дослідної станції та їх впровадження у виробництво;

- наукове забезпечення проведення комплексу весняно-польових робіт в Чернігівській області;

- організаційні засади створення та функціонування Секції науково-інноваційного розвитку агропромислового комплексу Чернігівської області Північного міжрегіонального наукового центру НААН;

- поглиблення децентралізації та сприяння добровільному об'єднанню громад регіону;

- наукові засади запровадження ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення;

- окремі поточні організаційні питання діяльності регіональної організації Спілки економістів України.

Як і в попередні роки, діяльність обласного Правління спрямовувалася на активізацію роботи з виконавчою владою, науковими установами області з метою підвищення конкурентоспроможності економіки регіону, покращення інвестиційного клімату.

Пріоритетним напрямом роботи економістів Чернігівщини була участь у розробці економічних та екологічних програм. У звітному році члени Спілки брали участь у розробці проекту Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 р. та Плану заходів з її реалізації у 2021–2023 роках, які були схвалені Чернігівською обласною радою 18.12.2019 року.

З метою активізації роботи по залученню іноземних інвестицій було організовано виїзне засідання Міжнародного трейд-клубу на базі ІСМАВ НААН, де були презентовані інвестиційні проекти вчених – мікробіологів (3.12.2019 р.). Пропозиції щодо підвищення рівня забезпеченості сільськогосподарських товаровиробників засобами біологізації виробництва – надано до Департаменту економічного розвитку Чернігівської ОДА у вигляді окремого інвестиційного проекту. Інвестиційні пропозиції щодо розширення застосування біологічного препарату Поліміксобактерин – реалізовано шляхом укладання ліцензійної угоди з ТОВ «Кернел Трейд», яка дозволить використовувати препарат на площі біля 1,0 млн гектарів. Голова обласного Правління презентував інвестиційні пропозиції на XVI Гомельському економічному форумі (24.05.2019 р.) та на Латвійсько-Українському форумі підприємців (17.12.2019 р.).

Окремі науковці СЕУ (А.М. Москаленко, В.О. Жук) працювали в експертних групах з відбору технічних завдань на проекти регіонального розвитку Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2020 року.

Одним з основних напрямів діяльності обласного правління СЕУ залишається удосконалення інноваційної діяльності в аграрній сфері економіки країни. Сформовано портфель інноваційно-інвестиційних проектів (стартапів) для впровадження відповідно до потреб Чернігівського регіону.

За результатами участі в першому Чернігівському регіональному інноваційному форумі «Формування ефективної інноваційної екосистеми як складової інвестиційного розвитку регіону» друге місце виборола інноваційна розробка «Біологічний препарат Хетомік – ефективний засіб захисту сільськогосподарських рослин від збудників хвороб та підвищення їх продуктивності» (ІСМАВ НААН); третє – інноваційна розробка «Визначення вмісту калійних та нітрогенвмісних поживних речовин у ґрунті електрорезонансним способом» (ВП НУБіП «Ніжинський агротехнічний інститут»).

Спільно з Інститутом сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва Національної академії аграрних наук проводились дослідження в напрямі запровадження конкурентоспроможних інновацій. З метою впровадження інновацій у практику сільськогосподарського виробництва члени правління обласної організації СЕУ брали активну участь у регіональних науково-практичних конференціях та нарадах у шести областях України. Триває започаткована в попередні роки інформаційно-консультативна робота членів правління з впровадження сучасних наукових розробок у виробництво безпосередньо в об'єднаних територіальних громадах та сільськогосподарських підприємствах. Упродовж звітнього року інформаційно-консультативними послугами науковців скористалось близько 180 керівників та спеціалістів агроформувань. Результатом такої роботи звітнього і попереднього років стало впровадження в сільськогосподарських підприємствах 20 областей України інноваційних розробок ІСМАВ НААН на суму більше як 10,3 млн гривень, що значно більше обсягів попередніх років.

З огляду на високу окупність інноваційних розробок вчених-мікробіологів сільськогосподарські підприємства України отримали додатковий прибуток на суму більше як 95,8 млн гривень.

Учасники Спілки, як і в попередні роки, проводили дослідження з широкого спектра питань адаптації економіки регіону до сучасних умов ринкової економіки, відродження традиційних виробництв Полісся.

Голова правління та члени обласного осередку СЕУ брали участь у телевізійних та радіопрограмах регіонального рівня з

питань: запровадження ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення; оцінки та перспектив розвитку науки в Україні; прогнозування наслідків зміни клімату для Чернігівщини.

Як і в попередні роки, здійснено значну роботу з організації науково-практичних конференцій, виробничих нарад-семінарів, круглих столів з актуальних проблем розвитку регіону.

Учасники обласної організації СЕУ традиційно беруть активну участь у підготовці студентської молоді та майбутніх кандидатів і докторів наук.

Київська міська організація СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік АЕН України Міщенко В.І.)*

Упродовж 2019 р. Київська міська організація СЕУ проводила активну роботу щодо розширення сфер своєї діяльності серед науковців для вдосконалення вітчизняного законодавства з питань реформування економіки та фінансового сектору країни з метою подолання наслідків економічної кризи та прискорення темпів економічного зростання та популяризації економічних знань.

У 2019 р. на кафедрі «Інформаційні системи в економіці» ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» створено осередок Київської міської організації Спільки економістів України, яку очолив кандидат економічних наук, доцент Краснюк Максим Тарасович.

Членами Київської міської організації СЕУ було проведено 23 семінари, 16 круглих столів та 75 лекцій з актуальних питань реформування економіки, децентралізації державного управління, інвестиційної діяльності, вдосконалення монетарного регулювання, розвитку банківської системи та реформування системи державного регулювання вітчизняного фінансового сектору.

У процесі своєї діяльності Київська міська організація СЕУ тісно співпрацювала з широким колом науковців і практиків, які працюють у ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», ДВНЗ «Університет банківської справи», Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Київському національному торговельно-економічному університеті, ДННУ «Академії фінансового управління»,

Національній Академії педагогічних наук України, Національному банку України, Міністерстві фінансів України, Товаристві «Знання» України та інших наукових установах, навчальних закладах і громадських організаціях.

Головним напрямом діяльності членів Київської міської організації СЕУ було наукове та методичне обґрунтування напрямків реформування вітчизняної економіки, посилення макроекономічної та макрофінансової стабільності, сприяння практичній реалізації заходів щодо монетарного та адміністративного стимулювання економічного розвитку, відновлення ефективного функціонування банківської системи та фінансового сектору України. Діяльність була зосереджена на розробленні рекомендацій та пропозицій для Верховної Ради України та Міністерства фінансів України щодо вдосконалення законодавчих і нормативних документів з метою проведення невідкладних реформ, що підтримують поступальний розвиток економіки України.

Члени Київської міської організації СЕУ брали активну участь у підготовці рекомендацій щодо проектів законів України. Так, пропозиції щодо вдосконалення регулювання діяльності та нагляду за небанківськими фінансовими установами в умовах інноваційного розвитку та пропозиції щодо вдосконалення методики виявлення ризиків при здійсненні державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення методів управління ними використані Комітетом Верховної Ради України з питань економічної політики при розробленні законодавчих ініціатив.

Рекомендації щодо використання фінансових інструментів для управління ризиками проектного фінансування з метою вдосконалення механізму забезпечення вимог кредиторів, використані Комітетом Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності при підготовці проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процедури проведення фінансової реструктуризації» (реєстр. №9236 від 23.10.2018 р.). Було надано рекомендації до «Основних засад грошово-кредитної політики на 2020 рік та середньострокову перспективу», а також щодо розроблення пропозицій з метою формування стратегії регіонального розвитку України.

Рекомендації щодо оцінювання кредитного ризику при фінансуванні інвестиційних проектів використані Міністерством фінансів України для кількісної оцінки ризику із застосуванням методів сценарного аналізу та спрямовані на вдосконалення Методики виявлення ризиків здійснення державно-

приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ними.

Проведено наукове обґрунтування заходів щодо забезпечення фінансової стабільності в Україні, досліджувались питання стабілізації грошового та валютного ринків, діяльності державних банків і банків з державною участю в капіталі, роботи з проблемними та нежиттєздатними банками, запровадження макропруденційного регулювання та вдосконалення механізмів монетарного регулювання економіки.

Пропозиції членів Київської міської організації СЕУ щодо монетарного регулювання економіки України, діяльності державних банків і банків, що перебувають у стані ліквідації, управління внутрішнім і зовнішнім державним боргом, підвищення ефективності управління проблемними кредитами, вдосконалення процедури проведення фінансової реструктуризації, реформування системи регулювання діяльності небанківських фінансових установ, платіжних систем, управління фінансовими ризиками, вдосконалення фінансового моніторингу знайшли відображення у наукових публікаціях членів Співки в зарубіжних і вітчизняних наукових виданнях.

У 2019 р. Київською міською організацією СЕУ було проведено низку наукових досліджень за такими напрямками:

1. «Механізми забезпечення ефективності та конкурентоспроможності банківської системи та економіки». За результатами дослідження опубліковано монографію: «Механізми забезпечення ефективності та конкурентоспроможності банківської системи та економіки України [Г.Т. Карчева, А.Я. Кузнецова, Н.Р. Швець, В.І. Міщенко та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук Г.Т. Карчевої. К.: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. 311 с.» та низку наукових статей: Mishchenko, S., Naumenkova, S., Mishchenko, V., Ivanov, V., Lysenko, R. (2019). Growing discoordination between monetary and fiscal policies in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2019. 14(2), P.40-49.

2. «Розвиток фінансових інновацій у небанківському фінансовому секторі України». За досліджуваною темою опубліковано статті: 1) Міщенко С.В., Дорофеев Д.А. Проблеми використання інновацій у небанківському фінансовому секторі України. *European Cooperation*. 2019. №3(43). С.20-35. 2) Naumenkova S., Mishchenko S., Dorofeev D. Digital financial inclusion: evidence from Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*. 2019. Vol.16, Is. 3. P.194-205. 3) Дорофеев Д.А. Організація розроблення фінансових інновацій у небанківських фінансових установах. *Науковий вісник Одеського національного економічного уні-*

верситету. 2019. №1(264). С.13-35. 4) Міщенко В.І., Науменкова С.В. Особливості маркетингу банківських інновацій в умовах невизначеності та асиметрії інформації. Причорноморські економічні студії. 2019. №46. С.83-89. 5) Krasnyuk M., Hrashchenko I., Krasniuk S., Kustarovskiy O. Reengineering of a Logistic Company and its Information System Taking into Account Macroeconomic Crisis. Modern Economics. 2019. Vol. 13(2019). pp. 141-153.

3. «Управління ризиками проектного фінансування в Україні». За матеріалами дослідження опубліковано низку робіт, зокрема: 1) Тищенко Є.О. Фінансова модель інвестиційного проекту та особливості її використання у проектному фінансуванні. *European Cooperation*. 2019. №4(44). С.65-78. 2) Тищенко Є.О. Активізація інвестиційної діяльності в Україні на основі використання проектного фінансування. *Бізнес-навігатор*. 2019. №2(51). С.144-149. 3) Гірченко Т.Д., Тищенко Є.О. Особливості організації та управління ризиками проектного фінансування в Україні. *Бізнес-навігатор*. 2019. №6 (55). С.192-199 та інші.

У звітному році члени Київської міської організації СЕУ брали активну участь у організації та проведенні міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій, круглих столів, семінарів, диспутів, на яких виступали з науковими доповідями, зокрема:

1. Всеукраїнська науково-практична конференція «Цифрова трансформація банків в Україні» (23 травня 2019 р., м. Київ).

2. III International Scientific Conference «Integration of Business Structures: Strategies and Technologies» (м. Тбілісі).

3. II Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми и перспективи сучасного розвитку фінансів, обліку та банківської діяльності» (м. Дніпро, 2019).

4. IV Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Фінансово-кредитна система: проблеми та інновації» (м. Одеса, 2019).

5. Міжнародна науково-практична конференція «Фінансово-кредитні системи в умовах зміни ділових циклів» (м. Київ).

6. IX Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «Проблеми забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи та економіки» (м. Київ).

7. V Міжнародна науково-практична конференція «Економічне зростання: стратегія, напрями і пріоритети» (м. Запоріжжя).

8. Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток фінансово-економічного становища на різних рівнях управління: підприємство, регіон, держава» (м. Дніпро).

9. Фахова дискусія Центру Разумкова «Посилення значимості монетарної політики в країнах Центральної і Східної Європи у посткризовий період і рекомендації для України» (14 березня 2019 р., м.Київ).

10. Засідання Клубу банкірів за сприяння Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності.

Перспективними напрямками подальшої діяльності Київської міської організації СЕУ є посилення наукових досліджень з метою підготовки практичних рекомендацій щодо реформування вітчизняної економіки.

ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВИХ СЕКЦІЙ СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

У 2019 р. наукові секції Співки економістів України активно співпрацювали з науково-дослідними установами НАН України та галузевих національних академій наук, парламентськими та урядовими комітетами і комісіями, центральними органами виконавчої влади, вищими навчальними закладами, а також з іншими громадськими організаціями та асоціаціями підприємств і наукових установ різних галузей, зокрема з Академією економічних наук України, Торгово-промисловою палатою України, Українським союзом промисловців і підприємців тощо.

Протягом звітного року вчені наукових секцій СЕУ згідно із зверненнями окремих комітетів Верховної Ради України неодноразово залучалися до експертизи ряду проектів законів та готували відповідні експертні висновки для розгляду на засіданнях комітетів, а також брали безпосередню участь у організації і проведенні багатьох наукових форумів, як в Україні, так і за кордоном, опублікували ряд монографій та значну кількість наукових статей у відомих вітчизняних і зарубіжних виданнях. Основні здобутки наукових секцій СЕУ за 2019 рік наведені нижче.

СЕКЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

(Науковий керівник – академік НАН України,
д.е.н., професор Геєць В.М.)

Протягом 2019 р. вчені Секції під керівництвом академіка НАН України В.М.Геєця проводили науково-дослідну роботу (НДР) за темою «*Макроперспективи ендогенізації економічного розвитку України*» (термін виконання: I кв. 2018 р.–IV кв. 2020 р.). Метою дослідження є: методологічне обґрунтування історико-логічних засад та змісту ендогенізації економічного розвитку в Україні; визначення впливу ендогенних факторів на динаміку і структуру вітчизняної економіки; розроблення сценаріїв та оцінка макроекономічних умов для реалізації політики ендогенізації розвитку економіки України.

Згідно з планом НДР у звітному році за розділом «*Соціальна держава в ендогенізації економічного зростання*» виконувалась наукова робота за наступними напрямками:

- розкрито зміст нестабільності в такій співдружності феноменів як суспільство, держава, економіка, що пов'язано з за-

безпеченням в кінцевому значенні умов для економічного зростання в результаті мобілізації людини, яка є одночасно членом суспільства, громадянином держави і суб'єктом економіки. При цьому береться до уваги первинний досвід, коли моральність поведінки особистості в усіх її іпостасях виступає вже не своєрідним доповненням взаємодії і розвитку економіки, держави і суспільства, а рівноправною умовою їх досягнення, і соціальний підхід до проблем розвитку стає пріоритетним порівняно з економізованим підходом до організації взаємодії природи, суспільства, держави;

- відхід від економізованого аспекту взаємодії вищезазначених феноменів розглядається через призму соціалізації як способу засвоєння індивідом суспільних форм і способів діяльності і становлення на цій основі людської особистості, її здатності до саморозвитку, формування внутрішніх механізмів і стимулів сходження до діяльності в якості окремого індивідууму (особистості) в соціальній організації, тобто соціалізація стає фактором зростання економіки на ендогенній основі і дозволяє долати екзогенну залежність розвитку економіки України;

- соціальна реальність розкрита у співвідношенні складових соціальної держави, яка трансформується, і показано, яким чином може з'явитися нова соціальна якість, що є ресурсом розвитку, і яка, в свою чергу, є результатом взаємозв'язку та взаємодії держави, бізнесу і громадянського суспільства. Трансформація соціальної держави за сучасних умов послідовно рухається до нових ознак держави, які б надавали можливість формувати здатність громадян до діяльності і активної ролі на ринку. У результаті відбувається перехід від соціальної держави до патерналістської, оскільки глибше і ширше забезпечується зв'язок людських пізнань з реальним світом;

- для розкриття змісту трансформації соціальної держави в сучасному дискурсі розглянуто також і визначення того, якою є українська держава, використовуючи для цього уніфіковану систему показників. Як підсумок, обґрунтовується, що в Україні має місце слабка держава з певними ознаками соціальності. Це дозволило обґрунтувати, на перспективу, взаємозв'язок майбутнього держави, бізнесу і громадянського суспільства щодо формування нової соціальної якості, досягнення якої має забезпечувати розвиток електронного урядування та цифрової демократії.

У цілому протягом 2019 р. вченим Секції проведені дослідження, які дозволили отримати нові наукові результати, зокрема щодо: обґрунтування соціалізації як фактору економічно-

го зростання; обґрунтування нових ознак соціальної держави; поглиблення уявлення та розуміння розвитку змісту цифрової демократії.

Керівник Секції, академік НАН України В.М. Геєць працював над науковою роботою відомчої тематики «Макроекономічна збалансованість для забезпечення стійкості державних фінансів та економічного зростання в Україні» (шифр: 12.30.01) (термін виконання: січень 2019 р. – грудень 2019 р.) (прикладні дослідження) за розділом «Індикатори ідентифікації макродисбалансів і загроз фінансово-економічних криз в умовах «нормалізації» монетарної політики центробанків та оцінювання наслідків демографічного старіння на стійкість державних фінансів» (підрозділ «Табло індикаторів» для виявлення загроз макроекономічних криз в Україні). Мета дослідження: формування системи індикаторів моніторингу макроекономічних дисбалансів з урахуванням впливу демографічного старіння на стійкість державних фінансів та монетарних механізмів фінансової стабільності в Україні.

Протягом звітного періоду виконана робота щодо актуалізації чинників, перевірки на адекватність та тестування індикаторів формування макродисбалансів в бюджетному та грошово-кредитному секторах економіки України. Результати оцінювання економічних дисбалансів стають основою вираженої макроекономічної політики в умовах нестабільної економічної ситуації як для розвинутих країн, так і для країн з ринками, що розвиваються.

Згідно розроблених пропозицій щодо використання певних секторальних показників, які можуть свідчити про виникнення загрози стабільності економічного розвитку, протестовані як традиційні, так і специфічні для України реагуючі на кризу індикатори, які мають оціночний та рекомендаційний характер.

Протягом 2019 р. вченими Секції опубліковано 10 наукових праць загальним обсягом 3,684 д.а.: у вітчизняних виданнях 4 публікації; в зарубіжних виданнях – 6 публікацій, загальним обсягом 2,99 д.а., серед яких:

- Геєць В.М., Гриценко А.А. «TERTIUM DATUR» Гжегож В. Колодко / Економічна теорія, 2019. №1, С. 5–19;

Valeriy Heyets. Social Quality in a Transitive Society. The International Journal of Social Quality. The Role of the State. Volume 9 (2019): Issue 1 (Jun 2019) Pages: 32–50.

Результати досліджень дозволили підготувати 11 аналітичних матеріалів та доповідних записок, які були направлені до

Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (Міністерства економічного розвитку і торгівлі України), Міністерства оборони України, Ради Національного банку України, Національної академії наук України та Національного інституту стратегічних досліджень на які отримано 4 позитивних відгуки. Серед них:

- доповідна записка «Індикатори соціальних макродисбалансів з боку бідності населення в «Табло індикаторів» МІР (Macroeconomic Imbalance Procedure) для України»;

- пропозиції до проекту документу «Майбутнє безпечове середовище 2030. Аналіз стратегічного передбачення»;

- аналітична записка «Банківський кредит в інноваційній моделі розвитку України: динаміка на фоні світових трендів, ризики і перспективи».

За звітний рік вчені Секції СЕУ брали участь у розробці тем госпдоговірної та конкурсної тематики (1 науково-дослідна робота під науковим керівництвом академіка НАН України В.М. Гейця та 9 науково-дослідних робіт за його безпосередньою участю), серед них:

- 1) «Економічні дослідження, обґрунтування перспектив та можливостей розвитку транспорту п'ятого покоління в Україні». (госпдоговірна тематика). Замовник – КП «Агентство розвитку Дніпра» Дніпровської міської ради. Термін виконання: IV кв. 2018 – III кв. 2019 рр. Науковий керівник – акад. НАНУ Геєць В.М. Метою дослідження було обґрунтування потенційних можливостей розвитку транспорту п'ятого покоління в Україні в умовах глобалізації та оцінка потенціалу національної промисловості у забезпеченні потреб високошвидкісного транспорту, в т.ч. міста Дніпра. У ході виконання роботи було обґрунтовано потенційні можливості розвитку транспорту п'ятого покоління в Україні в умовах глобалізації та оцінка потенціалу національної промисловості у забезпеченні потреб високошвидкісного транспорту, в т.ч. міста Дніпра; проведено комплекс економічних досліджень з метою обґрунтування перспектив та можливостей розвитку високошвидкісного транспорту в Україні; вивчено досвід зарубіжних країн щодо розвитку Гіперлуп, застосовуючи методи міжкраїнного аналізу; здійснено оцінку можливостей участі національної промисловості у забезпеченні розвитку високошвидкісного транспорту; запропоновано рекомендації щодо створення тестового майданчику для випробувань в м. Дніпро; розроблено пріоритетні маршрути розвитку високошвидкісного транспорту Гіперлуп в Україні та сусідніх країнах Європи;

2) проект «Модернізація системи професійно-технічної освіти для потреб регіонального ринку праці». Замовник – Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Термін виконання: 29.08 – 28.12.2019 р., керівник проекту к.е.н. В.В. Близнюк. Мета роботи: сприяння розвитку людського капіталу через посилення взаємодії усіх стейкхолдерів у системі професійної підготовки кадрів для потреб промислового регіону. У ході виконання проекту узагальнено макроекономічні диспропорції регіонального розвитку в Україні, обґрунтовано методологічні засади виявлення точок зростання в регіоні на середньострокову перспективу; проводилось науково-методичне консультування в частині обґрунтування перспектив економічного розвитку й визначення сформованості компетентностей зайнятості населення регіону, визначення мети та структури доповіді, представленої для обговорення Раді стейкхолдерів у Запорізькій області;

3) надання консультативних послуг у сфері наукових досліджень щодо «Підтвердження або спростування недоцільності встановлення ставок акцизного податку на тютюнові вироби в іноземній валюті (євро)» (прикладні дослідження). Замовник – ПрАТ «Філіп Морріс Україна». Термін виконання: 21.03.2019 р. – 31.12.2019 р. Науковий керівник – Венгер В.В. Мета роботи: підтвердження або спростування недоцільності встановлення ставок акцизного податку на тютюнові вироби в іноземній валюті (євро). В ході надання консультативних послуг проаналізовано чинне законодавство, в т.ч. Податковий кодекс України, який містить план-графік щодо збільшення специфічних ставок акцизного податку на тютюнові вироби і мінімального акцизного зобов'язання зі сплати акцизного податку, який встановлено в національній грошовій одиниці України;

4) надання послуг з наукової експертизи «Дослідження економічної ефективності застосування знижувальних коефіцієнтів до граничних ставок аеропортових зборів, послуг з наземного обслуговування повітряних суден та пасажирського обслуговування ДП «МА «Львів» ім. Данила Галицького» (прикладні дослідження). Замовник – ТОВ «КОНСАЛТИНГОВА ФІРМА «ДЕ ВІЗУ». Термін виконання: 04.10.2019 р. – 11.10.2019 р. Науковий керівник – Осташко Т.О. Мета роботи: надати науково-експертний висновок у формі рецензії на «Дослідження економічної ефективності застосування знижувальних коефіцієнтів до граничних ставок аеропортових зборів, послуг з наземного обслуговування повітряних суден та пасажирського обслуговування ДП «МА «Львів» ім. Данила Галицького». В ході підготовки

рецензії проведено оцінку проекту Методики на відповідність діючим вимогам щодо складання та виконання планів державними підприємствами;

5) відповідно до Наказу № 6-1-ОСН від 03.07.2018 р. та Положення про порядок та умови надання платних послуг від 11.07.2018 р. вчені ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» додатково здійснювали дослідження щодо організаційно-методичного забезпечення в частині наукової та науково-технічної експертизи і кон'юктурних досліджень за замовленнями юридичних і фізичних осіб (загалом за рік виконано 16 кон'юктурних (експертно-аналітичних) досліджень щодо підтвердження вартості товарів, робіт чи послуг; визначення цін на товари та послуги на світових і внутрішньому ринках; визначення чи підтвердження інших умов укладення та виконання договорів (контрактів) тощо);

6) наукова робота «Науково-практичні аспекти реалізації політики низьковуглецевого розвитку економіки України» цільового міждисциплінарного проекту НАН України «Науково-технічні та економіко-екологічні засади низьковуглецевого розвитку України» (Розпорядження Президії НАН України від 10.06.2019 № 349). Замовник – НАН України. Термін виконання: 14.06.2019 р. – 27.12.2019 р. Науковий керівник к.е.н. Подолець Р.З. Мета роботи: визначення умов трансформації поточної моделі економіки України у відповідності з парадигмою низьковуглецевого розвитку на базі узагальнення міжнародної практики впровадження заходів з попередження та адаптації до змін клімату та особливостей реалізації вітчизняної екологічної політики. В ході виконання наукової роботи було надано наукове консультування з питань визначення економічних механізмів реалізації низьковуглецевого сценарію розвитку національної енергетики;

7) консультаційні послуги на тему «Сприяння Уряду України в оновленні національно визначеного внеску (НВВ)». Замовник – Європейський банк реконструкції та розвитку. Термін виконання: 21.11.2018 р. – 31.12.2019 р. Науковий керівник – к.е.н. Подолець Р.З. Метою послуг є підтримка уряду України у оновленні її першого національно-визначеного внеску, поданого до Рамкової конвенції ООН про зміни клімату. В ході надання послуг було прийнято участь в організації та проведенні семінару з Мінприроди та робочою групою для презентації проміжних результатів дослідження. Розроблено набір макроекономічних сценаріїв з низькими, середніми та високими темпами економічного розвитку та за різною цільовою структурою економіки;

8) консультаційні послуги на тему: «Розроблення матеріалів довгострокової Програми розвитку атомної енергетики України». Замовник – ДП «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом», Відокремлений підрозділ «Науково-технічний центр». Термін виконання: 08.04.2019 р. – 02.12.2019 р. Відповідальний виконавець – к.т.н. Дячук О.А. Метою послуг є розроблення матеріалів Програми та відповідних обґрунтувань довгострокового розвитку атомної енергетики України. В ході виконання наукових досліджень надано наукове консультування з питань довгострокового економіко-математичного моделювання, макроекономічного розвитку України, формування та стратегічного планування економічної та енергетичної політики розвитку атомної енергетики;

9) науково-дослідна робота «Актуалізація прогнозних показників економічного і соціального розвитку міста Києва на 2019-2021 роки та здійснення їх прогнозу на 2022 рік». Замовник – Департамент економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). Термін виконання: 28.03.2019 р. – 31.12.2019 р. Мета роботи: актуалізація основних показників економічного і соціального розвитку міста Києва на 2019–2021 роки та здійснення їх прогнозу на 2022 р. з урахуванням можливих перспективних змін економічних і соціальних умов розвитку міста Києва. У процесі роботи було визначено частку м. Києва у формуванні валового внутрішнього продукту України та основних зовнішніх і внутрішніх ризиків прогнозу до 2022 року;

10) науково-організаційна робота за договорами № 31-80/2018 від 22.10.2018 та №36-78/2019 від 29.08.2019 в рамках реалізації проекту «Розвиток інноваційної інфраструктури та вдосконалення інноваційної політики регіонів на основі розумної спеціалізації». Під час виконання цих договорів вчені Секції брали участь в організації та проведенні конференції «Смарт вектори м. Києва», що відбулася в ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» 31 травня 2019 року.

Вчені Секції брали участь у спільних наукових дослідженнях з міжнародними установами та організаціями, зокрема:

- у Міжнародному Проекті LINK (ООН – США) щодо оцінки перспектив розвитку економіки України на період до 2022 р. за системою макромоделей економіки України (ООН – США) з 1992 р. – по теперішній час;

- у проєкті «Підготовка середньострокових прогнозів основних макроекономічних індикаторів розвитку економіки Украї-

ни» для прогнозно-аналітичного Центру «Consensus» (Великобританія, Лондон) з 1998 р. – по теперішній час.

Вчені Секції економічного прогнозування брали участь у конференціях, наукових семінарах, круглих столах, засіданнях тощо, зокрема у:

- Спеціальній ювілейній науковій конференції «В пошуках кращого світу: його економіка та політика». Кузьмінський університет, Польська академія наук (28–29 січня 2019 р. м. Варшава, Польща), де керівник Секції академік НАН України В.В. Геець презентував свою статтю «Новый прагматизм как инструмент инклюзивной глобализации» з нагоди 70-річчя професора Гжегожа В. Колодко;

- Міжнародній науковій конференції «Проблеми розвитку фінансових інститутів ЄС». ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Організатори: Науково-дослідний інститут фіскальної політики університету державної фіскальної служби України (27 лютого 2019 р., м. Київ);

- Восьмій Міжнародній науково-практичній конференції «Моніторинг, моделювання та менеджмент емерджентної економіки» (M³E²). Організатори: Міністерство освіти і науки України. Одеський національний економічний університет, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Криворізький державний педагогічний університет, Державний інститут управління та соціальних технологій Білоруського державного університету (Білорусь), Ben-Gurion University of the Negev (Israel) Universität Wien (Austria), Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie (Poland), Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (Poland), Information Systems Management Institute (Latvia), Vilnius University (Lithuania) (22 травня 2019 р., м. Одеса). На конференції керівник Секції академік НАН України В.М. Геець виступив з доповіддю «Necessity of labour market state's regulation»

- I-му Міжнародному форумі «Розвиток державного фінансового контролю в контексті економічної безпеки України». Організатори: Державна служба України, Рахункова палата України, Державна аудиторська служба України, Державна служба фінансового моніторингу України, Університет державної фіскальної служби України, Академія фіскального моніторингу, Інститут економічних досліджень, Словацька академія наук, Опольський державний університет (Польща) (23 травня 2019 р., м. Київ). На конференції керівник Секції академік НАН

України В.М.Геєць виступив з доповіддю «Нові функції фінансового контролю»;

- IV-й Міжнародній науково-практичній конференції «Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ». Організатори: Національна академія наук України, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України», Східноєвропейський університет імені Лесі Українки, Вища економічна школа (м. Білосток, Польща), Державна вища техніко-економічна школа (м. Ярослав, Польща) та інші., 6 червня 2019 р. с. Світязь, Шацького району Волинської області. У конференції керівник Секції академік НАН України В.М. Геєць брав участь як модератор тематичного напрямку «Економіка регіонів України: зміни та вектори розвитку» і виступив з доповіддю: Роль способів соціалізації у розвитку територіальних громад;

- VI Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегії, моделі та технології управління економічними системами» SMTESM-2019. Організатори: Міністерство освіти і науки України, Хмельницький національний університет, Академія економічних наук України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, ДВНЗ «Університет банківської справи», м. Київ, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Криворізький державний педагогічний університет, Вроцлавський університет науки і технологій, м. Вроцлав, Польща, Університет імені Вітаутаса Великого, м. Каунас, Литва, Тбіліський державний університет ім. Іване Джавахішвілі, м. Тбілісі, Грузія, 5–6 жовтня 2019 р. м. Хмельницький;

- III Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні перспективи підприємництва в Україні». Організатори: Міністерство освіти і науки України, Державна фіскальна служба України, Університет державної фіскальної служби України, Навчально-науковий інститут економіки, оподаткування та митної справи (10–11 жовтня 2019 р., м. Київ). На конференції керівник Секції академік НАН України В.М. Геєць виступив з доповіддю «Підприємництво України через чверть століття»;

- VII Міжнародній науково-практичній конференції «Моделювання, розвиток та стратегічне управління економічними системами». Організатор: Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. MDSMES–2019 (24–25 жовтня 2019 р., м. Івано-Франківськ, с. Поляниця, Україна). На конференції вчені Секції Геєць В.М., Скрипниченко М.І. Шумська С.С.

презентували доповідь «Population aging and economic dynamics in Ukraine: models of endogenous growth theory and empirical estimates of current challenges».

За звітний рік вченими Секції опубліковано ряд наукових робіт, у т.ч. за кордоном, зокрема:

1) Heyets V., Grytsenko A. «Tertium Datur» by W. Kolodko. *Akta Oeconomika*, Vol. 69(S1). pp. 21–30 (2019);

2) Valery Heyets, Mykhaylo Voynarenko, Anatoliy Kholodenko, Nina Stepanok. Modeling state regulation of the labour market (Conference Paper). 8th International Conference on Monitoring, Modeling and Management of Emergent Economy: Experimental Economics and Machine Learning for Prediction of Emergent Economy Dynamics, M3E2-EEMPLPEED 2019; Odessa; Ukraine; 22 May 2019 through 24 May 2019; Code 150012, Volume 2422, 2019, P. 308–319;

3) Valeriy Heyets. Social Quality in a Transitive Society. The International Journal of Social Quality. The Role of the State. Volume 9 (2019): Issue 1 (Jun 2019). Pages: 32–50. URL: <https://www.berghahnjournals.com/abstract/journals/ijsq/9/1/ijsq.9.issue-1.xml>;

4) Valery Heyets, Mykhaylo Voynarenko, Anatoliy Kholodenko, Nina Stepanok. Necessity of labour market state's regulation. Автори, опубліковані EDP Sciences. Це стаття з відкритим доступом, яка поширюється за умовами атрибуції Creative Commons Ліцензія 4.0 (URL: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). SHS Web of Conferences 65, 04014 (2019) <https://doi.org/10.1051/shsconf/20196504014>;

5) Heyets V., Skrypnychenko M., Shumska S. Population Aging and Economic Dynamics in Ukraine: Models of Endogenous Growth Theory and Empirical Estimates of Current Challenges. Proceeding of the 2019 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System (MDSMES-2019). October 24-25, 2019. PP. 283-288. URL: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/mdsmes-19/articles?q=population>;

6) Heyets V., Skrypnychenko M. Eastern Europe Consensus Forecast (Ukraine). London, United Kingdom, 2019 (1-12-й випуск). URL: <https://www.consensuseconomics.com>.

Зокрема, керівником секції, академіком НАН України Гейцем В.М. за звітний рік опубліковано 10 статей загальним обсягом 3,7 д.а., з них за кордоном – 6 статей обсягом 3,0 д.а. Підго-

товлено та подано до друку монографію «Феномен нестабільності – виклик економічному розвитку» (25,0 д.а.).

У звітному році одночасно з виконанням наукових досліджень керівник Секції академік НАН України В.М. Геєць здійснював науково-організаційну та громадську діяльність як:

- директор ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» (з жовтня 2005 р.);

- представник України в Міжнародному Проекті ЛІНК-ООН (з 1992 р.);

- віце-президент Співки економістів України та науковий керівник секції економічного прогнозування СЕУ (з 2006 р.);

- член наглядової ради Київського національного торгово-економічного університету (з 2013 р.);

- член науково-експертної колегії Громадської ради при Національному банку України (з 2015 р.);

- член Національного комітету з промислового розвитку при Кабінеті Міністрів України (з 2016 р.);

- член Правління Українського союзу промисловців і підприємців (2016 р.);

- член Комісії з питань удосконалення методології та звітної документації Державної служби статистики України (з 05.2016 р.);

- член Наглядової ради Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (з 2016 р.);

- член Експертної ради Громадської організації з питань розвитку газової промисловості та ринку природного газу (з 2018 р.);

- голова спеціалізованої Вченої ради Д 26.239.01 (за спец. 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки) та член спеціалізованої Вченої ради Д 26.239.02 (за спец. 08.00.11 – математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці) з проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата економічних наук у ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»;

- головний редактор журналів: «Економіка України» та «Економіка і прогнозування»;

- заступник головного редактора журналу «Вісник економічної науки України»;

- член наукових, редакційних рад і колегій Міжнародних наукових журналів: «Белорусский экономический журнал», «Регион: экономика и социология», «Мир перемен», «Общество и экономика», «Известия Национальной Академии Наук Азерб.

байджана. Серия Наука и Инновации», «Экономическая кибернетика»; «Міжнародний журнал соціальної якості» (International journal of social quality);

- член наукових, редакційних рад і колегій наукових журналів: «Вісник Інституту економіки та прогнозування», «Економічна теорія», «Наука і правоохорона», «Наукового вісника Дипломатичної академії України», «Математичне моделювання в економіці», Журналу Європейської економіки.

Перспективними напрямками досліджень вчених Секції на 2020–2021 рр. є: розробка на основі фундаментальних теоретичних положень, з урахуванням національних особливостей, сценаріїв політики ендогенізації розвитку економіки України та оцінити макроекономічні умови для її реалізації; обґрунтування заходів політики ендогенізації щодо забезпечення стійкого економічного зростання в Україні.

СЕКЦІЯ ПО ВИВЧЕННЮ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ УКРАЇНИ

*(Науковий керівник – академік НААН України, д.е.н., професор,
Заслужений діяч науки і техніки України,
Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки,
академік Міжнародної інженерної академії Хвесик М.А.)*

Секція по вивченню продуктивних сил України у звітному році зосереджувала увагу на основних напрямках наукової діяльності, а саме: стратегія сталого розвитку України та її регіонів; економіка природокористування і природно-техногенна безпека; економічна ефективність використання, охорони та відтворення природно-ресурсного потенціалу.

У 2019 р. науковцями Секції у складі Державної установи «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» (ДУ ІЕПСР НАН України) під безпосереднім керівництвом академіка НААН України М.А. Хвесика виконувались дослідження за відомчою, програмно-цільовою та конкурсною тематикою, а саме: 9 науково-дослідних робіт відомчої тематики (у тому числі – 1 додаткова відомча за бюджетною програмою 6541230 «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень»), а також 3 – конкурсної тематики (на замовлення Президії НАН України).

Секція є координатором Цільової програми наукових досліджень Відділення економіки НАН України «Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року» (відповідно до постанови Президії НАН України від 07.07.2016 № 125; строк виконання: 2017–2021 роки, головна установа-координатор – ДУ ІЕПСР НАН

України, керівник програми – академік НААН України М. А. Хвесик).

У рамках цієї програми в звітному році сімома інститутами Відділення економіки НАН України продовжувалися дослідження за вісьмома темами НДР, за результатами яких Секцією підготовлено за редакцією академіка НААН України М. А. Хвеси́ка національну доповідь «Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року» (електронне видання).

За звітний період співробітники Секції виконали значний обсяг робіт за відомчою, програмно-цільовою та конкурсною тематикою, що дозволило отримати такі найбільш вагомні наукові результати:

- за НДР *«Фінансово-економічні засади регулювання природокористування»* (фундаментальне дослідження) – визначено напрями формування фінансово-економічних засад регулювання природокористуванням з урахуванням вимог інтегрованого управління природними ресурсами та поглиблення інституційних перетворень у природно-ресурсному секторі національного господарства; обґрунтовано модель інтегрованого управління природними ресурсами та проведено оцінку ефективності її функціонування; визначено напрями використання системи інтегрованого управління земельними ресурсами та землекористуванням на всіх ієрархічних рівнях, а також вдосконалення методів управління, які б забезпечили сталий розвиток земельних ресурсів та землекористування в Україні; запропоновано алгоритм інтегрованого управління лісокористуванням, що є системою ієрархічно впорядкованих управлінських функцій; здійснено аналіз і оцінку та визначено структуру важелів фінансово-економічного регулювання природокористування з урахуванням принципів інтегрованого управління;

- за НДР *«Формування системи інтегрованого управління водними ресурсами України»* (фундаментальне дослідження) – запропоновано теоретико-методологічні підходи до розробки планів управління річковими басейнами в умовах імплементації базових положень водних директив Європейського Союзу у національне законодавство та визначено і класифіковано основні механізми їх реалізації; розроблено базовий алгоритм формування системи інтегрованого управління водними ресурсами, що передбачає реалізацію комплексу дій, визначення черговості заходів, функцій та механізмів контролю ефективності інтегрованого управління водогосподарською та водоохоронною діяльністю згідно з критеріями створення відповідної рамкової моделі; визначено складові структури моделі та основні вхідні

дані алгоритму впровадження інтегрованого управління у водогосподарську та водоохоронну діяльність, включаючи набір дій та порядок їх виконання за певних умов у визначеній системі правил реалізації та часовому інтервалі;

- за НДР *«Соціоекологічні імперативи розвитку сільських територіальних громад»* (фундаментальне дослідження) – розроблено концепт розвитку спроможних територіальних громад у контексті реалізації норм соціоекологічних імперативів, механізмів управління природокористуванням та їх впливу на просторову організацію сільських поселень; обґрунтовано модель зв'язку таких механізмів із просторовою організацією середовища життєдіяльності сільських територіальних громад; побудовано концептуальну схему формування системи платежів за екосистемні послуги на сільських територіях різних типів; розроблено алгоритм формування спроможних сільських територіальних громад на засадах соціоекологічних імперативів із урахуванням національних пріоритетів сталого розвитку та визначено напрями удосконалення відповідного інституціонального і нормативно-правового забезпечення;

- за НДР *«Екосистемні засади оцінювання збитків від забруднення навколишнього природного середовища»* (фундаментальне дослідження) – вперше запропоновано упорядкований комплекс компенсаційних механізмів відшкодування заподіяної шкоди, завданої забрудненням навколишнього природного середовища з урахуванням екосистемного фактору, а саме: визначено сучасні інноваційні підходи до формування компенсаційного механізму відшкодування збитків від погіршення/знищення екосистемних послуг та обґрунтовано їх класифікацію; розкрито змістовні ознаки формування компенсаційного механізму відшкодування збитків від забруднення екосистем та обґрунтовано їх функціональні характеристики; проведено структурування збалансованого комплексу компенсаційних механізмів та інструментів відшкодування збитків від погіршення/знищення екосистемних послуг; систематизовано перелік напрямів запровадження компенсаційних заходів з відшкодування збитків від забруднення екосистем, орієнтованих на модель децентралізації врядування й корпоративної відповідальності;

- за НДР *«Формування платформи системних взаємодій природоресурсного та ринкового циклів розвитку»* (фундаментальне дослідження) – обґрунтовано системні характеристики та напрями формування платформи системних взаємодій природоресурсного та ринкового циклів розвитку; розкриті особ-

ливості та функції платформи взаємодій лісоресурсного та ринкового циклів розвитку, що обумовлюється інтегрованим комплексом факторів економіко-соціального і екологічного змісту; з метою ідентифікації системних характеристик формування платформи взаємодій земельно-ресурсного та ринкового циклів розвитку запропоновано використовувати концепцію Міжурядової науково-політичної платформи з біорізноманіття та екосистемних послуг; визначено структурні ознаки розвитку за платформенним підходом та їх інтерпретацію стосовно сфери природокористування;

- за НДР *«Розвиток інституціонального середовища фінансово-економічного регулювання водокористування»* (фундаментальне дослідження) – обґрунтовано етапи еволюції концептуальних підходів до інституційного забезпечення сталого водокористування, які ґрунтуються на чергуванні посилення та/або зменшення впливу держави на бізнес-середовище щодо розподілу доходів, утворених у водному секторі. Розроблено теоретичний концепт трансформації водних ресурсів як фактору виробництва в економічний актив територіальних водогосподарських комплексів, у межах якого визначено основні принципи організації системи фінансового забезпечення розширеного відтворення водного капіталу, що ґрунтуються на базових положеннях теорії інституціоналізму та концепції вартісно-орієнтованого управління з урахуванням домінант сталого розвитку. Запропоновано механізми формування інститутів фінансово-економічного регулювання водокористування в умовах децентралізації влади в Україні;

- за НДР *«Екологічна безпека агломерацій урботорурального типу в умовах формування ринку природно-ресурсних активів»* (прикладне дослідження) – сформовано наукові уявлення та ідентифіковано змістовні ознаки класифікації простору урботоруральних агломераційних утворень, складові їх еколого-економічної безпеки. Обґрунтовано матрицю формування критеріїв та індикаторів екологічної, природно-техногенної, соціо-еколого-економічної безпеки (включно зі сферою поводження з відходами), з метою оцінювання рівня сталого розвитку агломерацій аналізованого типу. Виділено сутнісні ознаки соціо-еколого-економічної безпеки простору агломерацій урботорурального типу та ідентифіковано ключові наслідки трансформаційних процесів. Проаналізовано передумови формування ринку природно-ресурсних активів в контексті розвитку урботорурального простору, проведено факторизацію виробничої структури агломерацій. Сформовано та обґрунтовано концептуаль-

ні засади формування кластерів управління побутовими відходами в агломераціях урботорального типу;

- за НДР *«Формування просторової системи управління природно-ресурсними активами»* (прикладне дослідження) – визначено сутнісні та структурні ознаки сучасної моделі просторового управління природно-ресурсними активами в Україні у контексті гармонізації інтересів суб'єктів публічного управління, бізнесу та суспільства. Уперше сформульовано тріаду ціннісно-орієнтованих домінант формування та подальшого розвитку п'ятивимірної просторової системи управління природно-ресурсними активами в Україні; розроблено інформаційно-методичні основи розбудови в Україні платформ просторового управління природно-ресурсними активами; запропоновано структуру формування моделі реалізації сталого розвитку муніципального утворення в якості бізнес-екосистеми. Удосконалено класифікаційну структуру найвагоміших факторів впливу на розвиток просторових природно-господарських утворень держави; комплекс прикладного інструментарію платформної економіки та структуру, зміст і функції інформаційно-методичного забезпечення просторового управління природно-ресурсними активами за платформним форматом

- за НДР *«Публічно-приватні форми забезпечення сталого просторового розвитку України»* за II етапом «Зміст та структура публічно-приватних форм забезпечення сталого просторового розвитку України» (прикладне дослідження) – визначено концептуальні засади економіко-платформного підходу до забезпечення сталого просторового розвитку бізнес-екосистемних утворень на основі публічно-приватного партнерства. Запропоновано концепт євроінтегративного механізму публічно-приватного управління природно-ресурсними активами. Розкрито змістовні ознаки дорожньої карти імплементації інноваційних форм публічно-приватного партнерства (ППП) у систему управління сталим просторовим розвитком держави. Визначено базові інституції просторової системи управління природними ресурсами територіальної бізнес-екосистеми.

Дорожню карту формування моделі публічно-приватного партнерства у сфері водогосподарювання доповнено комплексом дирижистських, мотиваційних та допоміжних механізмів, які забезпечують збалансований перехід із першого етапу (деконцентрація відносин між центром і територіями з перенесенням повноважень водокористування на муніципальний рівень) на другий (деволюція прав використання та управління господарськими об'єктами від держави та муніципалітетів біз-

нес-структурам) етап капіталізації водних активів і забезпечують імплементацію інноваційних засобів водогосподарювання на засадах сталого просторового розвитку.

Визначено особливості застосування публічно-приватного партнерства для розвитку сільських територій; розроблено дорожню карту імплементації інноваційних форматів та механізмів публічно-приватного партнерства у систему управління сталим просторовим розвитком із визначенням специфічних ознак сфер землекористування та лісокористування й на сільських територіях.

Виділено пріоритети імплементації інноваційних форм публічно-приватного партнерства у систему гарантування екологічної, природно-техногенної, соціальної безпеки та у сферу поводження з відходами. Запропоновано напрями інституціоналізації публічно-приватних форм у сфері гарантування екологічної, природно-техногенної, соціальної безпеки та поводження з відходами.

Розроблено узагальнену модель екосистемного оцінювання на принципах ППП, базовими елементами якої є екосистемні послуги й екологічна інфраструктура. Основним напрямом імплементації інноваційних форм ППП в екологічній сфері визначено платформу «Чотири "П"» – «Публічно-Приватне Партнерство-Планета», яка одночасно є дієвим засобом включення екологічних послуг у господарський обіг і розбудови екологічної інфраструктури на взаємовигідних для влади і приватного інвестора умовах. Визначено теоретико-методологічні орієнтири формування інституціонального середовища екосистемного оцінювання природно-ресурсного потенціалу на засадах ППП.

У 2019 р. вчені Секції також виконували наукові дослідження згідно з програмно-цільовою та конкурсною тематикою. За результатами досліджень наукового проекту «Економіко-організаційні засади використання природно-ресурсного потенціалу держави» за V етапом «Формування системи інституціонального забезпечення використання природно-ресурсного потенціалу» (прикладне дослідження) запропоновано теоретичний концепт інституціонального забезпечення сталого використання природно-ресурсного потенціалу в умовах децентралізації, який передбачає імплементацію нових інститутів в існуючу систему економічних відносин та трансформацію традиційних інститутів, що дасть змогу підвищити економічну ефективність залучення природних ресурсів у господарський оборот і мінімізувати деструктивний вплив на природні екосистеми. Зокрема, сформульовано та обґрунтовано теоретичні положення щодо

поєднання корпоративного принципу організації природогосподарської діяльності з концепцією сталого розвитку на основі розмежування відповідальності корпорацій і регіональних владних структур стосовно раціонального використання природно-ресурсного потенціалу.

Науковці Секції – співробітники ДУ ІЕПСР НАН України – брали активну участь у законодавчому процесі, у роботі комітетів Верховної Ради України. У звітному році ними підготовлено та надіслано органам влади 142 інформаційно-аналітичних та експертних матеріалів, пропозицій, експертних висновків, у тому числі до проектів нормативно-правових актів, а саме: Верховній Раді України – 22 документи, міністерствам і відомствам України – 42, місцевим органам державної влади – 27, іншим організаціям, суб'єктам господарювання, президіям національних академій наук України – 51, з яких на 82 отримано листи-підтвердження про впровадження. Найвагомішими з них є наступні:

1) Форми публічно-приватного партнерства в системі гарантування природно-техногенної та екологічної безпеки (аналітична доповідь) – Рада національної безпеки і оборони України (лист-підтвердження № 569/14-05/2-19 від 17.04.2019);

2) Платформне формування територіальних бізнес-екосистем (аналітична записка) – Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (лист-підтвердження № 04-15/12-390 від 02.07.2019);

3) Зауваження та пропозиції до проекту закону «Про озоноруйнівні речовини та фторовані парникові гази» – Підкомітет з питань використання коштів Державного фонду поводження з радіоактивними відходами Комітету Верховної ради України з питань бюджету (лист-підтвердження № 141-4-487 від 18.02.2019);

4) Зауваження та пропозиції до проекту закону «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» – Підкомітет з питань використання коштів Державного фонду поводження з радіоактивними відходами Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (лист-підтвердження № 141-4/496 від 12.03.2019);

5) Пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази оцінювання збитків від забруднення навколишнього природного середовища з урахуванням екосистемного підходу (аналітична записка) – Міністерство екології та природних ресурсів України (лист-підтвердження № 5/4.1-8/678-19 від

18.01.2019);

6) Модель управління поведінкою з відходами вугільної промисловості при реалізації публічно-приватного партнерства (аналітична записка) – Міністерство екології та природних ресурсів (лист-підтвердження № 5/4-7/6090-19 від 06.06.2019);

7) Формування простору урботоральних агломераційних утворень в контексті гарантування еколого-економічної безпеки (доповідна записка) – Міністерство енергетики та захисту довкілля України (лист-підтвердження № 5/4.1-7/12251-19 від 07.11.2019);

7) Просторова організація середовища життєдіяльності сільських територіальних громад (аналітична записка) – Міністерство розвитку громад та територій України (лист-підтвердження № 8/34.4/3998-19 від 21.10.2019);

8) Методологічні підходи до зниження гальмування імплементації публічно-приватних форм просторової організації господарювання європейського типу в Україні (доповідна записка) – Державна служба статистики України (лист-підтвердження № 06.4-09/6-19 від 16.01.2019);

9) Пропозиції до проекту наказу Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Положення про порядок обчислення розміру відшкодування та сплати збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України» – Державна екологічна інспекція України (лист-підтвердження № 2038/2.4/7-19 від 01.04.2019).

Вчені Секції підтримують творчі зв'язки і наукову координацію з Комітетами Верховної Ради України, Радою національної безпеки і оборони України, відповідними підрозділами апарату Кабінету Міністрів України, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерства енергетики та захисту довкілля України тощо.

Учені Секції здійснюють активну науково-організаційну та громадську діяльність, беруть участь у роботі редакційних колегій низки наукових видань і науково-технічних рад центральних органів виконавчої влади.

Науковий керівник Секції академік НААН України М.А. Хвесик у звітному році одночасно з виконанням наукових досліджень брав участь у роботі колегій і науково-технічних рад центральних органів виконавчої влади; він є: консультантом Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування, членом Бюро Відділення економіки НАН України, членом Бюро Відділення аграрної економіки і продовво-

льства НААН України, головним редактором наукового журналу «Економіка природокористування і сталий розвиток», членом редколегії журналів: «Економіка АПК», «Екологія та безпека життєдіяльності», «Землевпорядний вісник», «Водне господарство України», «Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки», електронного періодичного видання «Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки», «Бізнес, економіка, сталий розвиток, лідерство та інновації», міжнародного наукового журналу «Журнал наукових і прикладних досліджень» (Болгарія), членом консультативної ради з питань розвитку сільського господарства та сільських територій, а також входить до складу робочої групи Ради національної безпеки і оборони України з питань екологічної безпеки.

Протягом року науковці Секції (акад. НААН України М.А. Хвесик, доктори економічних наук: І.К. Бистряков, А.О. Коваленко, М.В. Ільїна, В.М. Колмакова, Л.В. Левковська, Г.О. Обиход, А.М. Сундук) прочитали лекційні курси навчальних дисциплін освітньої складової підготовки для доктора філософії, а к.е.н., доц. Д.В. Клинов – ряд лекцій для студентів закладів вищої освіти.

Науковцями Секції підготовлено та опубліковано особисто або у співавторстві в різних видавництвах України 13 монографій і три журнали, з них: одне електронне видання спільно з Житомирським державним університетом імені Івана Франка та одне – з Приватним вищим навчальним закладом-інститутом «Українсько-Американський університет Конкордія». Найвагоміші видання:

Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року: національна доповідь / [за ред. акад. НААН України М. А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2019. – 500 с. [Електронне видання];

Публічно-приватні форми забезпечення сталого просторового розвитку України / [за ред. акад. НААН України М.А. Хвесика]. – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2019. – 650 с. [Електронне видання];

Хвесик М.А. Економіка природокористування: вектори розвитку. – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2019. – 398 с.;

Інтегроване управління водними ресурсами України / [за заг. ред. акад. НААН України М.А. Хвесика]. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2019. – 419 с. [Електронне видання];

Фінансово-економічні засади регулювання природокористування / [за наук. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф. М.А. Хвесика]. – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2019. –304 с. [Електронне видання];

Хвесик М.А., Ільїна М.В., Шпиліова Ю.Б. Соціоекологічні імперативи розвитку сільських територіальних громад. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2019. – 302 с. [Електронне видання];

Колмакова В.М., Веклич О.О., Кобзар О.М. та ін. Екосистемні засади оцінювання збитків від забруднення навколишнього природного середовища. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2019. – 360 с. [Електронне видання];

Обиход Г.О. Екологічна безпека сталого розвитку. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2019. – 344 с.

З метою популяризації наукових результатів в засобах масової інформації науковці Секції регулярно публікують експертні коментарі, статті, наукові огляди, доповіді тощо, читають лекції у закладах вищої освіти, виступають з інтерв'ю у ЗМІ («Урядовий кур'єр», тижневик «Дзеркало тижня»), зокрема:

Хвесик М., Сундук А. Економіка і природні ресурси: можлива взаємодія // «Урядовий кур'єр». – № 198. – 17.10.2019. – С. 8. – Режим доступу: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ekonomika-i-prirodni-resursi-mozhliva-vzayemodiya>;

Хвесик М., Гєєць В., Сіденко В., Лібанова Е. та ін. Суспільне значення землі для сучасності та майбутнього України // «Дзеркало тижня». – Вип. 42 (№ 1267). – 09.11.2019. – Режим доступу: https://dt.ua/macrolevel/suspilne-znachennya-zemli-dlya-suchasnosti-ta-maybutnogo-ukrayini-329016_.html.

Протягом звітного року вчені Секції брали участь у організації і проведенні низки заходів щодо сприяння впровадженню наукових розробок у виробництво, поширення їх серед наукової спільноти, представників ділових кіл. Основною формою цієї роботи було проведення науково-практичних конференцій, круглих столів, форумів і семінарів, зустрічей у рамках міжнародного наукового обміну та Міжнародної школи-лабораторії, зокрема таких як:

- міжнародна науково-практична конференція «Вода для всіх», присвячена Всесвітньому дню водних ресурсів/World Water Day (21.03. 2019 р., м. Київ);

- III сесія Міжнародної школи-лабораторії сталого розвитку і «зеленої» економіки (23.04. 2019 р., м. Мінськ, Республіка Білорусь);

- зустріч з делегацією Шанхайської академії суспільних наук на чолі з її віце-президентом професором Гань Чуньхуєм в Президії НАН України (19.06. 2019, м. Київ);

- зустріч із представницею Університету Мангейма (Німеччина), к.е.н. Ю.О. Шкрабалюк в ДУ ІЕПСР НАН України (31.07. 2019, м. Київ);

- регіональний семінар «Публічно-приватне партнерство у сфері природокористування: проблеми та перспективи» в рамках Цільової програми наукових досліджень Відділення економіки НАН України «Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року» (16.09. 2019, м. Миколаїв);

- міжнародний форум за програмою «1000 талантів» (26–29.10.2019, провінція Чжецзян (Китайська Народна Республіка);

- Міжнародна конференція «Сталий розвиток як платформа для євроінтеграції України» (08.11. 2019, м. Київ);

- круглий стіл «Екологічні загрози у період глобальних трансформацій» (20.11. 2019, ДУ ІЕПСР НАН України, м. Київ);

- круглий стіл «Оцінювання екосистемних послуг: наслідків детеріорації» (29.11. 2019, ДУ ІЕПСР НАН України, м. Київ);

- XII Міжнародна науково-практична конференція «Академічна та університетська наука – результати та перспективи» (06.12. 2019, м. Полтава).

Загалом протягом 2019 р. науковці Секції брали активну участь у роботі більш ніж 100 конференцій, круглих столів, форумів, симпозіумів тощо.

Секція в рамках *міжнародного наукового співробітництва* започаткувала співпрацю з науково-дослідними інституціями, напрямки досліджень яких пов'язані зі сталим розвитком, природно-ресурсною і природоохоронною проблематикою, зокрема, укладено три договори про наукове співробітництво із зарубіжними освітньо-науковими закладами – Закладом освіти «Інститут підприємницької діяльності» (Республіка Білорусь), Суспільним інститутом «The Grassroots Institute» (Канада), Грузинським технічним університетом (Грузія).

Керівника Секції М.А. Хвесика обрано членом Міжнародної консультативної ради Grassroots Institute (Канада), до складу якої входять відомі вчені, представники вузівської науки, громадськості, експертного середовища всього світу.

Проведено III сесію Міжнародної школи-лабораторії сталого розвитку і «зеленої» економіки (ISLSD) у м. Мінськ, що функціонує як спільний проект Інституту підприємницької діяльності (Республіка Білорусь), ДУ ІЕПСР НАН України, Республіканської науково-технічної бібліотеки Білорусі, кафедри економіки та управління вищої школи Республіканського інституту вищої школи Білоруського державного університету і Фонду імені Фрідріха Еберта (Федеративна Республіка Німеччина) в рамках тематики «Публічно-приватні форми забезпечення сталого просторового розвитку України» (23 квітня 2019 р.).

27 червня 2019 р. керівником Секції академіком НААН України М.А. Хвесиком та Dr. Hasrat Arjjumend (The Grassroots Institute, Канада) підписано Угоду про співпрацю та партнерство з метою організації «Summer Field School & Workshop on Mountain Ecosystems and Resource Management». Цей захід, що охоплює сучасні актуальні проблеми природокористування і сталого розвитку, буде реалізовано для міжнародного співтовариства протягом 6–15 липня 2020 р. в Українських Карпатах.

18 липня 2019 р. керівником Секції М.А. Хвесиком та ректором Грузинського технічного університету, д.т.н., проф. А. Прангішвілі підписано Угоду про співпрацю та партнерство з метою реалізації спільних науково-дослідних й освітніх проєктів у сфері управління земельними, водними, лісовими, мінеральними та енергетичними ресурсами на засадах реалізації принципів сталого розвитку й дотримання екологічної безпеки.

З 15 вересня по 15 жовтня 2019 р. к.е.н. Г.С. Штогрин проходила стажування у Польщі (згідно з Протоколом до Угоди про наукове співробітництво між Польською академією наук і Національною академією наук України), яка проводилася Інститутом сільського та сільськогосподарського розвитку Польської академії наук.

Основними напрямками міжнародного наукового і науково-технічного співробітництва є налагодження співпраці із зарубіжними науковцями для проведення спільних досліджень, обміну досвідом і підготовки кадрів.

Науковий керівник Секції М.А. Хвесик значну увагу приділяє роботі з науковою молоддю, підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації з числа молодих учених, зокрема він здійснює наукове консультування одного докторанта за спеціальністю 08.00.06 – економіка природокористування та охорони навколишнього середовища, а за 2019 р. захищено три дисертації (дві докторські та одна кандидатська) за вищезгаданою спеціальністю.

СЕКЦІЯ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ

*(Науковий керівник – академік НААН України,
д.е.н., професор, Герой України Саблук П.Т.)*

У 2019 р. вчені Секції у складі Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (ННЦ «ІАЕ») здійснювали дослідження за 14 фундаментальними, 11 прикладними та 2 пошуковими темами програми наукових досліджень НААН України на 2016–2020 рр. 40 «Теоретико-методологічне забезпечення економічного розвитку аграрного сектору економіки та сільських територій», здійснювали функції науково-методичного центру щодо наукового забезпечення ефективного, конкурентоспроможного розвитку економіки агропромислового комплексу та координації дослідницької роботи економічної мережі НААН України.

За результатами фундаментальних досліджень вченими Секції за звітний період отримані такі основні досягнення:

- визначено основні організаційно-економічні передумови ефективного розвитку підприємництва та кооперації в аграрній сфері економіки та вклад у розвиток підприємництва виробничої, екологічної та соціальної складових;

- визначено стратегічні напрями розвитку підприємництва і кооперації в сільському господарстві, сформовано економічні та правові перспективи їх розвитку на період до 2025 року;

- проведено оцінку тенденцій розвитку і використання трудових ресурсів і виробничого потенціалу аграрними підприємствами України;

- опрацьовані стратегічні пріоритети, їх індикатори та цільові значення щодо забезпечення зайнятості та підвищення рівня життя сільського населення, поліпшення забезпечення сільських жителів якісними медичною допомогою, загальною освітою та житловими умовами на селі, а також виявлено проблеми та обґрунтовано стратегічні орієнтири, їх пріоритети, індикатори та цільові значення щодо збереження поселенської мережі та покращення відтворення людності на селі;

- обґрунтовано теоретичні положення щодо шляхів та механізмів розвитку суспільного і державно-приватного партнерства в АПК та підготовлено проект науково-організаційних рекомендацій щодо запровадження таких механізмів;

- обґрунтовано пропозиції щодо особливостей використання механізму державно-приватного партнерства у підвищенні дієвості установ аграрної науки у проекті Закону України «Про особливості наукового забезпечення сільського розвитку»;

- розроблене теоретичне підґрунтя та концептуальна модель планування аналізу (оцінки) контролю підвищення продуктивності аграрного виробництва;

- опрацьовані Методичні засади формування і розрахунок економічних показників та умов зростання продуктивності аграрним підприємством;

- розроблено концептуальну модель розвитку аграрного сектора економіки на засадах корпоратизації;

- підготовлено пропозиції (у виді проектів нормативно-правових актів) щодо ідентифікації корпоративних суб'єктів господарювання, об'єднань і груп в аграрному секторі економіки як пов'язаних осіб;

- опрацьовано методику і здійснено розрахунки забезпечення регіонального зростання ефективності виробництва продукції рослинництва та тваринництва;

- розроблено проект Загальнодержавної програми розвитку земельних відносин до 2030 року;

- обґрунтовано концептуальні засади агрономеліорації в умовах формування ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення;

- визначено основні напрями удосконалення нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення в умовах їх ринкового обігу;

- запропоновано комплекс заходів з адаптації агропромислового сектору економіки України до змін клімату, продукуючих як негативні, так і позитивні впливи на сільськогосподарське виробництво, що передбачає кілька груп покращень: інституційні, організаційно-управлінські, фінансово-економічні, агротехнологічні, інженерно-технічні, наукові, технологічні, екологічні й соціальні;

- набули подальшого розвитку концептуальні підходи до формування заходів з адаптації управління аграрним сектором економіки України до глобальних змін клімату, в основі яких передбачено відновлення та інноваційний розвиток зрошуваного землеробства;

- удосконалено методичні підходи до визначення впливу глобальних змін клімату на формування структури запасів прісної води та залежності від цього оцінювання економічних результатів зрошуваного землеробства з урахуванням задоволення комунальних потреб місцевого населення, розвитку аквакультури, рекреаційних послуг тощо;

- обґрунтовано концепцію розвитку системи управління зрошуваним землеробством з урахуванням пріоритетності ін-

тересів сільгосптоваровиробників та розроблено концептуальну модель розподілу у такій системі інтересів та функцій основних зацікавлених сторін;

- удосконалено методику дослідження розподілу водних ресурсів у сільському господарстві й оцінювання кількісного та якісного виснаження зрошувальної води, як доступної частки сумарного надходження ресурсу до водного балансу;

- визначено організаційні і методологічні засади оцінки сільськогосподарського майна;

- обґрунтовано комплексний підхід до визначення міжвидової конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на внутрішньому ринку, що має однакове цільове використання;

- запропоновано стратегічні напрями розвитку аграрного сектору та сільських територій в контексті зняття мораторію на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення, де одним із основних результативних критеріїв являється очікуваний рівень цін та передбачувана кон'юнктура ринку землі;

- сформовано концептуальні засади підвищення соціалізації інноваційної діяльності підприємств галузей аграрного сектору;

- розроблено пропозиції з удосконалення інформаційно-консультаційного забезпечення процесів трансферу технологій в сільському господарстві, зокрема маркетингу трансферу інновацій в аграрне виробництво і в розвиток сільських територій;

- обґрунтовано рекомендації щодо оптимізації функціонування вітчизняного агропродовольчого сектору в сучасних умовах розвитку глобальної економіки;

- розглянуто вплив спеціальних заходів державного регулювання на експорт та імпорт аграрної продукції та стан продовольчого забезпечення;

- узагальнено підходи до формування інструментарію податково-бюджетного регулювання розвитку агропромислового виробництва та сільських територій відповідно до положень Директиви ЄС 1307/2013, яка визначає порядок здійснення прямих бюджетних виплат фермерським господарствам в контексті реалізації Спільної Аграрної Політики ЄС;

- розроблено методичні підходи і зразковий інвестиційний проект закладки горіхового саду в селянському господарстві;

- обґрунтовано критерії оцінки інвестиційної привабливості сільського господарства регіонів та розроблено пропозиції щодо її покращення;

- проведено комплексну оцінку тенденцій розвитку галузевого інституту професійних бухгалтерів та аудиторів в Україні та розроблено модель і стратегію його розбудови;

- обґрунтовано облікову політику та методологію оцінки вартості сільськогосподарських земель у складі національного багатства України, проведено її апробацію в межах сільськогосподарських угідь України;

- розроблено методичний підхід до визначення предметної області аудиту сільськогосподарських підприємств, визначено чинники, що впливають на розробку критеріїв оцінювання інформації під час аудиту в умовах сталого розвитку, удосконалено модель оцінювання аудиторського ризику та процедурне забезпечення аудиту, розроблено документальне забезпечення аудиту.

За тематикою прикладних досліджень вченими Секції було, зокрема:

- проаналізовано інституційно-правове забезпечення розвитку сімейного фермерства в Україні, теоретично та методично обґрунтовано інституційну формалізацію інтеграційних відносин сімейного фермерського господарства у механізмі підприємницької діяльності;

- обґрунтовано механізм трансформації особистих селянських господарств у організаційно-правову форму – сімейне фермерське господарство, а також здійснено прогноз ефективності сімейних фермерських господарств та їх потенціалу для розвитку села;

- підготовлено інформаційно-аналітичний огляд «Формування об'єднаних територіальних громад у сільській місцевості» та сформовано базу даних щодо основних характеристик об'єднаних територіальних громад, що включають сільські населені пункти;

- обґрунтовано теоретичні положення, методологічні засади та інструменти з формування організаційно-економічного механізму забезпечення функціонування системи сільськогосподарського дорадництва в Україні;

- визначено параметри прогнозних моделей і здійснено розрахунок прогнозу урожайності сільськогосподарських культур з визначенням похибки та опрацьовано методику прогнозування;

- обґрунтовано теоретичні засади ефективності використання мінеральних добрив та систематизовано показники її оцінки, проаналізовано сучасний стан мінерального живлення рослин та узагальнено методичні підходи щодо визначення ефективності використання мінеральних добрив;

- встановлено динаміку змін виробництва пального в Україні за досліджуваний період (2014–2019 рр.), виявлено тенденцію до скорочення виробників основних видів нафтопродуктів на внутрі-

піншого ринку та встановлено розмір скорочення споживання палива в сільськогосподарському виробництві і основні причини, які зумовили дане явище;

- оцінені міжвидові цінові співвідношення щодо окремих видів сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки з урахуванням зернового еквівалента в просторі та часі;

- здійснено оцінку ефективності торгівлі плодами і ягодами вітчизняними суб'єктами підприємницької діяльності на внутрішньому та міжнародному ринках;

- розроблено науково-теоретичні основи інноваційного розвитку галузі свинарства та здійснено оцінку зовнішніх і внутрішніх факторів її ефективності, розроблено методичні підходи до оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємств галузі;

- опрацьовано механізм податково-бюджетного регулювання розвитку високотоварних господарств населення і узагальнено соціально-економічні наслідки їх діяльності, запропоновано варіанти фіскального стимулювання трансформації частини господарств населення у суб'єкти підприємництва та опрацьовано методичні засади формування механізму її фінансової підтримки і визначено ключові його складові та особливості їх застосування з метою досягнення максимального ефекту;

- розроблено методичні рекомендації з інвентаризації активів та потенціалу сільських територіальних громад, удосконалено облікове забезпечення оподаткування сільськогосподарських підприємств з урахуванням вимог нормативного забезпечення прийнятого у 2019 р., розроблено облікове забезпечення та методику контролю операцій збору урожаю на сільськогосподарських підприємствах з урахуванням норм чинного законодавства та науково-методичне і інформаційне супроводження діяльності підприємств АПК через функціонування бухгалтерського порталу та онлайн консультативного центру.

Науковці Секції – співробітники ННЦ «ІАЕ» брали активну участь у законотворчому процесі, в роботі комітетів і комісій Верховної Ради України та підготовці постанов Кабінету Міністрів України.

Протягом 2019 р. було підготовлено та надіслано до: Верховної Ради України 5 документів, Ради національної безпеки і оборони України – 4, Міністерства аграрної політики та продовольства України – 31, Національної академії аграрних наук України – 13 документів. Також підготовлено матеріали для інших міністерств, відомств, установ та організацій.

Зокрема, опрацьовано ряд проектів програмних і прогнозних документів, серед яких:

- пропозиції до плану заходів з реалізації Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України до 2026 року;

- аналітичні матеріали та пропозиції щодо проекту плану заходів з реалізації Основних засад державної аграрної політики сільського розвитку на 2020–2025 роки;

- наукова експертиза Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 рр. та проект плану дій на її реалізацію;

- пропозиції до проекту Експортної стратегії по харчовій і переробній промисловості України на період 2019–2023 рр.;

- пропозиції до проекту Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 року;

- науково-аналітичний прогноз інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства на 2019 рік;

- прогноз виробництва сільськогосподарських культур в Україні на 2019 рік;

- концептуальні оцінки перспективних форм організації господарської діяльності на селі.

Науковцями Секції у 2019 р. підготовлені і подані центральним органам влади:

- організаційно-правове забезпечення земельної реформи в частині підготовки до запровадження повноцінного ринку земель сільськогосподарського призначення, викладене у доповідній записці про невідкладні заходи щодо реалізації земельної реформи та підготовчих етапів уведення ринкового обігу земель, та у пропозиціях до законопроекту про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання обігу земель сільськогосподарського призначення, зокрема, щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» № 2178 від 25.09.2019 р., поданого Кабінетом Міністрів України;

- зауваження та пропозиції до розробленого Мінекономрозвитку та Держстатом проекту постанови Кабінету Міністрів України «Питання координації збирання даних для моніторингу Цілей сталого розвитку»;

- зауваження до проекту Закону «Про сільськогосподарську кооперацію» (№6527-д) в частині формування можливостей для податкової оптимізації та негативного впливу на доходну базу бюджетів сільських громад;

- пояснювальна записка і порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про Фонд розвитку аграрної науки».

Основними результатами науково-дослідницької роботи Секції за 2019 р. є, зокрема:

- наукова доповідь: «Перспективні форми організації господарської діяльності на селі»;
- аналітична довідка щодо зовнішньої торгівлі України агропродовольчою продукцією;
- пропозиції узгодження вихідних параметрів для техніко-економічного обґрунтування створення Національного центру сільськогосподарського дорадництва в Україні;
- аналітична записка щодо потенційних втрат вітчизняного агросектору у разі заборони використання інсектицидів неонікотиноїдної групи;
- наукове видання «Ринковий обіг земель сільськогосподарського призначення: досвід країн ЄС»;
- аналітичні матеріали та пропозиції для цільових індикаторів – споживання риби та овочів у розрахунку на 1 особу на 2020, 2025 та 2030 роки;
- аналітична розробка «Прогноз виробництва молока в Україні до 2030 року: методика і розрахунки»;
- Методичні рекомендації з аналізу господарської діяльності сільськогосподарських підприємств: практичний посібник;
- аналітичні матеріали щодо оцінки наслідків зміни порядку оподаткування ПДВ експортних поставок соєвих бобів;
- доповідна записка щодо відсутності частини національного багатства в системі національних рахунків України;
- наукова доповідь «Місія інституту бухгалтерського обліку в капіталізації національного багатства України»;
- методичні рекомендації «Сучасні тенденції конкурентоспроможності сільського господарства України на світовому ринку: моніторинг, оцінка, стратегічні напрями забезпечення»;
- доповідна записка «Науково обґрунтовані напрями підвищення інвестиційної привабливості України на основі оцінки рейтингу регіонів України за ефективністю інвестицій у сільське господарство у 2016–2017 роках»;
- аналітична записка щодо економічних наслідків запровадження ринкового обліку земель сільськогосподарського призначення для місцевих бюджетів;
- аналітична інформація щодо ринку мінеральних добрив в Україні;
- методологічні оцінки стану та концептуальні засади модернізації матеріально-технічного забезпечення аграрної сфери;
- концептуальні засади та пріоритети розвитку кооперації та інтеграційних відносин в аграрному секторі;

- наукове обґрунтування удосконалення інституційного середовища в управлінні продуктивністю аграрних підприємств;
- наукові основи і стратегічні пріоритети сталого розвитку сільських територій України;
- аналітична записка про генезу, стан і тенденції розвитку корпоратизації аграрного сектора економіки.

Актуальними в практичному сенсі оцінки впливу на формування інституційного середовища розвитку і ефективності функціонування аграрного сектора економіки України є ряд заходів, що були організовані та проведені ННЦ «ІАЕ», зокрема науково-практичні конференції: Х Міжнародна науково-практична молодіжна інтернет-конференція «Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій»; VII Українсько-німецький форум в рамках III міжнародної виставки Ukrainian Food Expo; Сімнадцятий Конгрес вчених економістів-аграрників «Перспективні форми організації господарської діяльності на селі»; Міжнародна науково-практична конференція «Глобальні виклики для сільського господарства та харчової промисловості»; Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання економіки в забезпеченні цілей сталого розвитку»; Круглий стіл «Наукові засади запровадження ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення: сучасні виклики і перспективи».

Реалізовані програми з підвищення кваліфікації фахівців галузі: підвищення кваліфікації за напрямом «Використання сучасних програм для створення електронних навчальних посібників та відеоматеріалів»; підвищення кваліфікації наукових працівників установ НААН України, науково-педагогічних та педагогічних працівників аграрних навчальних закладів вищої освіти з питань аграрної економіки; Програма сертифікації з Міжнародних стандартів фінансової звітності IFRS; Семінари-тренінги для бухгалтерів «Основні законодавчі зміни у бухгалтерському та податковому обліку»; «Актуально про податково-облікові новації в 2019 році».

У 2019 р. аспірантську підготовку закінчили 11 осіб, з яких 10 – без відриву від виробництва. Протягом звітного року успішно захистили кандидатські дисертації 12 осіб, над підготовкою докторських дисертацій працюють 7 докторантів. У звітному році 5 докторантами і 4 здобувачами захищені дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Зовнішньоекономічна робота вчених Секції – співробітників ННЦ «ІАЕ» – здійснювалась відповідно до плану наукових досліджень та в розрізі виконання науково-технічної програми

«Теоретико-методологічне забезпечення економічного розвитку аграрного сектору економіки та сільських територій». У рамках цієї діяльності продовжено співпрацю з Міжнародною мережею порівняння сільського господарства (IFCN, Німеччина). Її результатом є пропозиції щодо удосконалення аграрної політики України, прогноз перспектив вітчизняної тваринницької продукції на міжнародних ринках. Підсумком дослідження є виданий IFCN звіт щодо виробництва та реалізації молочних продуктів у країнах світу (Dairy Report – 2019).

Науковці ННЦ «ІАЕ» залучаються міжнародними організаціями як експерти до виконання своїх проєктів і досліджень. Так, у щорічному міжнародному огляді щодо стану м'ясного скотарства та вівчарства (Beef and Sheep Report) в рамках міжнародної неприбуткової мережі Agri Benchmark (Німеччина) розміщено аналітичні матеріали експертів Інституту як офіційних представників України.

ННЦ «ІАЕ» підтримує творчі зв'язки з науково-дослідними установами країн близького та далекого зарубіжжя, у т.ч. через участь у наукових конференціях, з'їздах, симпозіумах з питань формування аграрної політики, економіки сільського господарства, зовнішньоторговельних відносин, прогнозування та моделювання тощо. Зокрема, у рамках співпраці з проєктом «Німецько-український агрополітичний діалог» здійснено спеціалізований візит до Німеччини на тему «Німецький досвід в організації політики для розвитку сільських територій – пропозиції для України». Крім того, науковці ННЦ «ІАЕ» брали участь в наступних заходах: XX Міжнародній науковій конференції «Міливі молочний світ – 2000 – 2020 – 2040» (Федеративна Республіка Німеччина); семінарі «Стажування у міжнародних міжурядових організаціях» (Австрійська Республіка).

У 2019 р. ННЦ «ІАЕ» уклав договори про наукову співпрацю з: Університетом менеджменту VAPNA (Республіка Болгарія), Каршинським інженерно-економічним інститутом та Ташкентським державним аграрним університетом (Республіка Узбекистан).

Результати досліджень Секції у сфері аграрної економіки презентувалися на наукових та науково-методичних заходах, проведених ННЦ «ІАЕ», на виставках, конференціях, семінарах, нарадах, творчих дискусіях, засіданнях круглих столів тощо, а також поширювалися через засоби масової інформації.

Науковці ННЦ «ІАЕ» брали участь у організаційному засіданні зі створення Північного міжрегіонального наукового

центру НААН України, яке відбулося у м. Києві 4 квітня 2019 р. в ННЦ «ІАЕ».

30 травня 2019 р. ННЦ «ІАЕ» організовано та проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Перспективні форми організації господарської діяльності на селі», який проходив в рамках Конгресу вчених економістів-аграрників.

7 червня 2019 р. науковці ННЦ «ІАЕ» брали участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Кооперативні читання: 2019 рік», що відбулася у Житомирському національному агроекологічному університеті.

З 4 по 7 червня 2019 р. на території НК «Експоцентр України» проходила найбільша агропромислова виставка в Україні та Східній Європі – «АГРО-2019». ННЦ «ІАЕ» представив на виставці результати наукових досліджень установи.

29 травня 2019 р. вчені Секції взяли участь у слуханнях Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин на тему: «Малі форми господарювання як основа сталого сільського розвитку в контексті імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом».

7 листопада 2019 р. в рамках III Міжнародної науково-практичної конференції «Агроінженерія: сучасні проблеми та перспективи розвитку», присвяченої 90-й річниці з дня застосування механіко-технологічного факультету НУБіП України, відбувся круглий стіл «Сучасний стан та перспективи забезпечення аграрного виробництва сільськогосподарською технікою», в роботі якого взяли участь науковці ННЦ «ІАЕ».

21 листопада 2019 р. у м. Суми відбувся круглий стіл «Засоби захисту рослин: економіка VS екологія», на якому науковці ННЦ «ІАЕ» обговорили низку актуальних питань, серед них, зокрема, засоби захисту рослин (ЗЗР) у сучасному землеробстві та фітосанітарна безпека; світові тренди у технологіях застосування ЗЗР; екологічні рішення застосування ЗЗР у сільському господарстві; економічно вигідні та екологічно доцільні добрива.

27 листопада 2019 р. ННЦ «ІАЕ» виступив співорганізатором VII Українсько-німецького форуму харчових продуктів, що відбувся у Міжнародному виставковому центрі в рамках Ukrainian Food Expo 2019.

4 грудня 2019 р. науковці ННЦ «ІАЕ» взяли участь в парламентських слуханнях «Земельна реформа: вітчизняна модель обігу земель сільськогосподарського призначення».

Відповідно до плану підвищення кваліфікації кадрів на 2019 рік, затвердженого НААН України, з 13 по 16 травня

2019 р. в ННЦ «ІАЕ» проведено навчання наукових працівників наукових установ НААН та науково-методичних працівників аграрних навчальних закладів вищої освіти з актуальних питань аграрної економіки (на навчання прибули загалом 76 осіб).

У 2019 р. науковцями ННЦ «ІАЕ» підготовлено більше 150 наукових праць, серед яких 15 монографій та розділів монографій, 16 статей у виданнях, що індексуються наукометричними базами Web of Science та/або Scopus, більше 100 інших статей у наукових фахових виданнях, 23 брошури. Серед публікацій, зокрема, такі, як:

1) Розвиток сільськогосподарської кооперації та інтеграційні процеси в аграрному секторі економіки: монографія / ННЦ «Інститут аграрної економіки» [Малік М.І., Шпикуляк О.Г., Мамчур В.А. та ін.]; за ред. М.І. Маліка. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2019. – 374 с.

2) Організаційно-економічне забезпечення розвитку сімейних фермерських господарств: монографія / [Дупенко Ю.О., Малік М.І., Шпикуляк О.Г. та ін.]. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2019, 212 с.

3) Формування інституціонального середовища розвитку економіки України / монографія / за ред. д.е.н., професора О.О. Непочатенко. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. – 192 с. (Малік Л.М.. Пункт 3.4, розділу 3 Інституційні особливості формування системи мікрокредитування для аграрного підприємництва, С. 115-120).

4) Гуторов А.О. Інклюзивний розвиток економіки і аграрної сфери (теорія, методика, аналіз). Харків: Вид-во «Точка», 2019. 146 с.

5) Innovative tools for socio-economic systems' development / [A. Hutorov, O. Krasnorutsky, O. Mandych, A. Ostenda, et al.] ; ed. by O. Mandych, A. Ostenda. Katowice: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, 2019. Pp. 44–52.

6) Гуторов А.О. Інвестиційне забезпечення корпоратизації капіталу в аграрному секторі економіки (аналітичний огляд). Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019. 64 с.

7) Ходаківська О.В., Климчук О.В. Державне регулювання конкурентоспроможного виробництва біопалив: світовий досвід та дороговкази для України. Використання альтернативних джерел енергії в умовах розвитку сільських територій: монографія. – Полтава, 2019.

8) Патика Н.І. Конкурентоспроможність сільського господарства України: глобальний та національний вимір: монографія. Вінниця: ТОВ «Твори», 2019. 368 с.

9) Patyka N. Ukraine's agriculture competitiveness: assessment, analysis and strategic directions of its enhancing. Conceptual aspects management of competitiveness the economic entities: collective monograph / edited by M. Bezpartochnyi, I. Britchenko, in 2 Vol. / Higher School of Social and Economic. Przeworsk, Poland: WSSG, 2019. Vol. 2. P. 144-153.

10) Колтунович О.С. Інноваційно-технологічна модернізація водогосподарського комплексу України: монографія. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2019. 352 с.

11) Захарчук О.В. Модернізація матеріально-технічної бази аграрних підприємств : Посібник / [Захарчук О.В., Войтюк В.Д., Могилова М.М. та ін.]; за ред. О.В. Захарчука та В.Д. Войтюка. – К.:НУБІП, 2019. – с. 306.

12) Калівошко О.М. Теоретико-методологічні засади та практика функціонування інститутів фінансово-кредитного ринку України. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 438 с.

13) Застосування МСФЗ та МСБО в умовах євроінтеграційних процесів: посібник / [Жук В.М., Шерстюк О.Л. та ін.]; за ред. Шерстюка О.Л. К.: ННЦ «ІАЕ», 2019. 126 с.

14) Перспективні форми організації господарської діяльності на селі: наукова доповідь / ННЦ «Інститут аграрної економіки» [кол. авторів: Ю.О. Лупенко, О.Г. Шпикуляк, В.Я. Месель-Веселяк та ін.]. К.: ННЦ «ІАЕ», 2019. – 114 с.

15) Перспективні форми організації господарської діяльності на селі: 3б. матеріалів XVII Конгр. вчен. економістів-аграрників та Міжн. наук.-практ. конф., Київ, 30 трав. 2019 р. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019. – 379 с.

16) Hutorov A.O., Lupenko Y.O., Posylaiev V.V., Dorokhov O.V., Yermolenko O.A. Economic Basis of Forming and Implementation of the Biofuel Production Potential in Ukraine. Bulletin of the Transilvania University of Brasov. Series II : Forestry, Wood Industry, Agricultural food Engineering. 2019. Vol. 12(61). No. 1. Pp. 43–58.

17) Oleksandr Shpykuliak, Ilona Bilokinna «Green» cooperatives in the formation of an institutional mechanism of development of alternative power engineering in the agrarian sector of the economy // Baltic Journal of Economic Studies. Vol 5, № 2 (2019), 249–255 pp.

18) M. Malik, O. Shpykuliak, O. Nepochatenko, S. (...), Ptashnyk, S. Tretiakova Formation of effective organizational and economic environment of innovative support of enterprise competitiveness in Ukraine. Proceedings of the 33rd International Business

Information Management Association Conference, IBIMA 2019: Education Excellence. P. 332–342. (Scopus).

19) Sakovska O., Shpykuliak O. State regulation of the functioning and development of agricultural cooperatives in the grain market. Proceedings of the 33rd International Business Information Management Association Conference, IBIMA 2019: Education Excellence and Innovation Management through Vision 2020. 33rd IBIMA Conference: 10–11 April 2019 Granada, Spain. Editor Khalid S. Soliman. 2019. P. 8316–8321. (Scopus)

20) Raisa Kozhukhivska, Olena Sakovska, Oleksandr Shpykuliak, Svitlana Podzihun, Olga Harbar. Social Customer-Oriented Technologies in the Tourism Industry: An Empirical Analysis. TEM Journal, Vol.8, No.4, November 2019. Pages 1371–1383. (Scopus) i (Web of Science) (одночасно).

21) Andros S.V., Novak-Kalyayeva L.M., & Tykhenko V. (2019). Efficient Management of Credit Portfolio of a Commercial Bank: Data of Economic and Statistical Analysis of Basic Parameters of Credit. Marketing and Management of Innovations, Sumy State University. (Web of Science) Issue 2, 62–73.

22) Малік М.Й., Мамчур В.А. Самозайнятість та розвиток несільськогосподарського підприємництва на селі // Економіка АПК. – 2019. – №4 – С. 39–53.

23) Шпикуляк О.Г., Малік М.Й. Становлення організаційно-економічної моделі сімейного фермерства в Україні: інституційні засади, проблеми та пріоритети // Економіка АПК. 2019. №9. С. 86–98.

24) Спаський Г.В. Розвиток сімейних фермерських господарств в Україні та зарубіжний досвід їх функціонування // Економіка АПК. – 2019. – №7 – С. 73–82.

25) Ходаківська О.В., Юрченко І.В. Ринковий обіг земель сільськогосподарського призначення в Ізраїлі // Економіка АПК. 2019. №2. С. 84–92.

26) Ходаківська О.В., Могильний О.М. Неоліберальні підходи до формування моделі ринкового обігу земель: можливості та очікування // Економіка АПК. 2019 № 9. С. 66–79.

27) Захарчук О.В. Оцінка сільськогосподарського майна: проблеми та перспективи дій / О.В. Захарчук // Економіка АПК. – 2019. – № 8. – С. 59–69.

28) Формування інституційного середовища в управлінні продуктивністю аграрних підприємств / [Ю.О. Лупенко, О.В. Скидан, В.В. Вітвіцький та ін.]. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2019 – 56 с.

29) Наукові основи і стратегічні пріоритети сталого розвитку сільських територій України / [Гадзало Я.М., Жук В.М., Моги-

лова М.М., Шпикуляк О.Г. та ін.]; за ред. Я.М. Гадзала. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2019. 40 с.

30) Формування об'єднаних територіальних громад у сільській місцевості (інформаційно-аналітичний огляд) / [Ю.О. Лупенко, М.М. Могилова, В.П. Рябоконт та ін.]. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2019. – 57 с.

31) Лупенко Ю.О., Ходаківська О.В., Юрченко І.В. Ринковий обіг земель сільськогосподарського призначення: досвід країн ЄС. Київ: ННЦ ІАЕ, 2019. 80 с.

32) Сучасні тенденції конкурентоспроможності сільського господарства України на світовому ринку: моніторинг, оцінка, стратегічні напрями забезпечення : методичні рекомендації / [Патика Н.І., Пугачов М.І., Ходаківська О.В., Штакал М.А.]; за ред. О.В. Ходаківської, Н.І. Патики. Вінниця: ТОВ «Віндрук», 2019. 46 с.

33) Стратегічні пріоритети сталого сільського розвитку: наукова доповідь. Київ: ННЦ ІАЕ, 2019.

34) Методичні рекомендації з розрахунку рейтингу регіонів України за ефективністю інвестицій у сільське господарство / [Ю.О. Лупенко, О.В. Захарчук, Т.В. Мацібора, В.В. Нечитайло, С.М. Ковальов]. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2019. – 60 с.

35) Кісіль М.І. Оцінка інноваційного інвестиційного проекту свиноферми в особистому селянському господарстві: методичний посібник / Лупенко Ю.О., Кісіль М.І., Черненко Д.С. – К.: ННЦ ІАЕ, 2019. – 96 с.

36) Кісіль М.І. Напрями інвестування товарного виробництва кормів з урахуванням досвіду високорозвинених країн світу з метою застосування в Україні / Захарчук О.В., Кісіль М.І., Спринчук Н.А. та ін. – Вінниця: НААН, ННЦ «ІАЕ», ІКСГП, 2019. – 88 с.

37) Методичні положення щодо визначення індикаторів економічної доцільності переробки сільськогосподарської продукції для забезпечення продовольчих потреб та послаблення імпортозалежності в енергетичних ресурсах / О.М. Шпичак, О.В. Боднар, С.О. Пашко та ін.; за ред. академіка НААН О.М.Шпичака. К.: ННЦ «ІАЕ». 2019. – 37 с.

СЕКЦІЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

(Науковий керівник - д.е.н., професор Кравців В.С.)

У 2019 р. Секція зосереджувала увагу на таких напрямках регіональних досліджень:

- формування наукових засад сталого ендогенного зростання регіонів України в умовах адміністративно – фінансової децентралізації;

- оцінка ефективності та обґрунтування напрямів удосконалення механізмів адміністративно-фінансової децентралізації;

- формування моделі smart-спеціалізації регіонів України та розробка на цій платформі стратегій розвитку окремих регіонів України;

- обґрунтування механізмів управління фінансово-економічним потенціалом територіальних громад Карпатського регіону;

- обґрунтування закономірностей і ризиків ексклюзивного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів України;

- дослідження проблем регулювання екологічної безпеки регіонів в умовах децентралізації влади;

- обґрунтування організаційно-економічних форм реалізації потенціалу розвитку переробної промисловості у регіонах України;

- дослідження процесів структурної трансформації економіки міст Західного регіону України в контексті модернізації національної економіки;

- оцінювання рівня міграційної активності населення Карпатського регіону та середовища її формування;

- визначення інструментів стимулювання місцевого економічного зростання в прикордонних регіонах;

- оцінка конкурентних переваг прикордонних регіонів в сучасних умовах та перспектив розбудови пунктів пропуску через державний кордон.

Основні результати наукових досліджень у звітному році:

- 1) обґрунтовано наукові засади удосконалення державної регіональної політики, які узгоджуються з цілями концепції сталого розвитку, інклюзивного зростання та враховують сучасні закономірності регіонального розвитку;

- 2) окреслено концептуальні положення щодо формування моделі smart-спеціалізації регіонів України та методичні підходи до визначення видів smart-спеціалізації регіонів;

3) досліджено теоретико-методологічні засади ексклюзивності регулювання соціально-економічного розвитку регіонів, визначено принципи та пріоритети моделі інклюзивного розвитку регіонів;

4) визначено особливості проходження адміністративно-фінансової децентралізації в Україні в частині аналізу цілей реформи щодо різних рівнів публічного управління та стану законодавчого забезпечення децентралізації в Україні;

5) детерміновано ризики функціонування сучасної системи фінансового вирівнювання, що пов'язані з впровадженням бюджетної децентралізації, та запропоновано шляхи їх нівелювання;

6) окреслено концептуальні засади зміцнення спроможності територіальних громад на основі ефективного використання їх ендogenous потенціалу;

7) здійснено аналіз діючого механізму економічного регулювання екологічної безпеки на регіональному, субрегіональному й локальному рівнях та його ефективності в умовах сучасної адміністративно-територіальної реформи;

8) розроблено та апробовано методичний інструментарій оцінювання структурно-інституційної трансформації економіки міст Західного регіону України;

9) розвинуто теоретико-методологічні основи дослідження міграційної активності населення та досліджено міграційну активність молоді Карпатського регіону України;

10) розроблено методiku оцінки конкурентних переваг прикордонних регіонів України у транскордонному просторі Україна–ЄС та здійснено розрахунок інтегрального індексу їх інвестиційної привабливості;

11) визначено основні перешкоди і можливості та окреслено інструменти економічного розвитку українських прикордонних громад, які межують з країнами-членами ЄС в рамках транскордонного співробітництва;

12) розроблено проекти Стратегій регіонального розвитку Запорізької та Львівської областей на період до 2027 р. та Плани заходів на 2021–2023 роки з їх реалізації;

13) здійснено прогностичні розрахунки соціально-економічного розвитку прикордонних територій Закарпатської області з врахуванням відкриття на них перспективних пунктів пропуску через державний кордон.

У напрямі розвитку співпраці між економічною наукою та органами державної влади організовано низку конференцій та круглих столів з актуальних проблем регіонального та місцевого

го розвитку із залученням управлінців та практиків. Зокрема, 5-7.06.2019 р. у форматі «Економічні дискусії на Світязі» організовано та проведено IV Міжнародну науково-практичну конференцію «Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ» (с. Світязь, Волинська область), в рамках якої основну увагу було приділено питанням сучасних викликів для розвитку регіонів України, а також проблемам формування та розвитку об'єднаних територіальних громад в контексті процесів децентралізації. У конференції взяли участь понад 40 науковців та практиків з різних регіонів України, зокрема з Києва, Одеси, Львова, Луцька, Тернополя та Ужгорода, а також іноземні вчені з Польщі (Варшави, Білостоку, Ярослав). Серед учасників конференції – 4 академіки та 2 члени-кореспонденти НАН України, 14 докторів наук.

У звітному році вчені-економісти активно працювали над розробкою документів концептуального та прогностичного характеру, наукових доповідей, методичних рекомендацій для їх впровадження в практичну діяльність центральних, регіональних та місцевих органів влади.

Зокрема, з проблематики *соціально-економічного розвитку регіонів* було підготовлено: щорічну наукову доповідь «Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: регіональні економічні тренди та детермінанти регіональної політики»; наукові доповіді «Інклюзивний вимір розвитку міст – центрів ділової активності України: тенденції та перспективи», «Тенденції розвитку легкої промисловості в Україні: регіональні аспекти», «Розвиток деревообробної промисловості в Україні: регіональні аспекти»; науково-аналітичні та доповідні записки, аналітичні та експертні матеріали, рекомендації та пропозиції (з питань стратегування регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізації, розвитку промислового сектора економіки регіонів, міграційної політики, розвитку міст, землекористування тощо), які отримали впровадження на рівні центральних, регіональних та місцевих органів влади, громадських асоціацій. Зокрема, до Міністерства розвитку громад та територій України скеровано пропозиції до проекту Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 р., профільним комітетам Верховної Ради України – пропозиції та рекомендації до парламентських слухань на тему «Земельна реформа: вітчизняна модель обігу земель сільськогосподарського призначення» та «Пріоритети екологічної політики Верховної Ради України на наступні п'ять років».

З проблематики адміністративно-територіальної реформи та фінансової децентралізації підготовлено та скеровано до центральних та регіональних органів державної влади методичні та науково-експертні матеріали з питань аналізу та оцінки сучасних процесів адміністративно-фінансової децентралізації, формування адміністративно-територіальних одиниць субрегіонального рівня (районів), проблемних аспектів розвитку об'єднаних територіальних громад, підвищення ефективності формування фінансового потенціалу територіальних громад. Зокрема, підготовлено науково-аналітичні доповіді «Соціально-економічне становище об'єднаних територіальних громад Захід VS Центр» та «Об'єднані територіальні громади Карпатського регіону: соціологічна оцінка», які скеровані до профільних міністерств та комітетів Верховної Ради України. До Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України було скеровано методичні положення щодо формування адміністративно-територіальних одиниць субрегіонального рівня (районів) у процесі реформування територіальної організації влади в Україні.

За тематикою досліджень проблем транскордонного співробітництва підготовлено науково-аналітичну доповідь «Оцінка функціонування мережі пунктів пропуску через державний кордон у Закарпатській області» та низку науково-аналітичних та експертних матеріалів, які були направлені: профільним міністерствам, відомствам та комітетам Верховної Ради України, обласним державним адміністраціям.

Продовжувалась робота з розвитку співпраці академічної та вузівської науки, зокрема в рамках діяльності науково-навчального комплексу «Економосвіта», до складу якого входять: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього НАН України», ДВНЗ «Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи», Інститут економіки та менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», Тернопільський національний економічний університет, Львівський торгівельно-економічний університет, Луцький національний технічний університет, Східноєвропейський національний університет ім. Л. Українки, ГО «Інститут транскордонного співробітництва та європейської інтеграції», Державна вища технічно-економічна школа в Ярославі (Польща).

Серед результатів роботи комплексу у звітному році слід відзначити:

- залучення представників академічної науки до навчально-го процесу у вищих навчальних закладах комплексу, створення філій кафедр в установах-партнерах;

- підвищення кваліфікації наукових та науково-педагогічних кадрів, цільова підготовка аспірантів та докторантів за направленням установ комплексу, захист дисертацій в спеціалізованих радах установ-партнерів;

- спільна видавнича діяльність, підготовка та публікація монографій, навчальних посібників для вищої школи та збірників наукових праць;

- спільне проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів з актуальних проблем економіки.

У звітному році активно розвивалося міжнародне наукове співробітництво з іноземними установами країн ЄС. Основними формами міжнародної співпраці є: організація спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів; публікація статей у виданнях установ-партнерів; здійснення наукових досліджень визначеної тематики; підготовка спільних проектів, монографій тощо.

З проблематики *соціально-економічного розвитку прикордонних регіонів та транскордонного співробітництва* розвивалася співпраця із науковими установами сусідніх країн ЄС. 23 – 25.10.2019 р. у м. Львові було проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми охорони навколишнього природного середовища прикордонних районів України та Польщі» /«Aktualne problemy ochrony środowiska ukraińsko-polskiej strefy przygranicznej», співorganizаторами якої виступили: Представництво Польської академії наук в Києві, Західний науковий центр НАН України і МОН України, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», Інститут екології Карпат НАН України, Яворівський національний природний парк. Захід був присвячений обговоренню актуальних проблем охорони та збереження природних ресурсів прикордонних територій України та Польщі, запобіганню та усуненню негативного впливу господарської діяльності на довкілля. Участь в конференції взяли науковці і практики Польщі та України, зокрема із Львова, Києва, Запоріжжя, Харкова, Луцька, Варшави, Гданська, Любліна, Ярославля.

Продовжується співробітництво із польськими установами у рамках діяльності наукового інформаційно-статистичного транскордонного кластеру «Інфостат Україна-Польща», створеного у 2013 р. Учасниками цього кластеру є: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», Го-

ловне управління статистики у Львівській області, Львівський національний університет імені І. Франка, Львівська обласна спілка економістів України – з української сторони; Статистичне управління Підкарпатського воєводства (м. Жешув), Жешувський університет, Центр статистичних досліджень і освіти Головного управління статистики Польщі (м. Варшава) – з польської сторони.

З проблематики *соціально-економічного розвитку сільських територій*, спільно з науковцями Інституту розвитку села та землеробства Польської академії наук (м. Варшава) у звітному році виконувався спільний проект «Розвиток сільських територіальних громад в умовах адміністративно-територіальної реформи та децентралізації влади».

З проблематики *просторового розвитку регіонів* продовжувалася співпраця з географічним факультетом Лодзького університету (Польща) у формі участі у наукових заходах та публікації статей у виданнях установ – партнерів. Так, українські науковці взяли участь у XVI Міжнародній науковій конференції «Малі міста: просторовий, соціальний, економічний розвиток» (м. Унеюв, Польща, 24 – 25.10.2019 р.).

Налагоджується співпраця з польськими установами з *проблематики розвитку підприємництва, управління та фінансів в умовах глобалізаційних впливів* у питаннях організації спільних наукових конференцій; публікації статей у виданнях установ-партнерів; підготовки спільних дослідницьких проектів.

Так, спільно із факультетом менеджменту Лодзького університету проведено IV Міжнародну конференцію молодих вчених «Перспективи розвитку підприємництва в міжнародному контексті» / («Perspektywy rozwoju przedsiębiorczości w ujęciu międzynarodowym») (Лодзь-Львів, 14 – 17.04.2019 р.). Підготовлено та опубліковано спільну монографію «Enterprises development on the basis of investment risks management»/«Розвиток підприємств на основі управління інвестиційними ризиками».

Спільно із Ченстоховською Політехнікою, Вищою банківською школою (Познань) та Університетом Яна Кохановського (Кельце) проведена VIII Міжнародна наукова конференція «Сталий розвиток в управлінні та фінансах: наука-бізнес-самоврядування»/ «Zrównoważony rozwój w zarządzaniu i finansach: nauka – biznes – samorząd» (Львів-Ченстохова, 25 – 26.06.2019 р.). Матеріали доповідей у формі статей опубліковані у виданнях установ-партнерів.

З цієї проблематики українські науковці також взяли участь у ряді конференцій за кордоном, зокрема у: Міжнародній науковій конференції «Виклики для страхових ринків в Центрально-Східній Європі»/«Wyzwania dla rynków ubezpieczeń w Europie Środkowo-Wschodniej» (м. Краків, Польща, 5.07. 2019 р.); Міжнародній конференції «Сучасні питання економіки»/ «Contemporary issues in economy» (м. Торунь, Польща, 27 – 28.06.2019 р.); III Міжнародній науковій конференції «Від Балтійського до Чорного моря: формування сучасного економічного простору»/ «From the Baltic to the Black sea: the formation of modern economic area» (м. Рига, Латвія, 23.08.2019 р.); VII Міжнародній науковій конференції «Активність господарюючих суб'єктів у змінних економічних умовах»/«Aktywność podmiotów gospodarczych w zmieniających się warunkach ekonomicznych» (м. Ярослав, Польща, 27 – 28.06.2019 р.) та ін.

Значну роботу у науковому забезпеченні політики регіонального розвитку у звітний період провели установи Відділення економіки НАН України, вчені-регіоналісти вищих навчальних закладів.

СЕКЦІЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ

*(Науковий керівник - д.е.н., професор,
академік АЕН України Воротіна Л.І.)*

Зусилля науковців Секції у звітному періоді були спрямовані на дослідження теоретичних та прикладних напрямів розвитку науки і освіти в Україні та сучасних передових досягнень науковців світового і європейського рівня в дослідженні економічного простору функціонування соціально-економічних відносин в країнах у відповідності до вимог ХХІ століття. Актуальні проблеми та виклики сучасності спонукали науковців на використання можливостей об'єднання наукового потенціалу вчених Національної академії наук України, галузевих, прикладних наукових установ, закладів вищої освіти, громадських наукових осередків, державних інституцій управління економічним розвитком України.

Секція освіти та науки СЕУ у своїй роботі поєднувала зусилля науковців і фахівців реального сектору економіки України, що сприяло пошуку можливостей посилення практичної функції теоретичних розробок представників економічної науки та підготовці спільними зусиллями рекомендацій щодо шляхів подолання перешкод і підвищення ефективності функціонування національної економіки та управління її розвитком

у загальнонаціональному, територіальному, галузевому просторі.

У звітному році, в умовах складної економічної та політичної ситуації в Україні, науковці Секції, використовуючи науковий потенціал, підприємницьке середовище і аналізуючи практику державного управління, брали активну участь у проведенні наукових конференцій, форумів, симпозіумів, круглих столів, Парламентських слухань та мали можливість робити висновки і вносити свої пропозиції, які входили до загальних рекомендацій СЕУ, що подавалися до центральних органів влади. У полі зору науковців Секції були теоретичні питання щодо визначення суті державної регуляторної політики і створення системи інституцій управління усіма сферами економіки на макро-, мезо- і місцевому рівнях в умовах децентралізації влади та формування нового механізму і важелів впливу на зростання конкурентоспроможності економіки країни і її подальше входження в глобальний ринковий простір.

Зокрема, члени Секції – науковці економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка – на щорічній Міжнародній науково-практичній конференції «Конкурентоспроможність національної економіки» дискутували і шукали сучасні наукові погляди, розробляли спільні рекомендації щодо тенденцій та перспектив функціонування економіки України в конкурентному середовищі, формування і розвитку сектору малого бізнесу в Україні, створення механізму управління територіальними громадами і підприємствами в умовах децентралізації влади, запровадження електронних технологій у фінансово-банківському секторі, створення прозорих конкурентних засад публічних закупівель, використання інтелектуального капіталу у формуванні конкурентоспроможного середовища функціонування підприємств секторів економіки України.

Наукові контакти з університетами різних країн розширювали межі дослідницьких здобутків науковців Секції. Довгострокове плідне наукове співробітництво з вченими Університету міста Фрібурґ (Швейцарія) внесло вагомий вклад у спільні дослідження причин банкрутства централізовано-планового управління економікою та шляхів формування ринкових інституцій управління. Постійно у сфері наукових інтересів членів Секції перебувають наукові розробки вчених університету міста Фрібурґ. Не втратила своєї наукової актуальності монографія професора Генріха Бортіса «Інституції, поведінка, та економічна теорія» (науковий редактор – керівник Секції, д.е.н., професор

Воротіна Л.І), ідеї якої щодо суті інституцій управління впродовж багатьох років були предметом спільних наукових дискусій вчених університету міста Фрібург, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Київського національного торговельно-економічного університету. Фундаментальні закони, що регулюють розвиток суспільства та економіки, на жаль, іноді «корегуються» суб'єктивними уявленнями, що руйнує закономірність розвитку і може стати перешкодою для соціально-економічного зростання. І місія вчених полягає у тому, щоб сприяти такому формуванню інституцій управління національною економікою, регіонами, підприємствами, людським капіталом, яке базується на глибоких знаннях законів та об'єктивних процесах і тенденціях соціально-економічного розвитку.

Науковці Секції не обходять увагою питання освіти, де формується людський капітал фахівців, обізнаних та здатних взяти на себе професійну відповідальність за наукове обґрунтування формування системи управління національною економікою у відповідності до вимог сучасності. Політизація управління, створення системи та механізму управління в угоду тих чи інших політичних сил та інституцій, в угоду інтересам олігархічних сил незмінно призводять до руйнації національної економіки і катастрофічних наслідків у суспільстві.

Освіта в Україні впродовж останніх років перебуває в стані реформування. Дослідженнями перспектив та наслідків реформування освіти в Україні у звітному році активно займалися вчені Секції. Представники наукової спільноти університетів, члени Співки брали участь у Парламентських слуханнях «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки» (10 квітня 2019 р.), на яких дискутувалися стратегічні перспективи розвитку сучасної освіти та науки в Україні і були розроблені та прийняті Рекомендації з цих питань. Людський капітал, який в значній мірі складається із знань, навичок та вміння використовувати їх на користь людям, суспільству, країні, світу, формується саме в секторі освіти та науки. Цей сектор є головним джерелом розвитку людського капіталу як основи економічної могутності держави та визначального чинника зростання добробуту населення кожної країни.

Згідно з оцінкою ООН, за індексом людського розвитку Україна посідає 88 місце з 189 країн світу. Проте, як вважають вчені-дослідники, працівники сфери освіти, керівники інституцій освіти, Україна неефективно використовує людський капі-

тал, що має наслідком від'їзд з України за кордон молоді, висококваліфікованих фахівців, працівників робочих професій. Десятки мільйонів громадян України працюють за кордоном. Запобіжниками виїзду громадян за кордон мають бути належний рівень освіти, створення робочих місць, гідна оплата праці та інші соціально-економічні умови формування і використання людського капіталу. Такі умови передбачають мотивацію збереження людського капіталу в Україні, що закладається зі сфери дошкільної освіти і має діяти впродовж усього життя людини. Людський капітал – це найефективніша інвестиція в стратегічні перспективи соціально-економічного розвитку країни, що обумовлює прискіпливу увагу науковців до дослідження та визначення шляхів ефективного використання такої довгострокової інвестиції. Людський капітал, як запорука конкурентоспроможності держави, потребує, перш за все, визначення та подолання перешкод на шляху формування і розвитку його інвестиційного потенціалу. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. №275-р. розвиток людського капіталу було визначено одним із пріоритетних завдань економічної політики Уряду до 2020 року. В Україні за цей час змінився вже третій склад Уряду, проте залишаються пріоритетними наукові дослідження стану і перспектив розвитку освіти та науки.

Протягом звітного року в роботі Секції активну участь брали вчені Інституту законодавства Верховної Ради України, які виконували наукові дослідження та експертну оцінку проектів законів, інших законодавчих актів, рекомендацій та ініціатив щодо реформування освіти і збереження людського капіталу України. Науково-дослідна і експертно-аналітична робота науковців Інституту здійснювалася у різних актуальних напрямках вдосконалення наукової бази формування ефективного правового механізму державного управління, зокрема таких як: удосконалення законодавства України; фундаментальні дослідження розвитку правової системи держави в частині науково-правового забезпечення законодавчої діяльності в Україні, організації моніторингу ефективності законодавства та прогнозування наслідків його застосування; розробка механізму інтеграції України до європейського правового простору; правове забезпечення виконання Україною міжнародних зобов'язань та здійснення внутрішніх реформ; підвищення інституційної спроможності законодавчої інституції – Верховної Ради України тощо. Члени Секції – висококваліфіковані науковці з державного управління – своїми здобутками заклали наукові орієнтири розвитку України, як правової держави.

Вчені Секції у 2019 р. продовжували наукові дослідження ринкових відносин, підприємницької сфери діяльності, сектору малого бізнесу в Україні. У складі Спілки підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України, Комітету підприємців малого та середнього бізнесу при Торгово-промисловій палаті України науковий керівник Секції д.е.н., професор Воротіна Л.І. брала участь в обговоренні актуальних проблем розвитку підприємництва та бізнесового сектору економіки. На різних форумах, круглих столах, дискусійних майданчиках при Торгово-промисловій палаті України та в регіональних інституціях науковці Секції брали участь у обговоренні питань розвитку промисловості, підприємництва, регуляторної політики; шляхів розв'язання проблеми погашення заборгованості з виплати заробітної плати; переваг лізингу у фінансуванні бізнесу; трансформації фінансового сектору в Україні; використання ефективних інструментів для виходу українського малого і середнього бізнесу на ринки Європейського Союзу; кредитування й інших форм підтримки підприємств малого бізнесу; проблем та перспектив розвитку інноваційної діяльності в Україні; економічної безпеки підприємництва; податкової та митної політики; удосконалення системи підтримки українського експорту та розвитку державно-приватного партнерства в зовнішньоекономічній сфері; проблем інтелектуальної власності в Україні; реалій та перспектив міжнародної торгівлі та інституційного захисту інтересів малого та середнього бізнесу України на зовнішніх ринках.

Науковці Секції – викладачі закладів вищої освіти – активно співпрацювали з інституціями підприємців і бізнесових структур у підготовці фахівців – проходження виробничої практики студентів та магістрантів (Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київський національний торгово-економічний університет, Київський національний лінгвістичний університет, Європейський університет), апробація та практична орієнтація наукових досліджень магістрантів, аспірантів, докторантів.

Результати наукових досліджень членів Секції публікувалися у фахових виданнях, монографіях, підручниках, доповідалися на міжнародних і всеукраїнських конференціях, обговорювалися під час роботи круглих столів та інших наукових форумів в Україні та за кордоном.

СЕКЦІЯ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ НА ОСНОВІ КЛАСТЕРНОЇ МОДЕЛІ

(Науковий керівник – член-кор. НАН України,
д.е.н., професор Войнаренко М.П.)

Протягом 2019 р. робота Секції проводилась за такими напрямами:

1) аналіз можливостей застосування кластерного підходу як індикатора рівня економічної безпеки соціально-економічних систем;

2) дослідження тенденцій і перспектив розвитку регіональних кластерів за умов цифровізації суспільства.

В рамках реалізації **першого** напряму вченими Секції під керівництвом д.е.н., професора Войнаренка М.П. проаналізовано можливості застосування кластерного підходу як індикатора рівня економічної безпеки соціально-економічних систем, зокрема економічної безпеки регіону, яку можна оцінити за допомогою спеціальних засобів: показників, індикаторів, критеріїв оцінки, що розробляються і використовуються в державній статистиці і в різних областях науки. Регіональні соціально-економічні інтереси, загрози і порогові значення показників повинні враховувати специфіку розвитку соціально-економічної системи з огляду на те, що індикатори економічної безпеки країни і регіонів не можуть бути однаковими, адже система викликів та загроз, які формуються на кожному з рівнів, є доволі відмінною.

Для побудови системи економічної безпеки найважливіша властивість індикаторів – це їх взаємодія, яка існує завжди, і лише при певних умовах наростання сили небезпеки може бути порушена, коли значення індикаторів виходять за встановлені межі, набувають екстремального характеру і стають очевидними негативні наслідки для соціально-економічної системи. Накопичення інформації про чисельні параметри такої взаємодії необхідне для визначення соціально-економічних наслідків прийнятих управлінських рішень, оцінки значущості тих чи інших загроз економічній безпеці регіону.

Саме тому розробка системи критеріїв та параметрів економічної безпеки регіонів повинна базуватися на використанні наступних загально методичних ознак:

- комплектності, необхідності аналізу та обліку всіх сторін об'єкту дослідження;
- системності, врахування низки взаємозв'язків і взаємозалежностей;

- варіантності (альтернативності), виявлення та обґрунтування декількох варіантів виходу з кризової ситуації;

- прийнятного ризику, тобто виявлення та реалізації доступних заходів щодо недопущення виникнення порогових та післяпорогових ситуацій.

Інноваційний розвиток вітчизняної економіки за умов підвищення рівня невизначеності зовнішнього середовища обумовлює необхідність перегляду сформованих уявлень про сутність механізму забезпечення економічної безпеки на регіональному рівні. Наявність розвиненої регіональної, перш за все, інфраструктурної підтримки стає одним з визначальних напрямів посилення конкурентних позицій вітчизняних підприємств на світовому ринку, та реалізується через систему інститутів, діяльність яких спрямована на інформаційно-консультативний, гарантійний, посередницький, збутово-постачальницький супровід укладених та реалізованих угод.

В процесі інтеграції у світовий економічний простір економіка України зіткнулась з системним викликом, який обумовлений структурною перебудовою світового господарства та посиленням глобальної конкуренції. Відповідно, захист інтересів соціально-економічних систем нерозривно пов'язаний з пошуком шляхів підвищення їх економічної безпеки.

В цілому, побудові ефективної моделі функціонування системи економічної безпеки регіону присвячена значна кількість робіт. В науковій літературі представлені численні погляди і точки зору, що відображають особисті позиції авторів. Проте відсутні загальноприйняті і узгоджені методологічні підходи, особливо відзначимо дефіцит цілісних розробок в галузі методології та інструментарію моніторингу економічної безпеки соціально-економічних систем.

Проведені вченими Секції дослідження показали, що загрози економічної безпеки регіонів, розглянуті у працях вітчизняних та зарубіжних науковців, у більшій мірі можуть бути подолані шляхом формування кластерів у їх класичному розумінні, згідно з працями М. Портера, як просторової організаційної форми мереж, що утворюється в межах географічного регіону, в якому близьке розташування фірм і організацій забезпечує наявність певних форм спільності і підвищує частоту і силу їх взаємодії.

Формування кластера в соціально-економічній системі дозволяє оптимізувати просторову організацію регіону та віднайти ефективні інноваційні форми взаємодії господарюючих суб'єктів на визначеній території. Як наслідок, в регіональний

площині спостерігаємо зменшення впливу зовнішнього середовища на розвиток як окремих суб'єктів ринкових взаємодій, так і соціально-економічної системи в цілому; зміцнення конкурентних позицій території на національному та міжнародному рівнях дозволяють локальним органам влади створити дієву систему захисту регіональних товаровиробників та місцевого ринку в цілому. З іншої сторони, нові можливості, які отримують суб'єкти підприємницької діяльності за рахунок посилення системи регіональної підтримки та захисту, дозволяють їм віднайти нові форми співпраці, що в майбутньому призведе до зміцнення їх конкурентних позицій на національному і міжнародному рівнях, та сприятиме зростанню ступеня їх економічної безпеки та безпеки території їх функціонування.

Використання кластерного підходу при плануванні розвитку регіональної економіки дозволяє забезпечити ефективний захист всіх учасників внутрірегіональних кластерних взаємодій від загроз зовнішнього та внутрішнього середовища шляхом створення основи для узгодження умов економічної діяльності та активного інформаційно-консультативного обміну всередині соціально-економічної системи.

Ефективність кластерного механізму обумовлена зниженням елементу невизначеності і високим ступенем передбачення ринкової ситуації для всіх учасників кластера. Таким чином, для забезпечення сталого розвитку як України в цілому, так і окремих її регіонів, необхідна розробка і реалізація послідовної кластерної політики. При цьому регіональні особливості визначають всю сукупність загроз і небезпек, які впливають не тільки на безпеку даного регіону, а й країни в цілому. Ці аспекти повинні бути враховані при формуванні регіональної політики щодо забезпечення економічної безпеки, сутність якої реалізується в системі її критеріїв і показників.

Загалом, проведені дослідження показали, що аналіз регіону з позиції визначення рівня його економічної безпеки вимагає виділення конкретних критеріїв оцінки і показників – індикаторів, порогові значення яких (або коридор цих порогових значень) допомагають здійснити комплексну оцінку стану регіону, визначення загроз і небезпечних тенденцій. На рівень і ступінь зміни регіональних пропорцій впливають безліч факторів, найважливіший з яких – стан, динаміка і сукупна пропорційність базових і інфраструктурних галузей в економіці регіону, а також структура і рівень розвитку інноваційного потенціалу регіону. Тільки раціоналізація і оптимізація регіональних пропорцій, зокрема всього відтворювального процесу, зможе за-

безпечити динамічний, збалансований, сталий розвиток економіки регіону.

Нині підвищення конкурентоспроможності регіону розглядається не тільки як інструмент розвитку його економіки, а й як головний чинник підвищення рівня і якості життя населення. Такий підхід до розвитку соціально-економічних систем дозволяє аналізувати у якості факторів економічного процесу, які створюють або послаблюють загрозу економічній безпеці регіону, не тільки фактори вироб

ництва, але і його конкурентні слабкості і переваги на таких конкурентних полях, як ринок капіталу, ринок інвестицій, ринок робочої сили, ринок товарів і послуг. За цих умов застосування теорії кластерів до інноваційного та конкурентоспроможного розвитку регіональної економіки є необхідною умовою, яка дозволяє більш чітко сформулювати уявлення про сучасний розвиток внутрірегіональних мережеских утворень та оцінити їх вплив на поведінку соціально-економічних систем в цілому.

В рамках реалізації **другого** напрямку членами Секції під керівництвом д.е.н., проф. Войнаренка М.П. було проведено дослідження тенденцій і перспектив розвитку регіональних кластерів за умов цифровізації суспільства. Кластерний метод дозволяє реалізувати найбільш важливі взаємозв'язки в технологіях, навичках, інформації, маркетингу і споживчих запитах, які характерні для цілого комплексу фірм і галузей. Ці взаємозв'язки впливають визначальним чином на спрямованість і темпи інновацій, а також на конкурентоздатність кінцевої продукції, що набуває важливого значення для цифровізації економічної діяльності. На сьогоднішній день цифрова економіка, яка набуває швидких темпів розвитку, проявляється докорінною зміною бізнесу, дематеріалізацією, демонетизацією та демократизацією всіх галузей національної економіки.

Організація виробничих і наукових взаємозв'язків в кластерних структурах дозволяє їм формувати політику випередження середньосвітових темпів запровадження науково-технічного прогресу. Тому мережеві національні системи виступають потужним двигуном розвитку цифрової економіки і механізмом національної безпеки перед загрозою корпоративного глобалізму. Кластери забезпечують національних виробників від глобальних монополій, тим самим захищаючи власні держави-нації та регіональну економіку. Концепція кластера являє собою новий спосіб виявлення шляхів зростання національної економіки, економіки регіону та економіки підприємства, а також вказує на нові ролі компаній, урядів і міжнародних ор-

ганізацій, що прагнуть до підвищення конкурентоздатності за умов цифровізації економічних процесів.

Тому кластерам як складним структурам із багатьма внутрішніми і зовнішніми взаємозв'язками необхідно формувати перспективні плани цифровізації для можливості подальшого генерування інноваційних ідей та їх реалізації. Такі плани цифровізації потребують ґрунтового підходу і залучення кола багатьох фахівців різних сфер функціонування самого кластера і зовнішніх консультантів з метою вивчення особливостей функціонування кластера, тенденцій його подальшого розвитку та забезпечення оптимального варіанту використання інформаційних та цифрових технологій. Цифровізація передбачає організаційні зміни в структурі кластера, оскільки його центром (ядром) виступатимуть не лише лідируючі підприємства, а й науково-дослідні установи, вищі навчальні заклади, інноваційно-комп'ютерні та технологічні центри.

Обґрунтований вибір технологічної платформи забезпечить: об'єднання і оптимізацію кожного сегменту створення цінності кластером; якісну зміну традиційних основоположних процесів; виявлення і розкриття нових, більш ефективних способів ведення бізнесу і більш повне задоволення потреби співробітників і клієнтів в межах міжнародної співпраці.

У підсумку варто зазначити, що кластеризація регіональної економіки та її цифровізація повинні адресно долати опір змінам, опираючись на незалежні науково-технологічні дослідження, маючи це як культурний цифровий імператив, щоб бути успішними в моделі цифрової трансформації на світовому економічному просторі.

Активне розгортання високошвидкісних мереж залежить від стимулювання з боку держави та її співпраці з наукою і бізнесом. Оптимальним середовищем для реалізації завдань і мети такої співпраці виступають кластерні структури, в яких наявний потужний потенціал генерації інновацій та їх реалізації, включаючи принципи цифрових технологій.

Це надасть можливість Україні визначити такий стратегічний курс, базовим принципом якого виступатиме реалізація регіональної державної політики, спрямованої на впровадження інноваційної моделі структурної перебудови, з орієнтацією на високотехнологічні галузі і конкурентоспроможні продукцію та послуги на міжнародних ринках. Враховуючи також пріоритетні завдання країни відносно європейської інтеграції, така мета повинна бути покладена в основу не тільки економічної стратегії держави, а й політичної консолідації суспільства. Це до-

зволить також врахувати прояви глобалізаційних процесів на рівні регіонів, з метою максимального використання переваг глобалізації для інтеграції науки і бізнесу та прискорення економічного розвитку країни, посилення її міжнародної конкуренції.

Отримані у 2019 р. вченими Секції під керівництвом члена-кореспондента НАН України, д.е.н., професора М.П.Войнаренка результати є вагомим вкладом у теорію кластерних форм організації господарської діяльності і новим баченням практичного застосування кластерного підходу до оцінки рівня економічної безпеки соціально-економічних систем та визначають перспективи розвитку регіональних кластерів за умов цифровізації суспільства.

СЕКЦІЯ ТУРИЗМУ І РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

(Науковий керівник – д-р пед. наук, професор, президент Асоціації навчальних закладів України туристського і готельного профілю, Заслужений працівник культури України Федорченко В.К.)

На сьогоднішній день туризм є однією з найбільш трудомістких галузей економіки, найдинамічнішим видом рекреаційної діяльності. Такому результату передують тривалий розвиток та подолання значної кількості потрясінь, адже на національному та міжнародному рівні туризм як економічна галузь еволюціонує досить швидко. Адаптація туристської галузі до соціально-економічних змін та впливу інноваційної та інформаційної глобалізації у світі впродовж останніх десятиліть залежить, в першу чергу, від підготовки високопрофесійного кадрового потенціалу. Забезпечення туристської галузі відповідними ресурсами було і залишається завданням туристської освіти, процес розвитку якої відбувається синхронно з еволюцією туризму, адже туризм і туристська освіта є рівнозначними складовими комплексної економічної системи. У 2019 р. ці завдання вирішувалися Секцією СЕУ на основі кадрового потенціалу Київського університету, туризму, економіки і права, ректором якого є науковий керівник Секції д-р пед. наук, професор В.К.Федорченко, у співпраці з профільними навчальними, науково-дослідними установами, міжгалузевими об'єднаннями та громадськими організаціями.

У звітному році робота Секції здійснювалася відповідно до статутних завдань СЕУ та з урахуванням світових тенденцій розвитку туристичної галузі. У світі і Україні туризм став явищем повсякденного життя майже третини населення планети. У ба-

гатьох країнах світу туризм є однією з найбільш пріоритетних галузей, а надходження від іноземного туризму є основним джерелом отримання валюти. Отже, галузь туризму не тільки приносить значну частину прибутку до бюджету туристично-розвинених країн, а й є надзвичайно перспективною і може стати одним з головних джерел надходжень до держбюджету України.

Саме держава має передбачити у своїй політиці такі механізми, які б стримували стихійний розвиток галузі та спрямовували її еволюцію у такому напрямі, щоб зберегти природне і культурне середовище для прийдешніх поколінь. Тому, необхідність участі держави у формуванні та реалізації туристичної політики зазначається у багатьох провідних документах (ЮНВТО). Зокрема, у Гаазькій декларації з туризму, яка була прийнята на Міжпарламентській конференції ЮНВТО у 1989 р., прямо визначається, що «туризм має плануватися державою на конкретній і послідовній основі та стати частиною комплексного плану розвитку будь-якої країни разом з іншими пріоритетними секторами, такими як промисловість, сільське господарство, охорона здоров'я, соціальне забезпечення, освіта».

Саме туризм часто є каталізатором, що спричиняє як активний розвиток окремих галузей економіки, так і загальний соціально-економічний розвиток цілих країн. Усе це свідчить: туристична галузь, завдяки її значному впливу на економічний та соціальний розвиток країни, **має регулюватися державою** і бути під пильним контролем громадськості. Світова практика показує, що ефективність державного регулювання сферою туризму залежить від наявності відповідного галузевого органу центральної виконавчої влади.

У звітному році науковці Секції продовжували прикладні дослідження, спрямовані на вирішення актуальних питань розвитку туристичної галузі в Україні. На жаль, реальна ситуація, яка за останні роки склалася в країні, вкрай негативно вплинула на сферу туристського господарювання. При тому, що Україна за своїм рекреаційним потенціалом має унікальні можливості, які можуть стати одним з основних джерел наповнення державного бюджету, – вони на сьогодні не використовуються. Необхідно розпочати з вирішення ключових питань на державному рівні, враховуючи світовий досвід, зокрема практику управління галуззю – центральні органи виконавчої влади в галузі туризму мають біля 180 держав, понад 20 країн світу успішно поєднують культуру і туризм.

За роки незалежності у сфері туризму України відбулося біля двадцяти реорганізацій органу виконавчої влади цієї галузі. Зараз питаннями туризму опікується нещодавно утворене Державне агентство розвитку туризму України під егідою Міністерства культури, молоді та спорту України.

Численні реформування та стан туризму в державі свідчать про те, що для подальшого сталого розвитку туристичної галузі потрібна стабільність, наукова прогнозованість, передбачуваність. Саме туризм дав можливість багатьом країнам подолати або ж істотно пом'якшити наслідки економічної кризи, «підтягнути» всі інші галузі економіки, і він може суттєво вплинути на стабілізацію української економіки.

Нині, на думку багатьох експертів, одним із найбільш перспективних напрямів реальних інвестицій в Україні є розвиток готельного бізнесу. Адже кількість готелів в Україні на душу населення вважається недостатньою, інфраструктура готельного ринку України сьогодні не задовольняє попит на готельні послуги ні за кількістю, ні за якістю, матеріально-технічна база великої частини готелів є фізично та морально застарілою і не відповідає міжнародним стандартам. Водночас, постійно зростаючі світові туристичні потоки зумовлюють необхідність приділення більшої уваги з боку державних органів влади до питання підготовки готельного господарства.

Враховуючи світову практику, частка туризму у складі ВВП провідних країн світу як правило становить 6–10%, що свідчить про значний вплив цієї сфери на економіку держави та її розвиток. Водночас, даний показник в Україні коливається у межах 0,4–0,65%, тобто рівень розвитку туризму є незначним та має зростати, зокрема за рахунок удосконалення туристської інфраструктури, законодавчого забезпечення та податкового стимулювання, зростання доходів населення тощо.

Результати досліджень вчених Секції підтверджують, що надходження інвестицій поступово зменшується, а отже, туристська галузь в Україні з кожним роком деградує. Відсутність державної підтримки перетворює одну з найперспективніших галузей економіки країни у відсталу, а економічний занепад є наслідком негативного політичного іміджу, відсутності дієвих реформ, незмінної моделі клептократичного режиму, державної підтримки секторів підконтрольних фінансово-промисловим групам.

Обов'язковою умовою підвищення ефективності роботи туристської галузі є формування кадрового резерву, організація його навчання, створення умов для підготовки висококваліфіко-

ваних кадрів, самоосвіти і самовдосконалення, що складають потенціал та якість людських ресурсів. Встановлено, що ступінь економічного та технічного розвитку будь-якої країни, добробут суспільства пропорційні середньому рівню навичок, знань і кваліфікації її активного населення. Суспільний прогрес безпосередньо зумовлюється рівнем впровадження та використання технологій, ступенем фахової підготовки кадрів.

У звітному році науковці Секції, викладачі Київського університету туризму, економіки і права (КУТЕП), належну увагу приділяли підготовці кадрів для сфери туризму та вирішенню низки інших актуальних питань галузі. Розвиток туристської сфери, що забезпечує створення нових робочих місць, особливо у регіонах з низькою зайнятістю населення, зумовлює необхідність удосконалення системи підготовки кадрів для туризму, доповнення класифікатора професій професіями у цій галузі, щорічного збільшення обсягу підготовки висококваліфікованих спеціалістів відповідно до реальних потреб, розроблення та впровадження сучасних технологій і стандартів.

Окрім виконання завдань навчальних програм за напрямками підготовки студентів, протягом року під егідою Секції проводилися різні науково-практичні, освітні, фахові та інформаційно-навчальні заходи, зокрема такі:

1) 3–8 червня 2019 р. викладачі юридичного факультету КУТЕП та Київського державного коледжу туризму та готельно-господарства взяли участь в І сесії Літньої школи за програмою «Методика викладання галузевих юридичних дисциплін» на тему «Методика викладання цивільного права», яка відбулася на базі Київського регіонального центру Національної академії правових наук України. Даний захід проходив під керівництвом д.ю.н., професора, віце-президента – керівника КРЦ НА-ПрН України, професора кафедри цивільного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, заслуженого діяча науки і техніки України Н.С. Кузнецової. Під час занять висвітлювались проблеми методики викладання галузевих юридичних дисциплін у закладах вищої освіти, а саме: особливості лекцій, практикумів та інших інтерактивних форм проведення занять з цивільного права, організація самостійної роботи студента, питання форм контролю знань (залік, екзамен, контрольна робота, тести), а також організація самопідготовки викладача. Одним із модераторів і лекторів була д-р. юрид. наук, професор, завідувач кафедри цивільного права та правового забезпечення туризму Київського університету туризму, економіки і права Н.В. Федорченко;

2) за підтримки керівника Секції доктора пед. наук., професора В.К. Федорченка на факультеті туризму, готельного та ресторанного бізнесу КУТЕП 27 листопада 2019 р. відбулася зустріч студентів з керівництвом компанії GlobWorks Emre Sagir та Nina Dvornik. Компанія презентувала можливості проходження літньої практики в п'ятизіркових готелях Туреччини у 2020 році. Організація зарубіжної практики-стажування дає можливості студентам закріпити на практиці отримані під час навчання знання та набути досвід роботи в сфері гостинності. Крім можливостей удосконалити іноземну мову при спілкуванні з гостями готелів, студенти можуть відвідати курси іноземної мови і після завершення стажування отримати відповідний сертифікат. Така практика забезпечує занурення в культуру іншої країни, в її повсякденне життя, створює можливості для знайомства з людьми різних країн світу. Досвід зарубіжного стажування в сфері гостинності – це найкращий шлях стати кваліфікованим та успішним в бізнесі туризму;

3) у грудні 2019 р. викладачі факультету туризму, готельного та ресторанного бізнесу КУТЕП брали участь в Стратегічному форумі «Конкурентоспроможний туристичний сектор України – шлях вперед», присвяченому презентації Дорожньої карти розвитку сфери туризму в Україні. Захід відбувся на базі готелю Ramada Encore Hotel Kyiv. Даний проект фінансується ЄС у рамках ініціативи EU4Business та підтримується ЄБРР в рамках Європейського Тижня Підприємництва. Під час форуму експерти ЄБРР представили дорожню карту розвитку сектору туризму в Україні, яку вони розробили протягом 2019 року. Велику увагу було приділено брендингу та маркетингу дестинацій, оскільки сьогодні в туризмі найважливішим чинником є емоції, які створюються не стільки за рахунок наявності інфраструктури, кількості туроператорів чи якості послуг, скільки шляхом брендингу. На форумі було наголошено про необхідність реформування сфери туризму, особливо акцентувалась увага на змінах інституційного характеру. Ключовою зміною повинно стати створення державного агентства з розвитку туризму – центрального органу виконавчої влади, який зможе сконцентруватися на реалізації державної політики, розробленої спільно експертами, народними депутатами та урядовцями;

4) 9 жовтня 2019 р. студенти та викладачі факультету туризму, готельного та ресторанного бізнесу КУТЕП взяли участь у заході День кар'єри, що проводився на базі готелю Ramada Encore Kyiv. Студенти отримали яскраві враження від комфортної атмосфери, концепції та інноваційного дизайну готелю,

дізналися про команду та корпоративну культуру Ramada Encore Kyiv, стандарти обслуговування та напрями розвитку готелю. Відділи готелю підготували презентацію, а спікери розповіли студентам про особливості роботи персоналу відділів бронювання, розміщення гостей, продажів, конференц-сервісу, хаускіпінгу, пральні, банкетингу, ресторанної служби, кухні;

5) 9 жовтня 2019 р. відбулась зустріч викладачів і студентів із випускниками магістратури юридичного факультету КУТЕП – працівниками Головного територіального управління юстиції у місті Києві Хоцянівською В.Р. та Ковальською А.О. – на тему «Юстиція – чинник розбудови незалежної демократичної і правової держави». Вони розповіли про «народження» та складний шлях становлення юстиції в Україні, а також про вплив представників юридичної професії на політичні та соціально-економічні процеси у суспільстві, на реалізацію завдань сучасного етапу державотворення і правотворення в Україні. Адже саме від правників значною мірою залежить успішне формування національного правового поля, правової культури і правової свідомості населення, реальний захист прав і свобод людини і громадянина. Запрошені гості розповіли про діяльність Управління державної реєстрації ГТУЮ у м. Києві, що має на меті реалізовувати державну правову політику у сфері реєстрації: актів цивільного стану; речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень; юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб-підприємців; друкованих засобів масової інформації та громадських формувань;

6) 10 жовтня 2019 р. у Навчально-науково-виробничому комплексі «Туризм, готельне господарство, економіка і право» відбулась III Міжвузівська студентська науково-теоретична конференція «Сучасне право України: вектори розвитку», метою якої було знайомство майбутніх юристів з основами наукових досліджень, формування практики публічних виступів, залучення студентів до науково-теоретичного обговорення питань, що відносяться до правової проблематики. У конференції взяли участь студенти юридичних факультетів провідних закладів вищої освіти країни, зокрема: Київського університету туризму, економіки і права, Київського державного коледжу туризму та готельного господарства, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національної академії внутрішніх справ, Інституту управління, технологій та права Державного університету інфраструктури та технологій, Навчально-наукового інституту «Юридичний інститут ДВНЗ «Київський

національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Економічного коледжу ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Економіко-правового коледжу Міжрегіональної академії управління персоналом. Учасники конференції заслухали змістовні виступи викладачів та студентів, брали активну участь у дискусіях і обговоренні підсумкових документів конференції.

Наукові та освітні завдання Секції на найближче майбутнє пов'язуються з концепцією туризму як соціально-економічної системи, яка має не лише теоретичне, але й практичне значення, оскільки туризм знаходиться в постійному обміні та взаємозв'язку з різними системами: економікою, демографією, освітою, культурою, наукою. Нерозробленість наукового підходу до туризму стримує розвиток освітньої системи туризму. Якщо взаємозв'язок між системою туризму та економікою слугував полем наукового пошуку минулих років, то в умовах сьогодення актуалізується дослідження взаємозв'язку між системою туризму та іншими системами, серед яких – освіта з її структурою, науково-методичним інструментарієм та інтелектуальним потенціалом. Такі актуальні наукові дослідження та практичне втілення їх результатів у навчальному процесі мають стати одним із напрямів діяльності Секції у 2020 році.

ЗАВДАННЯ НА 2020 РІК

Завдання СЕУ на 2020 р. спрямовані на наукову, науково-прикладну, педагогічну і громадську роботу з метою здійснення статутної діяльності та забезпечення приросту інтелектуального капіталу України, використання новітніх надбань і світового досвіду в економічній сфері та всебічний розвиток місцевих органів влади, бізнесу, громадських об'єднань та міжгосподарських структур в умовах децентралізації влади та посилення конкуренції на глобальному і регіональних ринках.

Ряд завдань виходять із «Основних напрямів роботи Співки економістів України на період до 2023 року», схвалених п'ятим З'їздом Співки 1 листопада 2016 року. Серед них на 2020 р. передбачено такі заходи:

- поширення нового економічного світогляду, що базується на концептуальному вченні В.І. Вернадського про ноосферу, та розробка науково-практичних пропозицій щодо реалізації теоретичних надбань ноосферної економіки з метою виходу з кризи і побудови розумної моделі господарювання, орієнтованої на досягнення соціального блага та забезпечення гармонійного з природою поступу суспільства, які відображатимуться у документах та інших матеріалах, що подаватимуться Співкою до органів влади;

- продовження роботи стосовно обґрунтування необхідності впровадження сучасних механізмів державного стратегічного планування і програмування на середньо- (до 5 років) та довгострокову (15-20 років) перспективу як основної умови передбачуваної економічної політики з метою підготовки відповідних пропозицій органам влади;

- активізація діяльності наукової секції розвитку конкурентоспроможності економіки на основі кластерної моделі Співки як організаційно-методичного центру з питань впровадження виробничих та обслуговуючих кластерів у різних сферах господарства країни, висвітлення досвіду і переваг кластерної форми організації бізнесу, порядку створення кластерів на місцевому, регіональному та транскордонному рівнях;

- активізація діяльності наукових секцій СЕУ, зокрема в частині стратегічного, організаційного та інституційного забезпечення регіонального і місцевого розвитку; дослідження проблем аграрної економіки, реформи земельних відносин і розвитку сільських територій; вдосконалення адміністративних та фінансових механізмів розвитку агропромислового комплексу, широкого використання євроінтеграційного потенціалу Украї-

ни та забезпечення конкурентоспроможності української продукції на світових ринках, розвитку туристичної галузі, а також підготовка відповідних висновків, пропозицій та рекомендацій на розгляд чергових пленумів Правління Спілки для наступного подання до органів влади;

- використання сайту Спілки в якості постійно діючого інтернет-майданчика для проведення наукових дискусій, семінарів, систематичного оприлюднення оглядів законодавства, експертних висновків щодо проектів нормативних актів, бібліографічних покажчиків та рецензій актуальних економічних видань тощо;

- проведення щорічних науково-практичних конференцій з актуальних питань економічного і соціального розвитку, конкурентних переваг на ринку, зовнішньоекономічної діяльності, участі України у міжнародних економічних відносинах, обмін результатами наукових і прикладних досліджень членів СЕУ, пропагування нових досягнень економічної науки, підвищення рівня освіченості та економічного мислення громадян, діяльність у частині видання матеріалів пленумів Правління СЕУ і науково-практичних конференцій, а також річних звітів про діяльність СЕУ й інших публікацій, що пропагують цілі і завдання Спілки.

Президія, Правління Спілки економістів України, керівники її наукових секцій та регіональних організацій (осередків), всі члени Спілки продовжуватимуть активну роботу в сфері дослідження актуальних питань економічного розвитку України в глобальному світовому контексті та з урахуванням структурних трансформацій у світовій торгівлі і їх наслідків для національної економіки, зокрема в частині розробки заходів щодо забезпечення інклюзивного розвитку, посилення потенціалу самоврядування об'єднаних територіальних громад та адміністративних і фінансових механізмів місцевого управління, розвитку міжгосподарського управління та громадського самоврядування в агропромисловому комплексі, широкого використання природо-ресурсного потенціалу та участі у транскордонному співробітництві, поширення кластерних структур, розвитку вищої освіти та людського капіталу, співпраці держави з організаціями громадянського суспільства тощо. Особлива увага буде приділятися питанням використання цифрових технологій у всіх сферах суспільного життя і пов'язаних з цим ризикам та проблемам безпеки, підвищення рівня освіти та обізнаності населення, активізації наукової експертної діяльності і громадського контролю у сфері законотворчості та моніторингу роботи державних і місцевих органів влади, політичних партій, міжнародних неурядових організацій тощо.

Звіт підготовлено в порядку широкого інформування громадськості про діяльність Спілки економістів України. Викладені в ньому результати наукових досліджень, теоретичних і прикладних розробок, інші відомості та статистичні дані підтверджені відповідними документами та матеріалами, що отримані Спілкою з офіційних відкритих джерел інформації, від керівників регіональних осередків та наукових секцій, з наукових та інших публікацій, а також із засобів масової інформації та з інших джерел відповідно до чинного законодавства України.

ЗМІСТ

Звітують економісти України	3
Основні показники соціально-економічного становища України за підсумками 2019 року	5
Діяльність обласних організацій (осередків) Спілки економістів України.....	27
Вінницька обласна організація СЕУ	28
Дніпропетровська обласна організація СЕУ	32
Житомирська обласна організація СЕУ	32
Асоціація економістів Закарпаття.....	37
Запорізька обласна організація СЕУ	39
Івано-Франківська обласна організація СЕУ	43
Київська обласна організація СЕУ	45
Кіровоградська обласна організація СЕУ.....	45
Луганська обласна організація СЕУ	49
Одеська обласна організація СЕУ	52
Полтавська обласна організація СЕУ	58
Рівненська обласна організація СЕУ	63
Сумська обласна організація СЕУ	65
Харківська обласна організація СЕУ	68
Херсонська обласна організація СЕУ	71
Хмельницька обласна організація СЕУ	77
Черкаська обласна організація СЕУ	89
Чернігівська обласна організація СЕУ	90
Київська міська організація СЕУ	93

Діяльність наукових секцій Спілки економістів України	98
Секція економічного прогнозування	98
Секція по вивченню продуктивних сил України	109
Секція аграрної політики	121
Секція регіональних досліджень	135
Секція освіти та науки	141
Секція розвитку конкурентоспроможності економіки на основі кластерної моделі	146
Секція туризму і рекреаційних ресурсів України	151
Завдання на 2020 рік	158